

ΕΛΕΥΘΕΡΑ

ΔΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗ-
ΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟ-
ΔΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΗΜΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛ-
ΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ 22

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Λ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΣΥΛΟΝ ΑΝΙΑΤΩΝ,,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Χ. ΚΑΣΣΑΔΑΓΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 70, ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡΧ. 40, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 5. ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 12
ΕΤΟΣ Δ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 22

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1961

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

R. RUGH, Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀκτίνων X ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐμβρίου (μετ. Π. Παναγιώτου)	Σελ. 1
Διεθνῆ Νέα	» 3
ΣΠ. ΔΟΞΙΑΔΗ, Ἡ ἀξία καὶ ὁ κίνδυνος τῆς βιταμίνης K (Karavit) στὴ νεογνικὴ περίοδο	» 4
ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ, Ἡ προστασία τοῦ βρέφους [8]	» 6
ΟΛΙΑΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΟΥ, Οἱ δίδυμοι στὴ λογοτεχνία	» 9
Ἐπιστημονικὰ νέα	» 10
ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΛΔΑΚΗ, Τὸ Ἡμερολόγιο μιᾶς Μητέρας [8]	» 11
Διαταραχαὶ ἰσοροπίας καλίου	» 15
Π. ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ, Ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ὑγιεινὴ τοῦ παιδιοῦ	» 20
ΠΕΤΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΟΥ, Δημοσίαι συζήτησις περὶ εὐθανασίας	» 21
ΑΝΝΑΣ ΣΤΕΛΕΤΑΡΗ, Ἡ Ἑλληνίδα Μαῖα καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα [3]	» 23
ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ, Florence Nightingale—Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς [9]	» 28
Ἀπὸ τὸν Κόσμο μας	» 31
Ἐρωτήσεις-Ἀπαντήσεις	» 33

ΟΡΜΟΝΙΚΑ & ΒΙΤΑΜΙΝΟΥΧΑ ΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑΝ

E - VITA (VITAMIN - E)

Capsules
30x30 mg. - 20x50 mg.

Χονδ. 19.45 Χονδ. 23.65
Λιαν. 25.85 Λιαν. 31.45

E - VITA (VITAMIN - E)

amps.

6x50 mg. - 6x100 mg. - 3x200 mg.

Χονδ. 17.00 Χονδ. 26.05 Χονδ. 22.10
Λιαν. 22.60 Λιαν. 34.65 Λιαν. 29.40

CORLUVITE amps. (Progesterone)

3x5 mg. - 3x10 mg. - 3x25 mg.

Χονδ. 8.50 Χονδ. 11.90 Χονδ. 15.90
Λιαν. 11.30 Λιαν. 15.80 Λιαν. 21.15

NEO - ANDROVITE amps (Testosterone Prop.)

3x25 mg. - 3x50 mg. - 3x100 mg.

Χονδ. 23.80 Χονδ. 44.20 Χονδ. 55.70
Λιαν. 31.65 Λιαν. 58.80 Λιαν. 74.05

ESTRO - PROL amps. συνδυασμός Estradiol Progesterone

Κυτία 3x1 cc Χονδ. 25.50
Λιαν. 33.90

ESTROVITE amps.

(Estradiol)

3x10.000 I. U. - 3x50.000 I. U.

Χονδ. 8.50 Χονδ. 15.30
Λιαν. 11.30 Λιαν. 20.35

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΑΦΟΙ ΚΟΛΟΚΥΘΑ Ο.Ε. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 52
ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ: 524.610

Διὰ τὴν ἀντιαναιμικὴν
θεραπείαν

filmtab

Iberol

Σ Η Μ Α Κ Α Τ Α Τ Ε Θ Ε Ν

Συnergική δράσις διοθενούς σιδήρου, ἐνδογενούς παράγοντος μετὰ βιταμίνης Β₁₂, φυλλικοῦ ὀξέος, συμπλέγματος βιταμινῶν Β μετὰ κλάσματος ἥπατος καὶ βιταμίνης C.

Abbott

ΣΥΝΘΕΣΙΣ:

Ἐκαστον δισκίον IBEROL περιέχει :

Ferrous Sulfate U.S.P.	525 mg.
Bevidoral [®]	1/2 U.S.P. Oral Unit (βιταμίνη Β ₁₂ μετὰ συμπυκνώματος ἐνδογενούς παράγοντος, ABBOTT)
Liver Fraction 2, N.F.	100 mg.
Folic Acid	1 mg.
Ascorbic Acid	75 mg.
Thiamine Mononitrate	3 mg.
Riboflavin	3 mg.
Nicotinamide	15 mg.
Pyridoxine Hydrochloride .	1.5 mg.
Pantothenic Acid (ὡς Calcium Pantothenate) ..	3 mg.

Παρά τὴν ὕψηλὴν περιεκτικότητά εἰς διοθενὴ σίδηρον τὰ δισκία IBEROL δὲν προκαλοῦν γαστρικὸν ἐρεθισμόν. Ἡ εἰδικὴ αὐτῶν παρασκευὴ καὶ ἡ ὁμοιογενὴς κατανομή τοῦ σιδήρου εἰς τὴν δλην μάζαν τοῦ δισκίου ἐξασφαλίζουν τὴν βαθμίσαν αὐτοῦ ἀπελευθέρωσιν. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν πλεονεκτήματα τοῦ IBEROL καθιστοῦν αὐτὸ καλῶς ἀνεκτὸν καὶ ὑπὸ εὐαισθητῶν ἐπιδρασιμῶν.

ΕΛΕΥΘΕΡ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΚΤΙΝΩΝ Χ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ

Υπό

R. R U G H

Πολλοί έρευνῆται έμελέτησαν τὰ έπιβλαβῆ αποτελέσματα τὰ όποια παρουσιάζει τό ανθρώπινον έμβρυον μετ' άκτινοβολίαν δι' άκτίνων Χ τῆς έγκύου γυναικός. Υπάρχουν τώρα άρκετά δεδομένα σχετικώς πρὸς τὰ διαπλαστικά στάδια εἰς τὰ όποια έκδηλοι διαπλαστικά άνωμαλία έπόμενον νά προκληθοῦν διὰ τῆς άκτινοβολίας, ώς επίσης καί σχετικώς πρὸς τήν διάρκειαν τῶν εκθέσεων εἰς άκτίνας αἱ όποια προκαλοῦν τὰς έν λόγω άνωμαλίας. Τὰ πρόσφατα εύρήματα συνηθοροίσθησαν υπό του Rugh, τόσοσν έν παρατηρήσεων του ίδιου όσον καί έν τῆς πείρας άλλων έρευνητῶν. Τὰ εύρήματα ταῦτα προέκυψαν από ἡλεγμμένα πειράματα επί θηλαστικῶν άλλων εκτός του ανθρώπου καί από τυχαίας ἡ σκοπίμους εκθέσεις εἰς τὰς άκτίνας άνθρωπίνου έμβρύου.

Ἡ άλληλουχία τῆς όργανογενέσεως εἰς τόν ποντικόν ἢ τόν έπίμυον, παραλληλιζομένη πρὸς εκείνην του ανθρώπινου έμβρύου επί τῆς κλίμακος τῶν δύο χρόνων, άποκαλύπτει βασικήν ομοιότητα εἰς τήν διάπλασιν τῶν θηλαστικῶν τούτων καί πᾶσα άνωμαλία προκαλούμένη διὰ τῆς άκτινοβολίας εἰς τό ανθρώπινον έμβρυον έχει τό πειραματικόν αντίστοιχόν της επί του μυός ἢ του ποντικου δι' άκτινοβολίας εἰς παραβλητόν στάδιον διαπλάσεως. Κατά τόν Rugh, έπομένως, εἶναι δίκαιον νά συναγάγωμεν συμπεράσματα από τόν ποντικόν ἢ τόν έπίμυον έφαρμοζόμενα εἰς τό ανθρώπινον όν έν σχέσει πρὸς περιόδους ειδικῆς όργανικῆς

ευαισθησίας, υπό τήν προϋπόθεσιν ότι πάσης διαπιστώσεως προηγείται ἡ λέξις «πιθανόν». Ὁ άνωτέρω έρευνητής διαπιστώνει ότι δέν εύρέθησαν μέχρι τουδε εξαιρέσεις τῶν άναλογιῶν τούτων.

Ἡ άντοχή του ανθρώπινου ώου εἰς άκτινοβολίαν, διαρκουσῶν τῶν 12 ἡμερῶν μεταξυ συλλήψεως καί έμφωλεασμοῦ, δέν εἶναι γνωστή. Εἰς τόν άνθρωπον ό ύψηλότερος βαθμός τῆς άκτινευαισθησίας διαρκούσης τῆς πρὸ του τοκετου ζωῆς πιθανόν νά συμβαίνει από τῆς 18ης μέχρι τῆς 38ης ἡμέρας μετὰ τόν έμφωλεασμόν του ώου. Μετὰ τήν περίοδον ταύτην, ύψηλότερα έπίπεδα εκθέσεως απαιτοῦνται ώστε νά προκληθοῦν τερατομορφία. Διαρκούσης τῆς πρωιμωτέρας περιόδου, ύπάρχει μεγάλη άφθονία έμβρυϊκῶν κυττάρων εἰς τό πλέον άκτινευαίσθητον στάδιόν των. Ἡ σύγχρονος γνώμη δέχεται ότι εκθεσις εἰς ποσότητα άκτινοβολιῶν ἴσην πρὸς 40r κατὰ τήν 28ην ἡμέραν δυνατόν νά προκαλέση σοβαράν βλάβην του έμβρύου. Ἡ άνεγκεφαλία προεκλήθη εκ τῆς άκτινοβολίας του έμβρύου του έπίμυου εἰς άνάλογον στάδιον. Εἶναι δυνατόν ότι τοιαῦτα τερατομορφία δύναται νά φθάσουν εἰς τό τέρμα, άλλ' όχι καί νά έπιζήσουν.

Εἰς νευρῶν ένήλικος δύναται νά άνεχθῆ εκθεσιν εἰς ποσόν άκτινοβολίας ἴσον πρὸς 10.000r. Ἐν τούτοις, τό έμβρυϊκόν νευρικόν έξώδερμα δύναται νά άνεχθῆ μόνον 400r καί ἡ μεταμορφουμένη νευροβλάστη όχι περισσότερα τῶν 40r.

Κατὰ τὴν διάπλασιν οἰοῦνται κυττάρου ἢ μεγίστη ἀκτινευαισθησία συμβαίνει διαρκούσης τῆς μεταβολῆς ἀπὸ τοῦ ἐμβρυϊκοῦ εἰς τὸ ὄριμον στάδιον. Τοιαῦται μεταβολαὶ λαμβάνουν χώραν εἰς σχεδὸν ὅλους τοὺς διαφόρους τύπους τῶν ἀνθρωπίνων ἐμβρυϊκῶν ἰσθῶν διαρκούσης τῆς περιόδου τῶν ἡμερῶν 18ης ἕως 38ης.

Κατάτμησις τῆς δόσεως τῆς ἀκτινοβολίας δὲν μειώνει, ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ υποθέσῃ, τὴν συχνότητα τῶν ἀνωμαλιῶν. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἔκθεσις εἰς κατατετηγμένας δόσεις ὁδηγεῖ εἰς δυσπλασίας μεγαλύτερας βαρύτητος παρὰ ἐκεῖναι αἱ ὅποια προκαλοῦνται ὑπὸ ἀπλῆς δόσεως. Ὁ πιθανὸς λόγος δι' αὐτὸ εἶναι ὅτι περισσότερα ὄργανα καὶ πρωτομερίδια ὑφίστανται τὴν βλάβην τῆς ἀκτινοβολίας διαρκούντων τῶν ἀντιστοιχῶν κριτικῶν σταδίων τῆς διαπλάσεως. Εἶναι ἀξιοσημεῖτον ὅτι ἡ ἀνωτέρω περίοδος παριστᾷ τὴν περίοδον καθ' ἣν ἡ κύησις δυνατὸν νὰ μὴ γίνεταί ἀντιληπτὴ οὔτε εἰς τὴν γυναῖκα οὔτε εἰς τὸν ἱατρὸν τῆς.

Ἡ κατανομὴ τῶν ἀκτίνων X πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι εἶναι ἐνιαία εἰς ὅλον τὸ ἐμβρυον. Ἡ βλάβη εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀκτινευαισθητῶν κυττάρων, ἀλλὰ ἡ εἰδικὴ ἀνωμαλία, ἡ ὅποια προκύπτει, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ διαφοροποιημένου ὀργανικοῦ συστήματος ἢ ὀργανικῶν συστημάτων εἰς τὰ ὅποια τοιαῦτα κύτταρα εἶναι παρόντα. Ἀκόμη μικρὰ δόσις δυνατὸν νὰ ἀναμένεται ὅτι συνεπάγεται τὴν μεγαλύτεραν πιθανὴν βλάβην διαρκούντος τοῦ χρόνου τῆς πλέον δραστικῆς διαφοροποιήσεως. Ἄλλ' ὑπάρχουν ἐκθέσεις, κάτω τῶν ὀπίων ἀναγνωρίσιμοι ἀνωμαλῖαι σπανίως παράγονται.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκθέσεως εἰς τὰς ἀκτινοβολίας εἶναι ποιοτικὰ μᾶλλον παρὰ ποσοτικά. Ἐν τούτοις, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Rugh, «ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι συνηθισμένος μὲ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀνθρωπίνης διαπλάσεως δύναται νὰ προείπη μᾶλλον ἀσφαλῶς τοὺς τύπους τῶν ἀνωμαλιῶν αἱ ὅποια ἀναμένονται κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἐμβρύου εἰς τὰς ἀκτίννας καὶ εἰς οἰονδήποτε εἰδικὸν χρόνον ἀπλῶς ἕνεκα

τῆς παρουσίας δυναμικῶν καὶ μεταμορφωτικῶν προδρόμων τῶν εἰδικῶν ὀργάνων».

Ἐπάρχει ὀλιγώτερος κίνδυνος προκλήσεως χονδροειδοῦς τερατομορφίας μετὰ τὴν 40ὴν ἡμέραν, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀκτινοβολίας εἶναι ὑψηλόν. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν τρεῖς βασικοὶ λόγοι διὰ νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ τοῦ κλινικοῦ ὥστε νὰ μὴν διακινδυνεύσῃ τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἐμβρύου εἰς οἰονδήποτε χρόνον. Πρῶτον, τὰ πρωταρχικὰ γεννητικὰ κύτταρα, ὀποθενδήποτε καὶ ἂν προέρχωνται, εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀκτινευαίσθητα—τοῦλάχιστον τόσον ὅσον τοῦ ἐνήλικου—ἢ τὰ σωματικὰ κύτταρα ἐν σχέσει πρὸς τὴν δυνατότητα παραγωγῆς μεταλλαγῶν ἐξ ἀκτινοβολίας. Τὰ γενετικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκτινοβολίας πιθανῶς ἀρχίζουν μετὰ τὴν 32αν ἡμέραν, ὅταν αἱ γεννητικαὶ χορδαὶ κάμνουν τὴν πρώτην των ἐμφάνισιν. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα διαρκοῦν καθ' ὅλην τὴν ἀναπαραγωγὸν ζωὴν τοῦ ἀτόμου. Δεύτερον, τερατολογικὰ ἀποτελέσματα ἰονιζούσης ἀκτινοβολίας πιθανόν ν' ἀρχίζουσιν ταυτοχρόνως πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νευρικῆς αὐλακος. Καθὼς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα προχωρεῖ πρὸς τὴν ὀριμότητα, ἐπενδύει τὰ διάφορα ἀναπτυσσόμενα ὀργανικὰ συστήματα μὲ νευρικὰ συστατικά, καὶ τοιοῦτοτρόπως πραγματοποιεῖται εὐρεῖα κατανομὴ νευροβλαστῶν καθ' ὅλον τὸ ἐμβρυον, δηλαδὴ τῶν πλέον ἀκτινευαισθητῶν ὄλων τῶν κυττάρων.

Ἐκθέσις τῶν νευροβλαστῶν εἰς ἀκτίννας X εἰς δόσιν 40r συνήθως ἀκολουθεῖται ὑπὸ νεκρώσεως των καὶ θανάτου, μὲ λίαν καταστροφικὰ νευρικὰ ἀποτελέσματα. Ὅσον πρῶμιωτέρα εἶναι ἡ ἐκθεσις, τόσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ προκύπτουσα βλάβη. Κύτταρα τὰ ὅποια ἐβλάβησαν ἐξ ἀκτινοβολίας πιστεύεται ὅτι ὑπέστησαν ἀνεπανόρθωτον βλάβην καί, μολονὶ ἀριθμὸς παραγόντων δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τοπογραφικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἐπαναποκατάστασιν τῶν βλαβέντων κυττάρων, αἱ τελευταῖαι αὗται ἐξεργασίαι οὐδέποτε εἶναι πλήρεις. Αἱ προκύπτουσαι πλημμέλειαι εὐθύνονται διὰ τὰς νευρολογικὰς ἀνωμαλίας αἱ ὅποια συχνὰ ἀκολουθοῦν τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἐμ-

βρού. Ὁ τρίτος λόγος εἶναι ἡ γνωστὴ αὐξήσις τῆς πιθανότητος ὅτι ἡ λευχαιμία θὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὰ παιδιὰ ὡς ὑπόλειμμα ἀκτινοβολίας πρὸ τοῦ τοκετοῦ.

Ἐπάρχουν περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀκτινοβόλησις τοῦ ἐμβρίου δὲν προεκάλεσε χονδροειδεῖς ἀνωμαλίας, ἢ κατὰ τὰς ὁποίας ἐμβρυα ἐπέζησαν καὶ μετὰ μεγάλας δόσεις ἀκτίνων καὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὸ τέρμα τῆς κηύσεως δεικνύοντα «φυσιολογικότητα». Ἐν τούτοις, ἡ φυσιολογικότης εἰς τὰ ἀνθρώπινα ὄντα κυμαίνεται μεταξὺ εὐρέων ὁρίων καὶ δύναται νὰ περιλάβῃ πολλὰς πλημμελείας χαρακτήρος καὶ βαθμοῦ, ὡς καταδεικνύει καὶ ὁ συγγραφεὺς, ἀκόμη δὲ καὶ ἂν τὸ πηλίκον εὐφυΐας τοῦ παιδιοῦ μειωθῆ ἀπὸ τὰ 140 εἰς τὰ 70 ἕνεκα ἀκτινοβολήσεως τοῦ ἐμβρίου, τὸ παιδί θὰ εἶναι

δυνατὸν νὰ θεωρῆται φυσιολογικόν. Ἐπιπλέον, μερικὰ βλαβερὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀκτινοβολίας X ἐπὶ τοῦ ἐμβρίου δὲν ἐμφανίζονται ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν τοκετόν.

Ἐν συμπεράσματι, ὁ Rugh ἐκφράζει τὴν πίστιν του ὅτι ἡ ἀκτινοβολία X ἐπὶ τῆς ἐγκίου γυναικὸς δὲν θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται εἰς οἰανδήποτε περίπτωσιν, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῆς μητρὸς. Συνιστᾷ ἐπίσης οὗτος ὅτι ἡ ἡμερομηνία τῆς προηγουμένης περιόδου πρέπει νὰ ἐξακριβωθῆ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἀκτινολογικῶν διερευνήσεων τῆς γυναικὸς, ὥστε νὰ περιορισθῆ τοιουτοτρόπως ὁ κίνδυνος τῆς ἐκθέσεως μιᾶς μη ἀναγνωρίζομένης εἰσέτι κηύσεως κατὰ τὸ πλέον ἀκτινευαίσθητόν τῆς στάδιον.

Μετάφρασις Καθηγητοῦ Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Δ Ι Ε Θ Ν Η Ν Ε Α

ΣΧΕΣΙΣ ΙΩΝ ΚΑΙ ΟΚΤΩ ΜΟΡΦΩΝ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Ὁμᾶς ἐξ ἐπιστημόνων τοῦ ἐν Νέα Ἰόρκῃ Ἰνστιτούτου Σλόαν Κέττερινγκ (μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν Δρα Ἐλεν Τούλαν) ἐξέπόνθησε μελέτην ἀναφερομένην εἰς τὴν σχέσιν μεταξὺ ἰῶν καὶ ὀκτῶ μορφῶν καρκίνου τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ.

Ὡς γνωστὸν, αἱ περιπτώσεις καρκίνου συχνὰ θεωροῦνται ὡς διαφορετικαὶ μεταξὺ τῶν ἀσθένειαι, ὀφειλόμεναι ἐκάστοτε εἰς διάφορα αἰτία. Πιστεύεται ὅτι μεταξὺ τῶν ἐν λόγω αἰτίων εἶναι διάφοροι χημικαὶ οὐσίαι, ἡ ἀκτινοβολία, ὁ μὴ φυσιολογικὸς μεταβολισμὸς, ἡ κακὴ διαιτητικὴ, χάσματα εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἄμυαν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ ποικίλοι ἰοί. Ἀπὸ πεντηκονταετίας πιστεύεται ὅτι οἱ ἰοὶ ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν καρκίνον τῶν ζώων.

Ἡδη, ἡ ὑπὸ τὴν Δρα Τούλαν ὁμᾶς διηύρυνε τὴν ἀνωτέρω σχέσιν, ἐπεκτείνασα ταύτην εἰς ὀκτῶ ἀκόμη μορφὰς καρκίνου τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἐρευνηταὶ ὑπεγράμμισαν ὅτι ἡ σχέσις αὕτη εἶναι ἕμμεσος καὶ, ὡς ἐκ τούτου, δὲν εἶναι δυνατὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ θεωρηθοῦν οἱ ἰοὶ αἰτία τῶν ἀσθενειῶν.

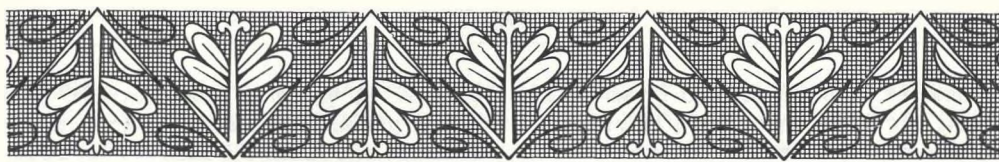
Οἱ ἐν λόγω ἰοὶ ἀνευρέθησαν εἰς ἰστοὺς καρκινοπαθῶν, οὐχὶ ὁμᾶς εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς καρκι-

νικοὺς ὄγκους—γεγονὸς πού θεωρεῖται ἀνεξήγητον. Ἐπίσης, ἐπεσημάνθησαν ἐπὶ ζώων, εἰς τὰ ὁποῖα μετεμοσχεύθησαν ὠρισμένοι καρκινογόνοι ἰστοὶ τοῦ ἀνθρώπου.

ΕΡΕΥΝΑΙ ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΤΙΣΩΜΑΤΑ

Νέα Ἰόρκῃ.— Εἰδικὸς ἐπιστήμων μελετᾷ ἐπὶ ἀρτιγεννήτων χοιριδίων τὸ θέμα τῆς δημιουργίας τῶν ἀντισωμάτων, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστὸν, ἀποτελοῦν τὴν «πρώτην γραμμὴν ἀμύνης» τοῦ ὀργανισμοῦ ἐναντίον τῶν ἀσθενειῶν καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι κληρονομικὰ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν θηλαστικῶν—περιλαμβανομένου τοῦ ἀνθρώπου—πλὴν τοῦ χοίρου.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐρευνῶν, ὁ κ. Πρίβρεττ ἔπρεπε ἀφ' ἐνὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὰ χοιριδία νὰ πίουں τὸ γάλα τῆς μητέρας τῶν (τὸ ὅποιον περιέχει ἀντισώματα), ἀφ' ἑτέρου νὰ δημιουργήσῃ τεχνητὰ ἀντισώματα εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν, διὰ τῆς τροφοδοσίας τῶν μὲ μικροὸργανισμοὺς καὶ τῆς παροχῆς ἐνέσεων μὲ ἄλλους. Ἀκολούθως, ὁ Ἀμερικανὸς ἐπιστήμων ἤρχισε σειρὰν δλόκληρον πειραμάτων, ἀποσπῶν τεμάχια ἰστών ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ σώματος τῶν χοιριδίων, προκειμένου νὰ διαπιστώσῃ εἰς ποῖα ἐξ αὐτῶν καὶ διὰ ποίου τρόπου σχηματίζονται τὰ ἀντισώματα. Αἱ παρατηρήσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονος συνεχίζονται.

Η ΑΞΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΒΙΤΑΜΙΝΗΣ Κ (ΚΑΡΑΒΙΤ) ΣΤΗ ΝΕΟΓΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Υπό

Σ Π. ΔΟΞΙΑΔΗ

(Τμήμα Βρεφών, Μαιευτηρίου «Άλεξάνδρα»)

Ἡ προθρομβίνη εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ συστατικά τοῦ αἵματος ποῦ συντελοῦν μαζί με πολλὰ ἄλλα στήν πήξη τοῦ αἵματος. Στις πρῶτες μέρες τῆς ζωῆς παρουσιάζεται σέ ὅλα τὰ νεογέννητα μία ἐλάττωση τῆς προθρομβίνης, μία ὑποπροθρομβιναιμία. Αὐτή ἡ ἐλάττωση φαίνεται πῶς εἶναι καί ἡ αἰτία τῶν αἱμορραγικῶν ἐκδηλώσεων τῆς νεογνικῆς περιόδου (μέλαινας κλπ.), χωρίς ὅμως αὐτό νά εἶναι ὀλόκληρη ἡ ἐξήγηση. Ὑπάρχουν νεογέννητα με πολλή χαμηλή προθρομβίνη χωρίς αἱμορραγίες, καί ἄλλα με ἴσο ἢ καί μεγαλύτερο ποσόν ποῦ ἔχουν αἱμορραγικές ἐκδηλώσεις. Ὅταν ἀπομονώθηκε μία φυσική οὐσία ποῦ μπορούσε νά ἀυξάνη τήν προθρομβίνη στό αἷμα, τῆς δόθηκε τὸ ὄνομα βιταμίνη Κ, καί πολὺ γρήγορα ἔπειτα κατασκευάσθηκαν συνθετικά διάφορες οὐσίες ποῦ εἶχαν τήν ἴδια ἐνέργεια ὅπως ἡ φυσική βιταμίνη Κ. Αὐτὲς οἱ συνθετικές οὐσίες χρησιμοποιοῦνται σήμερα στήν θεραπευτική. Στήν Ἑλλάδα τὸ γνωστότερο σκεύασμα βιταμίνης Κ εἶναι τὸ Karavit.

Ὅπως ἦταν φυσικό, ἡ συνθετική βιταμίνη Κ δοκιμάστηκε σέ πολὺ μεγάλη κλίμακα στήν προσπάθεια νά προληφθοῦν οἱ αἱμορραγικές ἐκδηλώσεις τῆς νεογνικῆς περιόδου. Δίδεται καί στή μητέρα πρὸ τοῦ τοκετοῦ καί στό νεογέννητο, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιο ὅτι πραγματικά με αὐτὴ τὴν ποσότητα ἡ χορήγηση τῆς συνθετικῆς βιταμίνης Κ ἐλαττώθηκε ἡ συχνότητα τῶν αἱμορραγιῶν στὰ νεογέννητα. Εἶτε ὅμως νομίζομε ὅτι ὠφελεῖ εἶτε

ὄχι, βέβαιο εἶναι πῶς ὅ,τι ὄφελος μπορεῖ νά ἔχη ἓνα νεογέννητο ἀπὸ τὴν βιταμίνη Κ τὸ ἔχει ὅπωςδήποτε ἀπὸ δόσεις 1-2 χιλιστρ., δηλ. μιστὴ ἕως μία ἀμποῦλα Karavit. (Τὸ Karavit φέρεται σέ ἀμποῦλες τῶν 2 χιλιστρ. καί σέ ἀμποῦλες τῶν 10 χιλιστρ. ὡς Karavit forte.) Μὲ ἄλλα λόγια, εἶτε 1 χιλιστρ. δώσωμε σέ ἓνα νεογέννητο εἶτε 20, ἡ ὠφέλεια εἶναι ἡ ἴδια. Ἀκόμη καί ὅταν δίνωμε τὴν βιταμίνη Κ ὄχι γιὰ προφύλαξη ἀλλὰ γιὰ θεραπεία, δηλαδή ἀφοῦ ἐμφανισθῇ μέλαινα ἢ αἱματέμεση, πάλι μεγαλύτερες δόσεις δὲν χρειάζονται, ἀπλῶς μπορεῖ νά ἐπαναληφθοῦν οἱ δόσεις τῶν 1-2 χιλιστρ. δύο ἢ τρεῖς φορές σέ διάστημα 12-24 ὥρων. Ἐδῶ πρέπει νά προσθέσω ὅτι σέ περίπτωση πολλῶν αἱμορραγικῶν κενώσεων, ὅταν ἐμφανίζονται καί γενικά σημεῖα ἀπώλειας αἵματος, δηλαδή ἀχρότης, δὲν πρέπει νά βασιζώμαστε μόνον στήν χορήγηση βιταμίνης Κ, ἀλλὰ νά προετοιμαζώμαστε καί γιὰ μετάγγιση. Εὐτυχῶς ὅμως τέτοιες βαρεῖες περιπτώσεις αἱμορραγικῆς νόσου τῶν νεογνῶν εἶναι ἐξαιρετικά σπάνιες.

Ἡ βιταμίνη Κ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προφύλαξη καί θεραπεία τῶν αἱμορραγικῶν ἐκδηλώσεων δὲν ἔχει καμμία ἄλλη χρησιμότητα στήν νεογνική περίοδο. Ἀτυχῶς ἔχει δημιουργηθῆ ἡ ἐντύπωση σέ ἱατροὺς καί σέ μαῖες ὅτι ἡ βιταμίνη Κ ἔχει καί κάποια ὠφέλιμη ἐνέργεια καί σέ περιπτώσεις νεογνικοῦ ἰκτέρου. Σ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει οὔτε κόκκος ἀλήθειας, καί ἀπορῶ πραγματικά

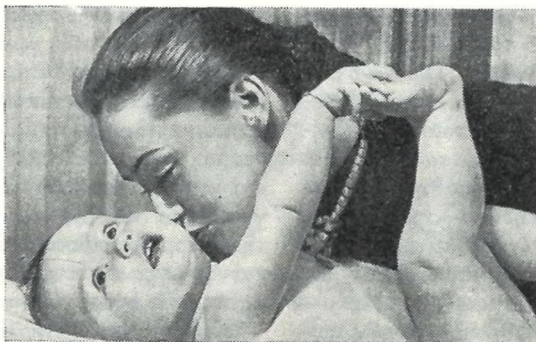
πὼς μία τέτοια ἐντύπωση χωρὶς καμμία ἀπολύτως ἐπιστημονικὴ βάση μπόρεσε νὰ ξαπλωθῆ τόσο πλατιά. Ἡ χορήγηση ὅμως Καρανίτ σὲ περιπτώσεις νεογνικοῦ ἰκτέρο δὲν εἶναι μόνον περιττή, μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἐπικίνδυνη. Ξέρομε δηλαδὴ ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ὅτι δόσεις βιταμίνης Κ 20 χιλστγρ. ἢ μεγαλύτερες μπορεῖ σὲ ἓνα νεογέννητο νὰ αὐξήσουν τὴν αἰμόλυση κι ἐπομένως νὰ μετατρέψουν ἓναν ἰκτερο ὁποιασδήποτε αἰτιολογίας ἀπὸ ἐλαφρὸ ἢ μέτριο σὲ βαρὺ, μὲ κίνδυνο βλάβης τοῦ νευρικοῦ συστήματος (πυρηνικός ἰκτερος). Οἱ ἐρευνῆς μας ἔχουν ἐπὶ πλέον δείξει ὅτι ὑπάρχουν μερικὰ νεογέννητα πὺ ἔχουν μία ἐντελῶς ἰδιαίτερη εὐαισθησία στὸ Καρανίτ, καὶ δόσεις 1-5 χιλστγρ., πὺ γενικὰ εἶναι ἀβλαβεῖς, προκαλοῦν στὰ βρέφη αὐτὰ σημαντικὴ αἰμόλυση, μὲ ἀποτέλεσμα βαρὺ καὶ συχνὰ καὶ πυρηνικὸ ἰκτερο. Ἡ ἰδιαίτερη εὐαισθησία στὰ νεογέννητα αὐτὰ ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη ἑνὸς ἐνζύμου τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, ἢ ἴδια δὲ ἔλλειψη εἶναι ὑπεύθυνη καὶ γιὰ περιπτώσεις κυμισμοῦ (αἰμόλυσης ἀπὸ βρώση κουκιῶν). Ἐδῶ ἀξίζει νὰ προστεθῆ ὅτι ἡ εὐαισθησία αὐτὴ ὑπάρχει ἐπίσης καὶ στὴν ναφθαλίνη, καὶ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τυλίγωμε ἓνα νεογέννητο σὲ ροῦχα πὺ ἔχουν φυλαχθῆ σὲ ναφθαλίνη, ἂν αὐτὰ δὲν τιναχθοῦν καὶ ἀερισθοῦν μὲ μεγάλῃ ἐπιμέλεια καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρες,

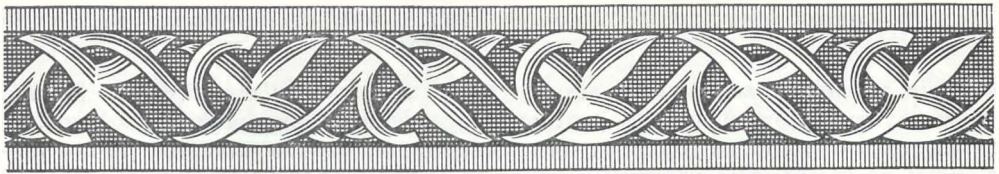
ὥστε νὰ μὴν μυρίζουν καθόλου. Γενικά, ὅπου ὑπάρχει μυρουδιά ναφθαλίνης, ὑπάρχει καὶ πιθανὸς κίνδυνος γιὰ ἓνα νεογέννητο. Ἐπειδὴ ἡ ἀνεύρεση τῶν ἀτόμων αὐτῶν μὲ τὴν ἰδιαίτερη εὐαισθησία στὸ Καρανίτ καὶ στὴν ναφθαλίνη μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ εἰδικὴ ἐξέταση τοῦ αἵματος, πὺ πρὸς τὸ παρὸν γίνεται σὲ ἐλάχιστα ἐργαστήρια, φρόνιμο εἶναι νὰ λαμβάνονται τὰ προφυλακτικὰ μέτρα γιὰ ὅλα τὰ νεογέννητα. Καὶ τὰ προφυλακτικὰ αὐτὰ μέτρα σὲ συμπέρασμα εἶναι:

1. Δίδετε βιταμίνη Κ (Καρανίτ) γιὰ προφύλαξη ἀπὸ αἱμορραγίες μόνον στὰ νεογέννητα πὺ διατρέχουν ἰδιαίτερο κίνδυνο ἢ ἐπειδὴ εἶναι πρόωρα ἢ ἐπειδὴ εἶχαν πολὺ δύσκολο τοκετό. Μὴν δίδετε περισσότερο ἀπὸ 1-2 χιλστγρ. Περισσότερο ἀσφαλῶς δὲν ὀφελεῖ, καὶ μπορεῖ καὶ νὰ βλάψῃ.

2. Ὅταν ἐμφανισθῆ αἱμορραγία καὶ δίδετε τὴν βιταμίνη Κ γιὰ θεραπεία, πάλι μὴν ὑπερβαίνετε τὴν παραπάνω δόση. Μπορεῖτε νὰ τὴν ἐπαναλάβετε μία ἢ δύο φορὲς σὲ 12 ὥρα διαστήματα.

3. Ποτὲ μὴν δίδετε βιταμίνη Κ σὲ νεογνικὸ ἰκτερο. Ποτὲ δὲν ὀφελεῖ, καὶ σὲ μερικὰ νεογέννητα μπορεῖ νὰ τὰ βλάψῃ ἀνεπανόρθωτα, μετατρέποντας ἓνα μέτριο ἰκτερο σὲ βαρὺ, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν θάνατο ἢ μόνιμες βαρεῖες νευρολογικὲς βλάβες (σπαστικὴ παράλυση, κώφωση, διανοητικὴ καθυστέρηση).

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ*

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Υπό

ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ίατρον-Ήπιμελητὸν Ἐδρας Κοινωνικῆς Ὑγιεινῆς
Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Ἄλλο μέσον προστασίας τοῦ βρέφους εἶναι ἡ μέριμνα διὰ τὰ πρόωρα νεογνά. Ὅταν δὲ λέγωμεν πρόωρα, ἐννοοῦμεν τὰ νεογνά ποῦ ἔχουν βάρος κατὰ τὴν γέννησίν των κάτω τῶν 2.500 γραμ., ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου κυήσεως. Ταῦτα, λόγῳ τοῦ ὅτι εἶναι ἠναγκασμένα νὰ ἀντιμετωπίσουν πρόωρως συνθήκας ζωῆς διὰ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι ἀκόμη ὄριμα ἀπὸ ἀπόψεως ἀνατομικῆς καὶ λειτουργικῆς τοῦ σώματος των, εὐρίσκονται εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῶν τελεομήνων ὀρίμων νεογνῶν, ἕνεκα τούτου δὲ παρουσιάζουν ἀναλογικῶς μεγαλύτεραν θνησιμότητα.

Διὰ νὰ ἐλαττωθῇ ἡ θνησιμότης αὐτῆ τῶν πρόωρων, ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὰ μεγάλα μαιευτικὰ κέντρα ὅλων τῶν προηγμένων χωρῶν ἰδιαίτερα τμήματα διὰ τὴν καλυτέραν περίθαλψιν αὐτῶν, ὑπὸ εἰδικούς ὄρους καὶ ἀπὸ ἔμπειρον καὶ καλῶς ἐξησκημένον ἰατρικὸν καὶ νοσηλευτικὸν προσωπικόν, τὰ ὁποῖα λέγονται Τμήματα Πρόωρων. Καὶ ἐν Ἑλλάδι ἤρχισαν ἀπὸ δεκαετίας περὶ τοῦ διὰ τῆς ὁργανώσεως τοιούτων τμημάτων ἄριστα λειτουργούντων εἰς τὸ Μαιευτήριον «Μαρίκα Ἡλιάδη» καὶ εἰς τὸ «Δημόσιον Μαιευτήριον», ἡκολούθησε δὲ ἡ ἀνάπτυξις τοιούτων τμημάτων καὶ εἰς ἄλλα μαιευτικὰ κέντρα, καθὼς καὶ εἰς εἰδικὰς ἰδιωτικὰς μαιευτικὰς κλινικάς.

Τὰ Τμήματα Πρόωρων ἀποτελοῦν κατὰ τὴν ἀλλήλων καὶ εὐνοϊκὸν περιβάλλον τεχνη-

τόν, διὰ νὰ δυνηθοῦν τὰ πρόωρα νὰ ὑπερπηθήσουν τὰς δυσχερεῖας των εἰς τὴν ζωὴν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι:

Πρώτη, ἡ δυσκολία ὅπως τοῦτο διατηρήσῃ σταθερὰν θερμοκρασίαν τοῦτο ὀφείλεται εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ κυριώτεροι εἶναι ἡ ἀνωριμότης τῶν θερμορρυθμιστικῶν του κέντρων, ἡ ἐλαττωμένη κατάστασις τῆς ἔλλειψις ὑποδρίου λίπους, τὸ ὁποῖον, ὡς κακὸς ἀγωγὸς τοῦ θερμαντικοῦ, ἐμποδίζει νὰ ἐξέρχεται τοῦτο (δηλ. τὸ θερμαντικόν) εὐκόλως ἐκ τοῦ σώματος, ἡ μὴ κανονικὴ ἀνάπτυξις καὶ λειτουργία τῶν ἰδρωτοποιῶν του ἀδένων, οἱ ὁποῖοι σπουδαίως ἐπιδρῶν εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ θερμαντικοῦ τοῦ σώματος, ἡ μεγάλη ἐπιφάνεια τοῦ σώματος σχετικῶς μετὰ τὸν ὄγκον του καὶ ἡ ἐλαττωμένη παραγωγὴ θερμότητος. Ἡ ἀστάθεια τῆς θερμοκρασίας ἀντιμετωπίζεται διὰ τῆς καταλλήλου ἐνδύσεως, τῆς καταλλήλου θερμοκρασίας τοῦ χώρου, καὶ τοῦ λίκνου τοῦ νεογνοῦ, καὶ ἀκόμη, ἐφ' ὅσον εἶναι ἀνάγκη, διὰ τῆς τοποθετήσεως αὐτοῦ εἰς θερμοκοιτίδα, ἡ ὁποία διατηρεῖ σταθερὰν θερμοκρασίαν καταλλήλως ρυθμιζομένην καὶ κατ' ἀντιστοιχίαν τοῦ βάρους τοῦ νεογνοῦ, ἀπὸ 30-35 βαθμοὺς Κελσίου. Ἐντὸς τῆς θερμοκοιτίδος ρυθμίζεται ἀναλόγως καὶ ἡ ὑγρασία τοῦ ἀέρος, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 60-70%.

Δεύτερα δυσκολία εἶναι ἡ δυσκολία σταθεροῦ καὶ ἐπαρκοῦς ὀξυγονώσεως, συνεπεία τῆς ἀνωριμότητος τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου, ἡ μικρὰ ἢ μεγαλύτερου βα-

* Συνέχειν ἐκ τοῦ τεύχους ὑπ' ἀριθ. 17.

θμοῦ ἀτελεκτασία τῶν πνευμόνων συνήθως παρατηρουμένη, ἡ ἀδυναμία τῶν θωρακικῶν μυῶν καὶ τοῦ διαφράγματος διὰ τὴν πλήρη ἔκπτυξιν τοῦ θώρακος, ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀντανακλαστικοῦ τοῦ βηχός καὶ εὐκολωτέρα ἡ εἰσρόφησις ὑγρῶν, ἡ ὑπαρξίς ἀνοξαιμίας κατὰ τὴν γέννησιν διὰ διαφόρους λόγους, ἡ δυσμενῆς ἐπίδρασις φαρμάκων ἀναισθητικῶν ποῦ ἐχορηγήθησαν εἰς τὴν μητέρα κατὰ τὸν τοκετὸν κλπ. Ἡ καταπολέμησις τῆς ἀνοξαιμίας γίνεται διὰ τῆς ἐπιμελημένης ἀφαιρέσεως τῶν βλεννῶν καὶ τῆς ἐπισταμένης παρακολουθήσεως τοῦ νεογνοῦ πρὸς τοῦτο διὰ τῆς καταλλήλου τοποθετήσεώς του, τῆς χορηγήσεως ὀξυγόνου εἰς ἀναλογίαν 30-50% περίπου εἰς τὸ περιβάλλον τῆς θερμοκοιτίδος καὶ διὰ τῆς χορηγήσεως ἀναληπτικῶν φαρμάκων, ὡς κοραμίνης, συμπατόλης κλπ., καὶ πρὸ παντὸς εἰς προσβολὰς κυανώσεως, κατὰ τὰς ὁποίας ἐνδείκνυται καὶ προσωρινὴ αὐξήσις τῆς ποσότητος τοῦ παρεχομένου ὀξυγόνου. Ἡ τεχνητὴ ἀναπνοὴ φαίνεται ὅτι εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν παρέχει τὴν ἀναμενομένην ὠφέλειαν, ἀν καὶ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Τ ρ ί τ η δυσχέρεια εἶναι ἡ δυσχέρεια τῆς διατροφῆς, ἡ ὁποία ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξασθένισιν ἢ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀντανακλαστικῶν τοῦ θαλάμου τῆς καταπόσεως καὶ τοῦ βηχός, τὰ ὁποία ἀποτελοῦν καὶ κίνδυνον φλεγμονῆς. Ἡ δυσχέρεια διατροφῆς ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν μείωσιν τῆς πεπτικῆς ἰκανότητος τοῦ προώρου καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ λίπους, εἰς τὴν εὐκόλον ἐμφάνισιν πεπτικῶν διαταραχῶν καὶ εἰς τὰς εὐχερεῖς καὶ συχνὰς ἀναγωγὰς τροφῆς, λόγῳ τῆς ἀτελοῦς ἀναπτύξεως τοῦ σφιγκτήρος τοῦ καρδιακοῦ στομίου τοῦ στομάχου. Ἡ δυσχέρεια αὕτη ἀντιμετωπίζεται διὰ τῆς διατροφῆς τοῦ προώρου μὲ καθετηριασμόν τοῦ στομάχου διὰ τῆς ρινηκῆς ὁδοῦ, δι' εἰδικῶν ἀραιώσεων τοῦ γάλακτος κλπ.

Τ ε τ ά ρ τ η δυσχέρεια εἶναι ἡ προφύλαξις ἀπὸ τὸν μέγιστον κίνδυνον τῶν μολύνσεων, διότι τὸ πρόωρον παρουσιάζει ἐλαττωμένην γενικῶς ἀντίστασιν εἰς τὰς λοιμώξεις, ἔλλειψιν ἀντισωμάτων καὶ ἰκανότητος παραγωγῆς τούτων.

Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ κινδύνου τούτου δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς τηρήσεως ἀμέμπτου καθαριότητος εἰς τὸν χώρον διαμονῆς τοῦ προώρου, καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὸ προσωπικὸν τὸ ὁποῖον περιποιεῖται τοῦτο, ἰατρικὸν καὶ νοσηλευτικὸν, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ μόνον δύναται τοῦτο νὰ μολυνθῇ, μὴ καθισταμένης δυνατῆς τῆς μολύνσεως ἐξ ἄλλης πηγῆς, δεδομένου ὅτι τοῦτο εἶναι ἀκίνητον. Δύναται ἐπίσης νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Τμήμα παντὸς ἀτόμου ποῦ δὲν συμμορφοῦται μὲ τὸν κανονισμόν, ὁ ὁποῖος προβλέπει τὴν χρησιμοποίησιν πρὸς τοῦτο μάσκας ἐκ διπλῆς γάζης, μπλούζαν καθαρὰν καὶ πλύσιμο προηγουμένως τῶν χειρῶν. Ἡ προληπτικὴ ἀγωγή καὶ μέριμνα διὰ τὰ πρόωρα πρέπει νὰ ἀρχίζη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τοκετοῦ, διὰ τῆς καλῆς λειτουργίας τῆς αἰθούσης πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μετ' ἐπιμελείας διεξαγωγῆς τοῦ τοκετοῦ καὶ μὲ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν καλυτέραν τεχνικὴν τῆς ἀμέσου τοποθετήσεως τοῦ βρέφους ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ καταλλήλως θερμοθετήσεως κλίνης, δι' ἀφαιρέσεως τῶν βλεννῶν ἐκ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν του καὶ τῆς μεταφορᾶς αὐτοῦ μετὰ μεγίστης προσοχῆς εἰς τὸ Τμήμα Προώρων, ὥστε νὰ μὴ ἐκτεθῇ εἰς ρεύματα ἀέρος, καὶ μὲ παρακολούθησιν αὐτοῦ ὑπὸ ἀδελφῆς μέχρι τῆς παραδόσεώς του.

Πῶς πρέπει νὰ εἶναι ὠργανωμένον τὸ Τμήμα Προώρων

Ἐνα καλῶς ὠργανωμένον Τμήμα Προώρων θὰ πρέπει νὰ ἔχη:

Π ρ ῶ τ ο ν, δωμάτιον θερμοκοιτίδων μὲ θερμοκρασίαν περιβάλλοντος σταθερὴν εἰς τοὺς 25-26 βαθμοὺς Κελσίου καὶ ὑγρασίαν 60-70%.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν, ἓνα ἄλλο δωμάτιον μὲ θερμοκρασίαν 22-24 βαθμοὺς Κελσίου καὶ ὑγρασίαν 50-60%, διὰ τὰ μεγαλύτερα πρόωρα, τὰ ὁποία τοποθετοῦνται ἐξ ἀρχῆς εἰς αὐτὸ εἰς τὰς μικρὰς κλίνας των.

Τ ρ ί τ ο ν, ἓνα δωμάτιον σχετικῶς δροσερόν, θερμοκρασίας 18-20 βαθμῶν Κελσίου, ὅπου παραμένουν δι' ὀλίγας ἡμέρας τὰ προοριζόμενα νὰ παραληφθοῦν ὑπὸ τῶν

γονέων των πρόωρα.

Τέταρτον, βοηθητικούς χώρους ὡς καὶ τουαλέτταν διὰ τὸ προσωπικόν, ἵνα μὴ ἀναγκάζεται τοῦτο νὰ ἐξέρχεται πρὸ τῆς λήξεως τῆς ὑπηρεσίας του, ἀκόμη δὲ καὶ ἐγκατάστασιν ἐσωτερικοῦ τηλεφώνου διὰ τὸν λόγον τοῦτον.

Πέμπτον, δύο ἢ περισσότερα δωμάτια εἰς τὰ ὁποῖα αἱ μητέρες θηλάζουσι τὰ νεογνά τους, ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν καὶ κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ ἱατροῦ.

Ἐκτόν, ἀπομόνωσιν, ἀποτελουμένην ἀπαραιτήτως ἀπὸ δύο τοῦλάχιστον μικρὰ δωμάτια καὶ μὴ ἔχουσαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τὸ ὑπόλοιπον Τμήμα, μετὰ χωριστὸν ὑλικόν, μετὰ χωριστὰ σκευή, ἱματισμὸν κλπ., ἐξυπηρετουμένην ἀπὸ ἕτερον προσωπικόν καὶ ὄχι νοσηλευτικὸν προσωπικόν τοῦ ὑπολοίπου Τμήματος.

Ἐβδόμον. Πρέπει νὰ ἔχη τράπεζαν γάλακτος ἐκ δύο δωμάτων μετὰ κατάλληλα σκευή καὶ ψυγεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν θά χρησιμεύη διὰ νὰ καθαρίζωνται τὰ μπιμπερόν, τὰ θήλαστρα καὶ λοιπὰ σκευή καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὴν παρασκευήν, παστερίωσιν καὶ ἀποθήκευσιν τῶν γευμάτων εἰς θερμοκρασίαν 2-5 βαθμῶν Κελσίου. Ὁ κλίβανος καλὸν εἶναι νὰ εὐρίσκειται ἐντοιχισμένος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε τὰ πρὸς ἀποστείρωσιν ἀντικείμενα νὰ τοποθετοῦνται ἀπὸ μίαν πλευρὰν ἢ ἀνοίγμα τοῦ κλιβάνου καὶ νὰ παραλαμβάνωνται ἀποστειρωμένα εἰς τὸ καθαρὸν δωμάτιον ἀπὸ τὸ ἕτερον ἀνοίγμα τούτου, χωρὶς νὰ ὑπάρχη καμμία ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν δωμάτων τούτων. Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν τράπεζαν γάλακτος δὲν ἐπιτρέπεται παρὰ μόνον εἰς τὴν ἐντεταλμένην ἀδελφὴν. Τηροῦνται δὲ οἱ ἴδιοι ὄροι ἀσηψίας, ὅπως καὶ εἰς τὴν αἵθουσαν χειρουργείου.

Ὁγδοόν. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἔχη κεντρικὴν ἐγκατάστασιν ὀξυγόνου, μετὰ πολλὰ σημεῖα παροχῆς εἰς ὅλους τοὺς θαλάμους τῶν πρόωρων.

Ἐνάτον. Πρέπει νὰ ἔχη ἐγκατάστασιν κλιματισμοῦ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς θερμοκρασίας σταθερᾶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν σημεῖον.

Ἐκτὸς τῆς ὀργανώσεως τοῦ Τμήματος

Πρόωρων, πρέπει νὰ λαμβάνεται φροντίς διὰ τὴν καθαριότητα τῶν δωματίων τοῦ Τμήματος, ἤτοι τῶν ἐλαιοχρωματισμένων τοίχων καὶ τοῦ δαπέδου, διὰ σαπουνάδας ἢ ἀντισηπτικῆς τινος διαλύσεως.

Ἡ χρῆσις μάσκας ἐκ διπλῆς γάζης καλυπτούσης τὴν μύτην καὶ τὸ στόμα εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ ἀπαραίτητος διὰ κάθε ἄτομον ποῦ θὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς θαλάμους, διότι εἶναι εὐκόλος ἢ μετάδοσις μολύνσεως εἰς τὸ πρόωρον μετὰ τὴν ὀμίλιαν, τὸν βήχα ἢ τὸν πταρμόν. Ἡ ἀδελφὴ ἢ ὁποῖα περιποιεῖται τὰ πρόωρα πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται τὰ πρόωρα πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται δι' ἕκαστον τούτων ἰδιαιτέραν μπλούζαν, καὶ οἱ ἱατροὶ ποῦ εἰσέρχονται εἰς τὸν θάλαμον πρόωρων πρέπει ἐπίσης νὰ φοροῦν ἰδιαιτέραν μπλούζαν, καὶ ὄχι τὴν ἰδίαν μετὰ τὴν ὁποίαν περιφέρονται εἰς ὄλον τὸ Νοσοκομεῖον. Τὰ χέρια ἱατρῶν καὶ ἀδελφῶν πρέπει νὰ πλένωνται πάντοτε προτοῦ εἰσέλθουν εἰς τοὺς θαλάμους τῶν πρόωρων, καὶ πρὸ τῆς περιποιήσεως καὶ μετὰ ταύτην ἐκάστου τούτων.

Ἡ κλίνη τοῦ πρόωρου θερμαίνεται μετὰ συνήθεις θερμοφόρους ἢ ἠλεκτρικὰς τοιαύτας καὶ ἡ θερμοκρασία τῆς δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τοὺς 36 βαθμοὺς Κελσίου. Ἡ ὑπερθέρμανσις πρέπει νὰ ἀποφεύγεται, διότι ἔχει κακὰς συνεπείας εἰς τὴν ὄλην κατάστασιν τοῦ πρόωρου. Εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ κάθε πρόωρου πρέπει νὰ ἔχη τὸ ἀτομικόν του θερμόμετρον. Ἡ θέσις τοῦ πρόωρου ἐπὶ τῆς κλίνης πρέπει νὰ εἶναι ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, μᾶλλον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ οὐδέποτε εἰς ὑπίαν θέσιν, διὰ τὸν κίνδυνον τῆς ἀποφράξεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν ἐκ καταπόσεως ἐμεσμάτων. Τὰ ἐνδύματα τοῦ πρόωρου πρέπει νὰ εἶναι ἀπλᾶ, μαλακά, εὐρύχωρα καὶ ραμμένα κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν εὐκόλον ἀλλαγὴν. Ἐπίσης νὰ ἀλλάζωνται καθημερινῶς καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ ἀποστειρώνωνται. Τὰ πρόωρα ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὰς θερμοκοιτίδας εἶναι γυμνά, μόνον μετὰ ἓνα μικρὸν μαλακὸν πανί, ἢ δὲ ἀδελφῆ ποῦ τὰ περιποιεῖται πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ νὰ τὰ τυλίγῃ σφικτά, διότι ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς στάσεως τῆς κυκλοφορίας. (Συνεχίζεται)

ΟΙ ΔΙΔΥΜΟΙ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Υπό

ΟΛΙΑΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΟΥ

Παιδιάτρου

(Τμήματος Βρεφών, Μαιευτηρίου «'Αλεξάνδρα»)

Μιλήσαμε και άλλοτε για τις γοητευτικές ιστορίες των διδύμων, όπως τις εκμεταλλεύθηκαν στις διάφορες χώρες, και είχαμε την ευκαιρία να πραγματοποιήσουμε τολμηρά και γιομάτα απρόοπτα, ενδιαφέροντα ταξίδια. Όμως, πόσο αστέρευτη πηγή χαριτωμένων θεατρικών έργων στάθηκαν οι δίδυμοι για το θέατρο, και προπάντων για τους κωμικούς συγγραφείς, δε μας δόθηκε η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε. Το πρόγραμμα, φυσικά, δεν ξενίζει κανένα. Αντίθετα, φαίνεται σε όλους πολύ φυσικό. Γιατί η ομοιότητα των προσώπων που φτάνει ως την ταυτότητα είναι ένα από τα πιο άβυσσικά θέματα στο θέατρο. Φυσικά η ομοιότητα αυτή των διδύμων κλιμακώνεται.

Θα μπορούσαμε να κάνουμε μια γενική παρατήρηση. Υπάρχουν περιπτώσεις που η ομοιότητα μεταξύ τους περιορίζεται στο σημείο να αναγνωρίζη ο καθένας ότι πρόκειται για δυο αδελφούς. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που η ομοιότητα είναι τόσο καταπληκτική, στην κατασκευή του σώματος, στα χαρακτηριστικά του προσώπου, στο τέμπρο της φωνής και ακόμα στα γούστα, τις κινήσεις, την έκφραση και τις συνήθειες, ώστε να φτάνη ως την ταυτότητα του προσώπου. Να νομίζης, μ' άλλα λόγια, ότι πρόκειται όχι για δυο διαφορετικά, αλλά για ένα και το αυτό πρόσωπο.

Τούτη η καταπληκτική ομοιότητα έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς θεατρικούς, ι-διαίτερα, συγγραφείς, τον Αντιφάνη, το Μένανδρο, τον Πλαύτο, το Σαίκσπηρ, τον Γκολντόνι και άλλους, να μας δώσουν ξε-

χες κωμωδίες, που εξακολουθούν να σκορπίζουν άφθονο το γέλιο και στο σύγχρονο ακόμα θεατή. Οι κωμικές σκηνές που δημιουργούνται είναι τόσο γνήσιες, ανθόρμητες και πηγαίες, ώστε μπορούν να σκορπίζουν άβυσσο το γέλιο και στον πιο απαιτητικό και καλλιεργημένο άνθρωπο, γιατί έχουν την πιο μεγάλη αληθοφάνεια που θα μπορούσαμε να απαιτήσουμε από ένα θεατρικό έργο.

Η πιο περίφημη από τις κωμωδίες των Λατίνων είναι «Οι Μέναιχοι» του Πλαύτου. Φυσικά ο μύθος είναι γνωστός στους πιο πολλούς. Ο Μέναιχος Subreptius αναζητά το δίδυμο αδελφό του Μέναιχο Sossicles. Όταν φθάνη στην ίδια πόλη, τα κωμικά επεισόδια διαδέχονται το ένα το άλλο. Η ίδια η γυναίκα του Μέναιχου Subreptius δέχεται από πλάνη τον Sossicles και κλείνει έξω τον πραγματικό άντρα της. Και οι παρεξηγήσεις διαδέχονται αλληπάλληλες ή μία την άλλη, για να δημιουργήσουν ένα πραγματικό κωκεώνα, ως τη στιγμή που θα συναντηθούν τα δυο αδέρφια και θα αναγνωρισθούν πάνω στη σκηνή.

Στο έργο του Σαίκσπηρ «Η κωμωδία των παρεξηγήσεων» το θέμα είναι αναντίρροπα δανεισμένο από τους Μεναιχούς. Υπάρχουν κι εδώ δυο δίδυμοι αδελφοί, ο Antipholus από την Έφεσο και ο Antipholus από τις Συρακούσες, που η μεταξύ τους ομοιότητα είναι πλήρης. Ο ένας είναι παντρεμένος με μια πολύ ζηλότυπη και δύστροπη γυναίκα και ο άλλος είναι ανύπαντρος. Ο ανύπαντρος (ταξιδιώτης)

γευματίζει με τὴ γυναῖκα τοῦ ἄλλου (ἐμπόρου), καὶ τοῦτος ὁ τελευταῖος βροῖσεται κλεισμένος ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἀπὸ τὴ γυναῖκα του. Ἐπειτα συλλαμβάνεται γιὰ χρέη τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τὸ ἀνακάτεμα τῶν παρεξηγήσεων συνεχίζεται ὡς τὸ τέλος τῆς κωμωδίας, ἀκριβῶς ὅπως καὶ στὸ ἔργο τοῦ Πλαύτου.

Θὰ μπορούσαμε ν' ἀναφέρουμε ἀκόμη τοὺς «Μενάιχμος» ἢ τοὺς «Διδύμους» τοῦ Regnard, ἔργο σὲ πέντε πράξεις, ἔμμετρο, ποὺ παίχτηκε στὰ 1705. Ἐδῶ ἡ σκηνὴ λαμβάνει χώρα στὸ Παρίσι Ὁ ἱππότης γυρίζει ἀπὸ τὸν πόλεμο με τὸν ὑπηρέτη του Βαλεντίνο, καὶ εἶναι ἐρωτευμένος με τὴν Ἰσαβέλλα, τὴν κόρη τοῦ Δημοφῶντα. Τὸν κληρονομεῖ ἡ Αγαμίντε, γιὰ θεῖα τῆς Ἰσαβέλλας, ποὺ θέλει νὰ τὴν παντρεύῃ.

Ὅταν κατέβηκε ἀπὸ τὴν ἄμαξα ὁ ἱππότης, πληροφορορήθηκε ὅτι ἕνας διδύμος ἀδελφός του, ὁ Μέναιχμος, ἔχει ἔρθει γιὰ νὰ πάρῃ μίαν τεράστια κληρονομιά ἀπὸ ἕνα θεῖο τους καὶ νὰ παντρευτῇ τὴν Ἰσαβέλλα. Ὁ Μέναιχμος νομίζεται ἀπὸ ὄλους, τὴν Αγαμίντε, τὴν Ἰσαβέλλα, τὸ Δημοφῶντα κλπ., ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἱππότης, καὶ τὰ κωμικὰ ἐπεισόδια ἀκολουθοῦν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο. Στὸ τέλος ὅλα ταχτοποιοῦνται. Ὁ ἱππότης, με τὴ βοήθεια τοῦ Βαλεντίνου, ἐπιτυγχάνει νὰ πάρῃ τὴν κληρονομιά ὀλόκληρη, ἀλλὰ ἀφήνει τὴ μισὴ στὸν ἀδελφὸ του Μέναιχμο, μ' ἀνταλλαγὴ νὰ παντρευτῇ τὴν

Αγαμίντε, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ ἱππότης παντρεύεται τὴν Ἰσαβέλλα.

Ἐπὶ τὴν ἰσοπέδουσαν πλάκα πολλὰ ἔργα ποὺ ἐκμεταλλεύθηκαν ὡς σήμερον μ' ἐπιτυχία τὸ θέμα τῆς ὁμοιότητος τῶν διδύμων ἀδελφῶν. Ὅμως ἐξακολουθεῖ, νομίζουμε, νὰ μὲν ἀνεξάντλητη πηγὴ ἐμπνεύσεων καὶ στοὺς συγχρόνους θεατρικοὺς συγγραφεῖς.

Δὲν ἀναγνωρίζουμε, βέβαια, στὸν ἑαυτὸ μας τὴν ὁμοιότητα νὰ μιλήσῃ με κῆρος γιὰ τὴ σύγχρονη δραματοποιία. Παρ' ὅλα αὐτά, πιστεύουμε πὺς ἂν οἱ συγγραφεῖς μας ἀναζητοῦσαν ἀληθινὰς κωμικὰς καταστάσεις μέσα στὴν πραγματικὴ ζωὴ καὶ ἐκμεταλλεύονταν πραγματικότητες σὰν αὐτὲς ποὺ τοὺς παρέχουν οἱ διδύμοι, τὸ θέατρό μας θὰ ἦταν περισσότερο ἀληθινὸ, θὰ εἶχε μεγαλύτερη ἀληθοφάνεια καὶ αὐθεντικότητα καὶ θὰ ἐξεπλήρωνε με μεγαλύτερη συνέπεια τὴν ἀποστολὴν του, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μονάχα: Νὰ δώσῃ στὸν ἀνθρώπο τὴν ξεκούραση ἀπὸ τὸ μόχθο τῆς καθημερινῆς ζωῆς, τὴ χαρὰ καὶ τὴ μάθησιν. Νὰ τὸν κἀνῃ, δηλαδὴ, ν' ἀποφύγῃ τὴν πρόχειρη ἐντόπιση καὶ νὰ τοῦ δῶνῃ τὸ νοῦ, ἔτσι ποὺ νὰ κατανοῇ καὶ νὰ τεκμηριώσῃ τὶς ἀπόψεις του.

Τότε θὰ μπορούσῃ νὰ εἶναι πιὸ σίγουρος γιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ πιὸ αἰσιόδοξος γιὰ τὸ μέλλον. Γιατὶ τὸ θέατρο πρέπει νὰ εἶναι, ὅπως ξέρουμε, τὸ μεγαλύτερον σχολεῖο τῆς ζωῆς.

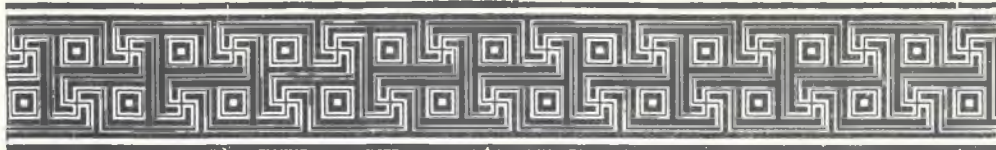

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΝΕΑ

Ἡ ἀναισθητοποίησις δι' ἠλεκτρισμοῦ (ἢ νάρκωσις διὰ τῆς διοχετεύσεως ἠλεκτρισμοῦ διὰ τοῦ ἐγκεφάλου) ἐφημέροσθη ἐπιτυχῶς εἰς δύο χειρουργουμένους εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἰατρικοῦ Κέντρο τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μισισσιπιπῆ. Οἱ χειρουργηθέντες ἀφυπνίσθησαν ὀλίγον ἀφοῦ ἐσταμάτησεν ἡ διοχέτευσις τοῦ ρεύματος, μετὰ τὸν τερματισμὸν τῆς ἐν λόγῳ ἐγχειρήσεως, ποὺ διήρκεσε

30 λεπτά. Οἱ χειρουργηθέντες δὲν ἠσθάνθησαν τὰ δυσάρεστα μεταγενέστερα φαινόμενα ποὺ ἠσθάνοντο οἱ χειρουργημένοι με ἄλλας συνήθεις μεθόδους.

Οἱ χειρουργοὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μισισσιπιπῆ ἐξακολουθοῦν τὰς ἐρεῦνας τῶν διὰ νὰ ἐξακριβώσουν κατὰ πόσον ἡ μέθοδος αὕτη δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικῶς.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ*

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Ἀπ' ὅλα τὰ παιδάκια πὸν ξέρω—ἀκόμα καὶ μὲ κλεισμένα τὰ δυό τους χρόνια—εσύ, ἀγοράκι, μιᾶς καθαρότερα καὶ πιὸ ἄνετα. Ἀρχισες ἀπὸ καιρὸ τώρα νὰ μιμῆσαι δλάκερες φράσεις. «Καλό ἔναι», φωνάζεις σὰν πίνης νερό, καὶ «τί κάνει;», σὰν βλέπης κανένα νὰ κἀνῃ κάτι πὸν δὲ μπορεῖς νὰ τὸ νοιώσης. Στὴν εδφύια—δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἡ φαντασία τῆς μάνας—σὲ βρίσκω ὀλότελα ἐξαιρετικὸ γιὰ τὴν ἡλικία σου. Ἐμαθες πιά, μόλις σοῦ δώσουν κάτι, νὰ λὲς «καϊτῶ» κι ὅταν μὲ κοιτᾶς, χαϊδεμένο μου, ἀνακάλυφες ὄνος σου ἔνα τρυφερὸ «μαμάκι», πὸν φτάνει ὡς τὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς μου.

6 Ἰουλίου 1942

Πᾶνε εἴκοσι μέρες τώρα, πὸν ὑποφέρεις ἀπὸ ἐντερικά. Εἶναι μικρόβιο, φαίνεται, γιὰτὶ ὅλα τῆς Καλλιθέας τὰ παιδάκια ἀρρώστησαν. Ἄλλα τρεῖς μέρες, ἄλλα πέντε, ἄλλα τὸ πολὺ δέκα. Ἐσὺ ὅμως, ἀγόρι μου, βασανίστηκες πολὺ. Ἦταν μιὰ ἀρκετὰ δυνατὴ ἐντεροκολίτις μὲ βλέννες καὶ αἷμα. Ἐχεις ἀδυνατίσει πολὺ, ἰδίως στὰ ποδαράκια. Τὸ προσωπάκι σου μίκρανε ἀρκετὰ, μὰ πρὸ παντὸς ἔχασε τὰ «ἐγγλέζικα», ὅπως τᾶλεγαν, χρώματά του. Τώρα ἀρχίζεις καὶ φτιάχνεις λίγο. Τί δοκιμασία καὶ τούτη! Ἀπίστευτο πῶς φουντώνει ἡ φαντασία. Περάσαμε νύχτες, κι ἐγὼ κι ὁ πατέρας σου, πὸν δὲν πεοιγοράφονται. Μᾶς εἶχε τρελλάνει ἡ σκέψη πὸς μπορεῖ νὰ σὲ χάναμε... Ὑπερβολικοὶ φόβοι, μᾶς ἔλεγαν ὅλοι, κι ὁ ἴδιος ὁ γιατρός δὲν βοῆκε πολὺ ἐπιφοβὴ τὴν περιπτώσή σου, μὰ ποιὸς χαλινὸς μπορεῖ νὰ σαμάση τὴ φαντασία τῆς μάνας, πὸν βλέπει πρώτη φορὰ τοῦ παιδιοῦ της τὴν ὄψη νὰ λυώνῃ καὶ νὰ χλωμιάζῃ.

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος ἀριθ. 20.

14 Αὐγούστου 1942

Καινούργια πρόοδος σημειώθηκε στὴν ἐξέλιξή σου. Κουβέντες ὀλοένα καὶ περισσότερες κι ἀντίληψη ἐξαιρετικὴ. Προχτὲς μάλλονα τὴ Νίτσα νὰ μὴ σὲ λὲῃ «Ἀντωνιὸ» παρὰ «Ἀντωνάκι». Δὲν πρόσεξα κἀν πὼς μὲ ἄκουσες. Τὴν ἄλλη μέρα σὲ ρώτησα ποιὸς θὰ φάῃ τὸ φαγάκι, καὶ μ' ἀποκρίθηκες γελώντας: «Ὅχι τ' Ἀντωνιὸ, τ' Ἀντωνάκι». Ἐχεις μιὰ ἀκρόατητη φλυαρία, τόσο χαριτωμένη. Τραγουδάς: «Ἄλεθε, μύλο μου, ἄλεθε» γιὰ κάθε τι πὸν γνωρίζει, καὶ τὸ πρῶι ἀρχίζεις καὶ καλημερίζεις ἔμψυχα καὶ ἄψυχα: «Καμεμέλα μανούλα, καμεμέλα Νίτσα, καμεμέλα πότα, καμεμέλα φαβάκι». Μιλεῖς πιά γιὰ κάθε τι πὸν θές μὲ μικρὸς φρασούλες καὶ λὲς καθαρὰ καὶ τίς δυσκολώτερες λέξεις. Ὅλοι ξαφνιαζονται γιὰ τὴν ἡλικία σου, καὶ σὺ τὸ καταλαβαίνεις καὶ καμαρώνεις. Τώρα βάνεις πίσω ἀπὸ τοὺς τίτλους τὸ τόσο τρυφερὸ «μου», πὸν στὰ χεῖλή σου γίνεται ζάχαρη: «μαμά μου», «μπαμπά μου», «γιαγιά μου», «Νίτσα μου». Ὅσο γιὰ καῖδεντικά, ἡ μανούλα τὰ δέχεται πρώτη. Μὲ πόση συγκίνηση σ' ἄκουσε ἔνα πρῶι, μόλις ξύπνησες, νὰ φωνάζης: «Μανουλίτσα!» Περίεργο, ποτὲ δὲν τὴν ἄκουσες ἀτὴ τὴ λέξη ὅπως καὶ τὸ «μαμάκι», τὴ βοῆκες ὄνος σου. Μὲ πόση γλύκα παρακολουθῶ τὴν ἐξέλιξή σου! Τὰ δυὸ φωτεινὰ μάτια σου παίγουν ὀλοένα καινούργια λάμψη καθὼς τοὺς ἀποκαλύπτεται ἡ ζωὴ, καὶ τὸ στοματάκι σουρῶνει σὰ δαχτυλίδι στὴν ἀέναη ἐκπληξή σου γιὰ κάθε τι πὸν γνωρίζεις στὸν τόσο καινούργιο γιὰ τὰ ματάκια σου κόσμο.

Ἀπὸ τὸ πρῶι ὡς τὸ βράδυ σὲ κλείνουν τὰ χεῖρια μου. Καὶ σ' ἀγκαλιάζω μὲ πάθος. Νὰ σὲ χορτάσω τώρα πὸν εἶσαι δικό μου,

γιατί μιὰ μέρα—Θεέ μου, ἀξίωσε μου το!— θὰ σὲ πάρω ἀπὸ τὴ μάνα σου ἢ ζωὴ καὶ μαζὶ της, ἐλπίζω, ἢ εὐτυχία.

8 Ὀκτωβρίου 1942

Τί θὰ γνῶμαστε τὸν καιρὸ τοῦτο τῆς στενοχώριας καὶ τῆς ἀδιόκοπης ἀγωνίας, ἀν δὲ σ' εἶχαμε, ἀγοράκι μου... Τὸ τερέτισμά σου, ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, γεμίζει τὸ σπίτι. Τὰ ρυθμικὰ βηματάκια σου, καθὼς ἀντηχοῦνε στὶς κάμαρες, πὸν κάνεις τὸ γύρο τους δέκα φορές τὴν ὥρα, γεμίζουν παρηγοριὰ τὴν ψυχὴ μου.

Ἔχεις ξετρελλαθεῖ μὲ τοὺς μύλους καὶ κάθε τι πὸν γυρίζει. Κάνεις μύλους τὶς βίδες ἀπὸ τὰ ἐπιπλα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ φύλλα καὶ τὰ λουλουδία τοῦ κήπου, τὰ κοτσανάκια τῆς μελιτζάνας, καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς τίποτε νὰ στριφογυρίσεις, σαλεύεις τὰ χέρια ψηλὰ μ' ἀπλωμένα τὰ δάχτυλα.

Καὶ πῶς σ' ἀρέσουνε οἱ κουβέντες! Για νὰ σὲ κάνῃ ἡ Νίτσα νὰ φᾶς (τὸ αἰώνιο βᾶσανό μας) σοῦ διηγίεται ἕνα σωρὸ ἱστορίες καὶ παραμύθια, μὲ μοναδικὸ πρωταγωνιστὴ τους τὴν Κρήτη καὶ κάθε τι ποῦχει σχέση μὲ τὴ Φουρνὴ μας. Καὶ πῶς τὴν ἀκοῦς συμπληρώνοντας τὶς κουβέντες. Ἡ γιαγιὰ Μαρία ἔχει περισσότεράκια καὶ κοννελάκια καὶ κότες πὸν κάνουν ἀγουλάκια, λέει ἡ Νίτσα καὶ ἐσὺ συμπληρώνεις: «Νὰ τὰ φᾶμε, ἄμ!» καὶ ἀνοίγεις τὸ στόμα, καὶ τότε ἡ Νίτσα, καοαδοκῶντας, σοῦ χώνει τὸ κονταλάκι... Ἔχεις παχύνει, δόξα τῷ Θεῷ, ἀρκετά. Ψηλώνεις; Δὲν ξέρω. Μὰ ἴσως εἶναι καλύτερα πὸν δὲν παίρνεις ἀπότομα μπόνι... Μὰ ἄς ἀφήσω τὸ γοᾶψιμο, γιατί ξύπνησες καὶ σ' ἀκούω νὰ κελαϊδῆς στὸ κρεββάτι...

28 Ὀκτωβρίου 1942

Μεγάλῃ ἐπέτειος σήμερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας. Εἶναι ἡ μέρα, πὸν, δίχως αἰτία, μᾶς ἐμπλέξαν οἱ μεγάλοι καὶ ἐμᾶς τοὺς μικροὺς στὴν ἀνεμοζάλῃ τοῦ πολέμου. Ἐμᾶς τοὺς μικροὺς! Πὸν δμως γενήκαμε ξάφνου πελώριοι καὶ σκιασαμε μὲ τὴ δόξα μας ὄλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἐδρόπης. Καὶ σκαρφαλώσαμε στ' ἀλβανικὰ βουνὰ καὶ κνηγήσαμε ὡς τὴ θάλασσα τοὺς ἐπιδρομεῖς. Χρειαστήκε νὰ ῥθουν ἄλλοι, πολὺ δυνατῶ-

τεροι, νὰ μᾶς ἀντισκόφουν τὸ δρόμο. Τώρα δὺὸ χρόνια εἴμαστε σκλαβωμένοι... Ἐσὺ, ἀγόρι μου, σὰ θὰ μεγαλώσης, νὰ μὴν τὸ γνωρίσης αὐτὸ τὸ τέρας πὸν λέγεται πόλεμος... Ὡς τότε, ἄς ἔχουν σβηστὴ τῶν λαῶν τὰ μίση, καὶ ἡ δοξασμένη πατρίδα μας ἄς εἶναι τόσο μεγάλη, πὸν νὰ μπορῇ νὰ συχωρέσῃ τοὺς σημερονόους δυνάστες της.

Οἱ κουβέντες σου δὲ σημειώνονται πιὰ. Τὰ λὲς ὅλα καὶ φτιάχνεις δὺὸ καὶ τρεῖς φράσεις μαζὶ. Συγκρατεῖς δὺὸ παραγγελίες καὶ πᾶς καὶ τὶς μεταδίδεις ἀπὸ τὸν ἕνα στὸν ἄλλο. Εἶσαι ἕνα χάσμα, ἕνας μικρὸς ἔρωτας, μιὰ πελώρια εὐτυχία.

2 Νοεμβρίου 1942

Σήμερα ξύπνησες καὶ ἤρθες στὴν κάμαρά μου, χωρὶς νὰ μοῦ πῆς καλημέρα. Σὲ μάλωσα, καὶ ἐσὺ, καλοπιάνοντας με, εἶπες τρυφερὰ καὶ ἀναπάντεχα: «Καλημέρα, μαμουλάκι», ὕστερα, βλέποντας δίπλα μου τὸν πατέρα σου, σὰ νὰ σκέφτηκες πῶς μποροῦσε νὰ παραπονεθῇ, πρόσθεσες: «Καλημέρα, μπαμπουλάκι». Γελάσαμε τόσο, καὶ ἐσὺ τὸ πῆρες γιὰ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ δὲ λὲς πιὰ ἄλλη λέξη. Ἐγίναμε μονομιᾶς ὅλοι μικροὶ σὰν καὶ ἐσένα: τὸ μαμουλάκι, τὸ μπαμπουλάκι, τὸ παπουλάκι, τὸ γιαγιουλάκι καὶ τὸ Νιτσάκι. Χαδιάρικο ποῦσαι!...

13 Δεκεμβρίου 1942

Σ' ἔχουμε ἄρρωστο πάλι. Χειμῶνας, βλέπεις, καὶ ἐμεῖς χωρὶς θέρμανση στὸ σπίτι, ποῦναι γεμάτο καπνοῦς, μὲ τὰ ξύλα π' ἀνάβουμε, καὶ ὅλο καὶ ἀερίζουμε γιὰ νὰ φεύγουν. Ἐτσι, μικρὸ μου, ἐκρῶνεις τὸ ἄρχισε πάλι τὸ φορογορητὸ στὸ στηθάκι. Τρεῖς μέρες τώρα σὲ βασανίζουμε μὲ καταπλάσματα, βεντοῦζες, τριψίματα, ἐνσταλάξεις στὴ μύτη. Καὶ κάθε ἕνα ἀπ' ὅλα τοῦτα εἶναι μιὰ ἐνόχληση, πὸν στὴν αἴσθησή σου παίρνει προέκταση τραγωδίας.

Ὅμως σὲ χόρτασα ἀγκαλιῖτα. Εἶχα παράπονο, ἀγοιμάκι μου, πῶς δὲ στέκεσαι ἠσυχος μιὰ στιγμὴ νὰ σὲ σφιξῶ κοντά μου, νὰ σκύψω εὐτυχησμένη τὰ μάτια πάνω ἀπ' τὸ ἦσυχο, τρυφερὸ προσωπάκι σου. Καὶ νὰ πὸν τὶς τέσσερες τοῦτες μέρες πὸν ὑποφέρεις (ἄς ἔλειπε ἡ περίστασι!) καταφεύ-

γεις στὰ δύο μου χέρια, διπλώνεσαι στὴν ποδιά μου, φωνάζοντας «κούνει-νί» καὶ κοιμᾶσαι. Τοῦτες τὶς μέρες, πὺν ἔμεινα κι ἐγὼ στὸ σπῆτι μετὰ τὴν ἀρρώστια σου, σοῦ-λέγα τραγουδιτὰ ἕνα δικό μου ποιημά-τάκι: «Στὸν κῆπο». Παρακολούθησα πὺς μαθαίνεις χωρὶς καθόλου νὰ κοιπιάζης:

Ρόδα κόβοντας ἢ Ἀνθή, μέσ' στὸν κῆπο...
—«τραγουδάει», συμπληρώνεις ἐσὺ μὲ χαρά.

Καὶ μιὰ μέλισσα ξαθῆ στὸ χεράκι...

—«τὴν κεντάει» τελειώνεις μὲ ἔμφαση.

Τὶ θεριὸ νᾶταν κρυμμένο στὸ δροσάτο...

—«λουλουδάκι».

Ἄχ, μανούλα μου, πεθαίνω! Πρήστηκε...

—«τὸ γαχυλάκι».

Ἔτσι συνεχίζουμε μὲ συνεργασία καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο τετράστιχα.

Ὅταν ὁμως κουραστῆς, γυρίζεις χαδιά-ρικά καὶ πιάνοντάς μου τὸ χέρι, μοῦ λές «Νὰ τὸ κάνης πάπα», ὅπως θᾶλεγες γιὰ τὸ γάλα σου, ὅταν εἶσαι χορτάτος, ἢ γιὰ τὰ παιχνίδια σου, σὰν τὰ βαρεθῆς. Κι ἢ μα-νούλα, σκασμένη στὰ γέλια, κάνει ἀπλού-στατα «πάπα» τὸ ποίημα καὶ σὲ βάζει στὰ γόνατά της κι ἀποκοιμῆσαι.

7 Ἰανουαρίου 1943

Ἦρθαν καὶ πέρασαν οἱ γιορτές, κι οἱ εὐ-χῆς γιὰ τὴ λευτεριά μας πῆραν πάλι καὶ ὄωσαν. Τὸ ἴδιο θυμᾶμαι καὶ πέρουσι, κι ὦ Θεέ μου, ἄς μὴν ἔχουμε πιά ἀνάγκη νὰ κά-νουμε τὴν ἴδια εὐχὴ καὶ τοῦ χρόνου.

Παιχνιδάκια γιὰ τὴν Πρωτοχρονιά σοῦ φέρανε ἀρκετά. Ἐνα τιριλίρι ἢ θεία Πόπη, πὺν τὸσπασες τὴν ἴδια μέρα, γυρεύοντας νὰ δῆς «τί ἔχει μέσα», δύο ροκανίτσες, πὺν γίνανε μονομερὶς κι αὐτὲς κομματάκια, καὶ μπόλικο βιβλία μὲ ζῶα κι ἄλλες εἰκόνες. Ἐμαθες κιάλας καὶ τὰ διαβάζεις μὲ τὸ δικό σου τὸν τρόπο, λέγοντας, ἄκρες μέσες, τὸ παραμῦθι τῆς Κοκκίνοσκουφίτσας καὶ τῆς Χιονάτης. Εἶναι τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ κά-τσης καὶ λίγο ἡσυχος δίπλα μας, νὰ ξεκου-ραστῆς. «Ἐλα, μπαμπά, νὰ κουβεριάσου-με» λές καὶ καθίζεις στὰ γόνατά του, καὶ πότε κοιτάζετε τὶς εἰκόνες, πότε κάνουμε ὄνειρα ὅλοι μαζί γιὰ τὴν Κρήτη, σὰν τελει-ώση ὁ πόλεμος. Τὸ πρῶι τῆς Πρωτοχρο-

νιάς, βλέποντας γύρω σου τὰ βιβλία καὶ τὰ παιχνίδια, φώναξες: «Τὶ ὠλαῖα παματά-κια!», χτυπώντας τὰ χέρια. «Εἶδες», σοῦ λέω, «τί σοῦφερε ὁ Ἅγιος Βασίλης;» Κι ἐσὺ, σὰ νᾶθελες—παιδι τῆς ἐποχῆς σου— νὰ μὲ προσγειώσης, μοῦ φώναξες: «Ἄ-φελε ὁ Ἅγιος μπαμπάς!» Γελάσαμε τόσο. Ἐσὺ, βέβαια, δὲν κατάλαβες τί εἶπες. Ἐρ-μήνευες ἐνωμένες δύο σκέψεις σου, πὺν δὲν πρόφτασες νὰ χωρίσης. Μὰ ἐμεῖς τὸ βρή-καμε τόσο χαριτωμένο. Τί νὰ σοῦ πρωτο-γράψω ἀπ' τὰ λογάκια σου; Κουβεντιάσεις πιά σὰ μέγας καὶ συμπληρώνεις μὲ τὴ μικρούλικη γλωσσοπλαστική σου ὅ,τι σοῦ λείπει.

Ἄχόρταγος εἶσαι στὸ παιχνίδι, κι ἀκού-ραστα τὰ μικρὰ ποδαράκια. Δυὸ ὄρες ἔ-παιξες στὸ δρόμο μὲ τὰ παιδάκια, κι ἐγὼ ἀνέβαλα τὸ μεσημεριάτικο ὑπνο σου, γιὰτι σὲ λυπόμωνα. «Παίζω, παίζω!» μοῦ φώ-ναξες κι ἔφευγες πάλι. Νὰ μεγαλώνης! Νὰ κοκκινίζον τὰ μαγουλάκια, νὰ τρέχουν, σὰ χαρωπὴ συναυλία, στὶς πλάκες τοῦ διαδρό-μου τὰ ποδαράκια, κι ἢ γλώσσα, γλυκεῖα γαλιάντρα, νὰ κελαηδῆ. Αὐτὰ εἶναι τώρα τὰ χρυσωμένα ἰδανικά μου. Τᾶλλα ἄς ἔρ-θουν, ἂν εἶναι νᾶρθουν. Δὲν ποθῶ τίποτε, πὺν δὲ σὲ ἀφορᾶ.

29 Ἰανουαρίου 1943

Θᾶπρεπε νὰ γράψω κάθε μέρα. Ἔτσι δὲ θὰ μοῦ ξέφευγαν οἱ χαριτωμένες κου-βέντες σου κι ἢ ἐξέλιξή σου βῆμα πρὸς βῆ-μα. Μὰ εἶμαι τόσο γεμάτη ἀπὸ δουλειές καὶ μαθήματα, πὺν δὲν καταφέρνω νὰ ἐξοι-κονομήσω τὶς εὐκαιρίες πὺν μοῦ χρειάζον-ται. Μὰ εἶναι κριζιμὰ νὰ τὰ ξεχνῶ. Νά, δὲν πρέπει νὰ ξεχαστῆ ἢ συμπλήρωση πὺν κά-νεις στὸ παραμῦθι τῆς Κοκκίνοσκουφίτσας. «Μιὰ φορά», ἀρχίζω καὶ τελειώνεις ἐσὺ: «κι ἔναν καλοῦ», ἢ «Ἦταν μιὰ ὥρα...» «Κοκκίνοσκουφίτσα», ἢ ὅταν ἀργῶ σὲ λε-πτομέρειες, μοῦ φωνάζεις μ' ἀνυπομονη-σία: «Κι ὁ κύριος λύκος»; Στὸ τέλος μι-λάς πρῶτος γιὰ τὸν «κνηγὸ, ποῦρθε μὲ τὸ σκύλο του κι ἐγλύτωσε τὴ γιαγιά καὶ τὴν Κοκκίνοσκουφίτσα», καὶ, τί ἀστεῖα, στὸ τέλος τῆς Σταχτοπούτας, ὅταν ἔρχεται «ὁ βασιλοπούλης» καὶ τὴν παίρνει μὲ τ' ἄλογό

τον κι ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ «κι ἐμεῖς καλύ-
τερα». Ἡ διασκέδασή σου εἶναι τώρα τὰ
παραμύθια. Μπορεῖς νὰ μᾶς βάλῃς νὰ σοῦ
λέμε δέκα φορὲς τὸ ἴδιο.

Ἐχεις μάθει κάμποσα τραγουδάκια κι
ἀρχίζεις κάπως νὰ δίνῃς μουσικούς τόνους
στὴ φωνή σου. Δὲν εἶναι ἀκόμη μουσικός
σκοπός, μὰ ὥστόσο ξεφεύγει κι ἀπὸ ἀπαγ-
γελία. Ἐκεῖνο ὅμως πὸν δὲν χορταίνεις εἶ-
ναι νὰ τραγουδοῦμε κι ἐγὼ κι ὁ πατέρας
σου «μπράβο Ἀντωνάκι μου» «τρα-λα-λά,
τρα-λα-λά» στὸ σκοπὸ τοῦ Φίγκαρο καὶ νὰ
χορευῆς ἀτέλειωτες ὄρες. Ἐμεῖς κουρα-
ζόμαστε πρὶν ἀπὸ σένα, μὰ ἐσὺ ἐξακολου-
θεῖς νὰ χοροπηδᾷς.

Θέλεις καὶ τὸ τελευταῖο ἀγαπημένο σου
παιχνίδάκι; Εἶναι νὰ κάνετε τὸ βαπόρι μὲ
τὸν μπαμπά. Ἐκεῖνος πέφτει στὸ κρεββάτι
ἀνάσκελα, ἐσὺ σκαρφαλώνεις καὶ κάθεσαι
στὴν κοιλιά του καὶ δίνοντάς του τὴ ροκάνα
τοῦ λές: «Κάνε μου τὸ βαπόρι, μπαμπά».
Κι ἀρχίζει ἡ ἱστορία. Ἡ ροκάνα γίνεται
προπέλα βαποριοῦ πὸν γυρίζει, κι ὁ μπα-
μπὰς καπετάνιος πὸν δίνει τὰ παραγγέλ-
ματα καὶ τὰ ἐκτελεῖ συγχρόνως. Πότε πότε
ξαναλὲς κι ἐσὺ, σὰ ναυτάκι: «Μόλα κάβο»,
«Πρόσω ἀργά», «Πρόσω ὀλοταχῶς». Ση-
κῶνον τὴν ἀγκυρα γκρρ...ντάκ! καὶ κινᾷ
τὸ βαπόρι καὶ πάει. Πάει, πάει, καὶ συναν-
τᾷ ἕνα ἄλλο βαπόρι στὴ μέση τῆς θάλασσας
καὶ τὸ χαιρετάει: «βοῦ οὔ οὔ οὔ» καὶ κά-
νει καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ μακρυνά: «βοῦ ου ου!»
Δυνατὴ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου κι ὑπό-
κωφη, μακρυνή, σὰ σβησμένη, ἡ φωνὴ τοῦ
ἄλλου. Κι ἐσὺ, θέλοντας νὰ τὴ μιμηθῆς τὴν
ἀτόμακρη ἐκείνῃ φωνή, σουφρώνεις τὸ
στοματάκι, μὰ προσπαθώντας νὰ δώσης
σβησμένο τόνο στὸ σφύριγμα ξεφουσᾷς χω-
ρὶς ν' ἀκουστῆς. Κι ἐνῶ ἐξακολουθεῖ τὸ τα-
ξίδι, συμβαίνουνε μύρια ὄσα. Κάθε τι πὸν
μπορεῖ νὰ γεννήσῃ ἤχους καὶ νὰ κάμῃ τὰ
φωτεινὰ ματάκια νὰ στοργυλέψουν ἀπὸ
κατάπληξη. Γίνεται τρικυμία, τὰ κύματα
σπάζουνε στὰ πλευρὰ τοῦ βαποριοῦ «κλιά-
ου!», τριζοβολοῦν οἱ ἀντένες καὶ τὰ κατάρ-
τια, σφουρίζουν τὰ σκοινιά κι ἀντιβουίζει
ὁ κόσμος γύρω... ζβίιν! ζζζζζζ...σσοσ!»
Σωστὴ κοσμοχαλασιά! Ὑστερα γίνεται
γαλήνη κι ἀκούεται μόνο ὁ ρυθμικὸς χτύ-

πος τῆς μηχανῆς: «χλάπα-χλόπ, χλάπα-
χλόπ!» Κάποτε τὸ θυμᾶται ὁ καπετάνιος
πὼς εἶναι πόλεμος, κι ἕνα ἀεροπλάνο στρι-
φουρνίζει πάνω ἀπ' τὸ καράβι. «Βζνν!»
Ἀρχίζουν τ' ἀντιαεροπορικά. «Ντὰν-ντὰν-
ντὰν!» Μὰ ἡ βόμβα σκεπάζει μὲ τὸ δαιμο-
νισμένο τῆς κροτοῦ ὄλους τοὺς ἤχους...
«Βζζζζ...βμπουόου!» Ὅμως τὸ καράβι
τοῦ καπετάνιου ποτὲ δὲν παθαίνει τίποτα,
κι ὄλο καὶ προχωρεῖ «χλάπα-χλόπ, χλάπα-
χλόπ!» Κι ἄξαφνα, νὰ τὸ «Ριάκλειο»—τὰ
ταξίδια γίνονται πάντα στὴν Κρήτη—κι
ὁ καπετάνιος ἀρχίζει τὰ παραγγέλματα:
«Πρόσω ἀργά», «Κράτει», «Ἀνάποδα ὀ-
λοταχῶς», «Πόντισον». Τί ὥραϊα πὸν τὸ
τονίζεις ἐκεῖνο τὸ ν στὸ ἀκαταλαβίστικο
«πόντισον», πὸν τόσο ἐπίσημα ξαναλὲς
ὄστερα ἀπὸ τὸν καπετάνιο! Ἐπιτέλους
πέφτει ἡ ἀγκυρα, «πλούτς», κατεβαίνει ἡ
σκάλα κι ἐρχεται ἡ βάρκα—«πλάτς-πλάτς»
τὰ κουπιὰ—καὶ παίρνει τ' Ἀντωνάκι καὶ
τὸν πατέρα. Σὲ λίγο, ἀνεβασμένοι κιάλας
στ' αὐτοκίνητο—ἡ ροκάνα γίνεται τώρα
τροχός—τρέχουν γιὰ τὴ Φουρνή, ὅπου
τοὺς υποδέχεται ἡ γιαιὰ «Μαλία», ὁ θεῖος
Μανώλης καὶ ἡ θεία Ἐλένη, καὶ «μὸν» καὶ
«μὸν» τὸ τρέλλαναν στὰ φιλιὰ τ' Ἀντω-
νάκι. Ὁλος ὁ κόσμος ἔχει νὰ κάνῃ μὲ τὸ
χαριτωμένο αὐτὸ παιδάκι, πὸν πῆγε ξα-
φνικὰ στὸ χωριὸ τῆς μανούλας καὶ τὸ τρα-
τέρονον λουκούμια, καρπούζι καὶ τσικου-
διά...

Κι ὁ πατέρας καθίζει κι αὐτὸς νὰ ξεκου-
ραστῆ... Μὰ ὁ Ἀντώνης, σκαρφαλωμένος
πάνω στὸ στομάχι του τώρα, φωνάζει:
«Πάλι!» Ἀπελπισία πιάνει τὸν καπετά-
νιο, μὰ τί νὰ κάνῃ! Ὁ ἐφοπλιστῆς διατάσ-
σει, κι ἐκεῖνος... ἀπλούστατα, ὀπακούει. Τὸ
πλοῖο ξανακάνει τὴν ἴδια πορεία...

Ταξίδι χιλιολαχταρισμένο, πότε θὰ γίνῃ
στ' ἀλήθεια; Πότε θὰ σ' ἀπιθώσω, μωρό
μου, περὴφφαν, στῆς γιαιγιᾶς σου τὴν ἀγκα-
λιά, πὸν δὲ ζῆ πιὰ παρὰ μονάχα μ' αὐτὴ
τὴ λαχτᾶρα: Νὰ ζήσῃ, νὰ τῆς ξεφύγῃ τῆς
Μοίρας, νὰ τοῦ γλυτώσῃ τοῦ Χάρου, ὥσπου
νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος, νὰ προφτάσῃ νὰ
τ' ἀγκαλιάσῃ τὸ πολυαγαπημένο ἐγγόνι,
τὸ μόνο παιδί τοῦ παιδιοῦ τῆς.

(Συνεχίζεται)

ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΑΛΙΟΥ

Κατά τὰ τελευταῖα ὀλίγα ἔτη, ἐγένετο ἐντατική πειραματική καὶ κλινική μελέτη τοῦ ρόλου τῶν ὑγρῶν καὶ ἠλεκτρολυτῶν τοῦ σώματος ἐπὶ διαφόρων παθολογικῶν καὶ χειρουργικῶν καταστάσεων. Ἡ σημασία τοῦ θέματος τούτου καταφαίνεται ἐκ τῆς ἐντὸς τοῦ σώματος περιεχομένης μεγάλης ποσότητος ὑγρῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων διατηροῦνται ἐν ἰσορροπία σταθεραὶ σχετικῶς πυκνότητες ἠλεκτρολυτῶν. Τελευταῖαι ἔρευναι (Weisberg) κατέδειξαν ὅτι τὰ ὑγρά τοῦ σώματος ἀποτελοῦν τὰ 60% περίπου τοῦ ὅλου σωματικοῦ βάρους (77% ἐπὶ παιδίων). Ἀπὸ μακροῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦ σώματος περιέχεται ἐντὸς τῶν καλουμένων «διαμερισμάτων τοῦ σώματος» ὑπὸ σταθερὰς κατὰ κανόνα ἀναλογίας. Τὸ ἐξωκυττάριον διαμέρισμα περιλαμβάνει τὸ ἐνδοαγγειακὸν ὑγρὸν (4-5% τοῦ σωματικοῦ βάρους) καὶ τὸ ἐνδιάμεσον ὑγρὸν (11%). Τὸ ὑγρὸν τοῦ ἐνδοκυττάριου διαμερίσματος ἀποτελεῖ τὰ 45% τοῦ σωματικοῦ βάρους (48% ἐπὶ παιδίων).

Ἡ περιεκτικότης εἰς ἠλεκτρολύτας τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τοῦ ἐνδιαμέσου ὑγροῦ. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μεγάλην εἰς νάτριον περιεκτικότητα τοῦ ἐξωκυττάριου διαμερίσματος, τὸ ἐνδοκυττάριον ὑγρὸν περιέχει ὑψηλὴν πυκνότητα καλίου. Οἰαδήποτε μεταβολὴ τῆς περιεκτικότητος εἰς νάτριον ἢ κάλιον τοῦ ἐξωκυττάριου ὑγροῦ, ἀκολουθεῖται ὑπὸ ἀντιστρόφως ἀναλόγου μεταβολῆς τῶν ἠλεκτρολυτῶν τοῦ ἐνδοκυττάριου ὑγροῦ, καὶ τάνάπαλιν.

Ἐπειδὴ τὸ νάτριον πρέπει νὰ προεξάρχη ἐξωκυτταρικῶς, τὸ δὲ κάλιον ἐνδοκυτταρικῶς, οἰαδήποτε μεταβολὴ εἰς ἓν ἐκ τῶν στοιχείων αὐτῶν, συνεπάγεται σοβαρὰς συ-

νεπείας, ὡς εἶναι τὸ ὑπερ-ἢ ὑποκαλιαιμικὸν σύνδρομον (βλέπε πίνακα I).

ἘΡΩΤΗΣΕΙΣ

ἘΡΩΤΗΣΗ 1

ἘΡΩΤΗΣΗ 2

ἘΡΩΤΗΣΗ 3

ἘΡΩΤΗΣΗ 4

ἘΡΩΤΗΣΗ 5

ἘΡΩΤΗΣΗ 6

ἘΡΩΤΗΣΗ 7

ἘΡΩΤΗΣΗ 8

ἘΡΩΤΗΣΗ 9

ἘΡΩΤΗΣΗ 10

ἘΡΩΤΗΣΗ 11

ἘΡΩΤΗΣΗ 12

ἘΡΩΤΗΣΗ 13

ἘΡΩΤΗΣΗ 14

ἘΡΩΤΗΣΗ 15

ἘΡΩΤΗΣΗ 16

ἘΡΩΤΗΣΗ 17

ἘΡΩΤΗΣΗ 18

ἘΡΩΤΗΣΗ 19

ἘΡΩΤΗΣΗ 20

ἘΡΩΤΗΣΗ 21

ἘΡΩΤΗΣΗ 22

ἘΡΩΤΗΣΗ 23

ἘΡΩΤΗΣΗ 24

ἘΡΩΤΗΣΗ 25

ἘΡΩΤΗΣΗ 26

ἘΡΩΤΗΣΗ 27

ἘΡΩΤΗΣΗ 28

ἘΡΩΤΗΣΗ 29

ἘΡΩΤΗΣΗ 30

ἘΡΩΤΗΣΗ 31

ἘΡΩΤΗΣΗ 32

ἘΡΩΤΗΣΗ 33

ἘΡΩΤΗΣΗ 34

ἘΡΩΤΗΣΗ 35

ἘΡΩΤΗΣΗ 36

ἘΡΩΤΗΣΗ 37

ἘΡΩΤΗΣΗ 38

ἘΡΩΤΗΣΗ 39

ἘΡΩΤΗΣΗ 40

ἘΡΩΤΗΣΗ 41

ἘΡΩΤΗΣΗ 42

ἘΡΩΤΗΣΗ 43

ἘΡΩΤΗΣΗ 44

ἘΡΩΤΗΣΗ 45

ἘΡΩΤΗΣΗ 46

ἘΡΩΤΗΣΗ 47

ἘΡΩΤΗΣΗ 48

ἘΡΩΤΗΣΗ 49

ἘΡΩΤΗΣΗ 50

ἘΡΩΤΗΣΗ 51

ἘΡΩΤΗΣΗ 52

ἘΡΩΤΗΣΗ 53

ἘΡΩΤΗΣΗ 54

ἘΡΩΤΗΣΗ 55

ἘΡΩΤΗΣΗ 56

ἘΡΩΤΗΣΗ 57

ἘΡΩΤΗΣΗ 58

ἘΡΩΤΗΣΗ 59

ἘΡΩΤΗΣΗ 60

ἘΡΩΤΗΣΗ 61

ἘΡΩΤΗΣΗ 62

ἘΡΩΤΗΣΗ 63

ἘΡΩΤΗΣΗ 64

ἘΡΩΤΗΣΗ 65

ἘΡΩΤΗΣΗ 66

ἘΡΩΤΗΣΗ 67

ἘΡΩΤΗΣΗ 68

ἘΡΩΤΗΣΗ 69

ἘΡΩΤΗΣΗ 70

ἘΡΩΤΗΣΗ 71

ἘΡΩΤΗΣΗ 72

ἘΡΩΤΗΣΗ 73

ἘΡΩΤΗΣΗ 74

ἘΡΩΤΗΣΗ 75

ἘΡΩΤΗΣΗ 76

ἘΡΩΤΗΣΗ 77

ἘΡΩΤΗΣΗ 78

ἘΡΩΤΗΣΗ 79

ἘΡΩΤΗΣΗ 80

ἘΡΩΤΗΣΗ 81

ἘΡΩΤΗΣΗ 82

ἘΡΩΤΗΣΗ 83

ἘΡΩΤΗΣΗ 84

ἘΡΩΤΗΣΗ 85

ἘΡΩΤΗΣΗ 86

ἘΡΩΤΗΣΗ 87

ἘΡΩΤΗΣΗ 88

ἘΡΩΤΗΣΗ 89

ἘΡΩΤΗΣΗ 90

ἘΡΩΤΗΣΗ 91

ἘΡΩΤΗΣΗ 92

ἘΡΩΤΗΣΗ 93

ἘΡΩΤΗΣΗ 94

ἘΡΩΤΗΣΗ 95

ἘΡΩΤΗΣΗ 96

ἘΡΩΤΗΣΗ 97

ἘΡΩΤΗΣΗ 98

ἘΡΩΤΗΣΗ 99

ἘΡΩΤΗΣΗ 100

ἘΡΩΤΗΣΗ 1
ἘΡΩΤΗΣΗ 2
ἘΡΩΤΗΣΗ 3
ἘΡΩΤΗΣΗ 4
ἘΡΩΤΗΣΗ 5
ἘΡΩΤΗΣΗ 6
ἘΡΩΤΗΣΗ 7
ἘΡΩΤΗΣΗ 8
ἘΡΩΤΗΣΗ 9
ἘΡΩΤΗΣΗ 10
ἘΡΩΤΗΣΗ 11
ἘΡΩΤΗΣΗ 12
ἘΡΩΤΗΣΗ 13
ἘΡΩΤΗΣΗ 14
ἘΡΩΤΗΣΗ 15
ἘΡΩΤΗΣΗ 16
ἘΡΩΤΗΣΗ 17
ἘΡΩΤΗΣΗ 18
ἘΡΩΤΗΣΗ 19
ἘΡΩΤΗΣΗ 20
ἘΡΩΤΗΣΗ 21
ἘΡΩΤΗΣΗ 22
ἘΡΩΤΗΣΗ 23
ἘΡΩΤΗΣΗ 24
ἘΡΩΤΗΣΗ 25
ἘΡΩΤΗΣΗ 26
ἘΡΩΤΗΣΗ 27
ἘΡΩΤΗΣΗ 28
ἘΡΩΤΗΣΗ 29
ἘΡΩΤΗΣΗ 30
ἘΡΩΤΗΣΗ 31
ἘΡΩΤΗΣΗ 32
ἘΡΩΤΗΣΗ 33
ἘΡΩΤΗΣΗ 34
ἘΡΩΤΗΣΗ 35
ἘΡΩΤΗΣΗ 36
ἘΡΩΤΗΣΗ 37
ἘΡΩΤΗΣΗ 38
ἘΡΩΤΗΣΗ 39
ἘΡΩΤΗΣΗ 40
ἘΡΩΤΗΣΗ 41
ἘΡΩΤΗΣΗ 42
ἘΡΩΤΗΣΗ 43
ἘΡΩΤΗΣΗ 44
ἘΡΩΤΗΣΗ 45
ἘΡΩΤΗΣΗ 46
ἘΡΩΤΗΣΗ 47
ἘΡΩΤΗΣΗ 48
ἘΡΩΤΗΣΗ 49
ἘΡΩΤΗΣΗ 50
ἘΡΩΤΗΣΗ 51
ἘΡΩΤΗΣΗ 52
ἘΡΩΤΗΣΗ 53
ἘΡΩΤΗΣΗ 54
ἘΡΩΤΗΣΗ 55
ἘΡΩΤΗΣΗ 56
ἘΡΩΤΗΣΗ 57
ἘΡΩΤΗΣΗ 58
ἘΡΩΤΗΣΗ 59
ἘΡΩΤΗΣΗ 60
ἘΡΩΤΗΣΗ 61
ἘΡΩΤΗΣΗ 62
ἘΡΩΤΗΣΗ 63
ἘΡΩΤΗΣΗ 64
ἘΡΩΤΗΣΗ 65
ἘΡΩΤΗΣΗ 66
ἘΡΩΤΗΣΗ 67
ἘΡΩΤΗΣΗ 68
ἘΡΩΤΗΣΗ 69
ἘΡΩΤΗΣΗ 70
ἘΡΩΤΗΣΗ 71
ἘΡΩΤΗΣΗ 72
ἘΡΩΤΗΣΗ 73
ἘΡΩΤΗΣΗ 74
ἘΡΩΤΗΣΗ 75
ἘΡΩΤΗΣΗ 76
ἘΡΩΤΗΣΗ 77
ἘΡΩΤΗΣΗ 78
ἘΡΩΤΗΣΗ 79
ἘΡΩΤΗΣΗ 80
ἘΡΩΤΗΣΗ 81
ἘΡΩΤΗΣΗ 82
ἘΡΩΤΗΣΗ 83
ἘΡΩΤΗΣΗ 84
ἘΡΩΤΗΣΗ 85
ἘΡΩΤΗΣΗ 86
ἘΡΩΤΗΣΗ 87
ἘΡΩΤΗΣΗ 88
ἘΡΩΤΗΣΗ 89
ἘΡΩΤΗΣΗ 90
ἘΡΩΤΗΣΗ 91
ἘΡΩΤΗΣΗ 92
ἘΡΩΤΗΣΗ 93
ἘΡΩΤΗΣΗ 94
ἘΡΩΤΗΣΗ 95
ἘΡΩΤΗΣΗ 96
ἘΡΩΤΗΣΗ 97
ἘΡΩΤΗΣΗ 98
ἘΡΩΤΗΣΗ 99
ἘΡΩΤΗΣΗ 100

Τὸ κάλιον εἶναι θεμελιώδους σημασίας διὰ τὰς κυτταρικές λειτουργίας καὶ τὸν ἀναβολισμόν. Εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὸν μεταβολισμόν τῶν ὕδατανθράκων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἰνσουλίνης τείνει νὰ εἰσέλθῃ ἐκ τοῦ ἐξωκυττάριου ὑγροῦ ἐντὸς τῶν κυττάρων. Εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητον διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν νευρικῶν ἐρεθισμάτων καὶ διὰ τὴν φυσιολογικὴν μυϊκὴν σύσπασιν, συμπεριλαμβανομένης τῆς καρδιακῆς συστολῆς. Τὸ κάλιον ἀπεδείχθη ὅτι ἀνταγωνίζεται τὸ ἀσβέστιον καὶ τὴν δακτυλιτιδα καὶ ὅτι δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ὑπὸ τῶν χοληνεργικῶν ἰνῶν ἐκλυομένην ἀκετυλχολίνην. Ἀπὸ ἀπόψεων τινῶν, ἡ δράσις τοῦ καλίου ὁμοιάζει κατὰ πολὺ πρὸς τὴν τῆς ἐπινεφριδίνης.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐνδοκυττάριου καλίου εἶναι ἠνωμένον μετὰ πρωτεϊνῶν, φωσφορούχων ριζῶν καὶ ἄλλων ἐνδοκυτταρίων συνθέσεων. Ἀρκετὰ ὡσμωτικῶς δραστικὰ ἰόντα παραμένουν ἐλεύθερα πρὸς διατήρησιν ἰσοτονικότητος μεταξὺ ἐξω-καὶ ἐνδοκυττάριου ὑγροῦ.

Ἡ συνήθης ἡμερησία δίαιτα περιέχει 2-4 Gm. καλίου, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρκετὰ διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαιτουμένων φυσιολογικῶν πυκνοτήτων, ἐφ' ὅσον ἡ λειτουργία τῶν νεφρῶν εἶναι φυσιολογική. Τὰ 80-90% τοῦ καλίου ἀπεκκρίνονται διὰ τῶν νεφρῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διὰ τῶν κοπράνων καὶ τοῦ ἰδρώτους.

Τὸ κάλιον τοῦ αἵματος προσδιορίζεται συνήθως ἐντὸς τοῦ ὄρου καὶ οὐχὶ ἐντὸς τοῦ πλάσματος. Ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐντὸς

K mEq/L	Παθολογικῶν καταστάσεων	Ἐπέρχεται ἐπὶ	Χειρουργικῶν καταστάσεων
			Υ Π Ο Κ Α
2 ↑	Ἐμετοι, διάρροια. Ἐλάττωσις θρέψεως ἐπὶ χρονίως πασχόντων ἀσθενῶν. Ἵποσιτισμός. Πλημμελὴς ἀπορρόφησης τροφῶν: χολέρα, τροπικὴ διάρροια, στεατόρροια, δίαιτα ἐστερημένη Κ. Ἄφυδάτωσις.	Φλοιοεπινεφριδικοὶ ὄγκοι. Φλοιοεπινεφριδικὴ ὑπερλιτουργία. Ἵπέρβασις δόσεων DOCA, ACTH, κορτιζόνης, ἰνσουλίνης, γλυκόζης καὶ Na (ἐνδοφλεβίως). Κυκλοφορικὴ ἀνεπάρκεια (καταπληξία). Ἐμφραγμα μυοκαρδίου. Χορήγησις νιτρωδῶν. Ἀκτινοβολία. Οἰκογενὴς περιοδικὴ παράλυσις.	Μετεγχειρητικῶς. Βαρέα τραύματα. Βαρέα χειρουργικὰ τραύματα γαστρεκτομῆ, κοιλιοπερικαι ἐκτομαί. Συρίγγια: ἐντερικὰ, χολοκυστικὰ καὶ παγκρεατικὰ.
3 ↑	Ἵποχλωραιομικὴ ἀλκάλωσις. Νεφρική νόσος (νεφρίτις μετ' ἀπωλείας ἄλατος) Ἐγκαιρος θεραπεία ὀξεώσεως.		
4 ↑			
5			Φ Υ Σ Ι Ο Λ
			Υ Π Ε Ρ Κ Α
↓			
6 ↓	Νεφρική ἀνεπάρκεια (ὀλιγουρία, ἀνουρία). Καρδιακὴ ἀνεπάρκεια. Ἐπινεφριδικὴ ἀνεπάρκεια (νόσος τοῦ Addison). Ἀνοξαιμία.		Τραυματικὴ καταπληξία. Ἐγκαύματα.
8 ↓	Παρατεταμένη ἀφυδάτωσις. Ἐνδοαγγειακὴ αἰμόλυσις λόγω ἀσυμβάτου αἵματος. Ἵπερβολικὴ χορήγησις Κ.		
10 ↓			

Σύγκρισις ἐπιτυχῶν ἠλεκτροκαρδιογραφημάτων προσφέρει ἑκτός ἐὰν ἡ νεφρική ἀπέκκρισις εἶναι κανονικὴ

τοῦ πλάσματος ἠλεκτρολυτῶν δὲν εἶναι ἀκριβῆς, λόγω τῶν ἐντὸς αὐτοῦ περιεχομένων ἀλάτων νατρίου καὶ καλίου (συμπεριλαμβανομένης τῆς ἡπαρίνης ὡς μετὰ νατρίου ἄλατος), χρησιμοποιουμένων ὡς ἀντιπηκτικῶν. Διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ καλίου τοῦ ὄρου εἰς τὴν πράξιν, ταχεῖα καὶ

ἀκριβῆς εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ φλογοφωτομέτρου.

Τὰ ἰόντα ἀλληλοδεσμεύονται συμφώνως πρὸς τὸ μοριακόν των σθένος. Τὸ βάρος τῆς παραγομένης συνθέσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ βάρους τῶν περιεχομένων ἐντὸς αὐτῆς ἰόντων. Ἡ περιεκτικότης εἰς ἡλε-

**Συμπτώματα και σημεία
και ηλεκτροκαρδιακά διαταραχαί**

Θεραπεία

ΑΙΜΙΑ

Ήδυναμία, άνορεξία, άγωνία.
Ζάλη, τάσις προς έμετον, έμετοι.
Κοιλιακή διάτασις.
Παραλυτικός ειλεός.
Μυϊκά συσπάσεις και άδυναμία.
Γενικευμένη μυϊκή ύποτονικότης.

Μειώσεις ή κατάργησις των άντανακλαστικών.
Όλιγουρία, οίδημα.
Ύπότασις, ταχυκαρδία.
Δύσπνοια, άρρυθμία.
Παράλυσις άναπνοής.
Καρδιακή στάσις.

Χορήγησις από του στόματος

KCl 2-4 Gm. ήμερησίως ή και περισσότερον εις πολλαπλάς δόσεις (1 Gm. KCl = 13,4 mEq καλίου) (27-54 mEq καλίου ήμερησίως)

K όξιόν 0,5 Gm. } 4 κ. εκ. τρις ήμερη-
K διττανθρακικόν 0,5 Gm. } σίως μετά νεπού χυ-
K κιτρικόν 0,5 Gm. } μου φρούτων (40 mEq
"Υδωρ 4 κ. εκ. } καλίου ήμερησίως)

K διττανθρακικόν 1,33 Gm. } 3-5 δισκία ήμερη-
Ταρταρικόν όξυ 0,84 Gm. } σίως. "Εκαστον δι-
Κιτρικόν όξυ 0,56 Gm. } σίλιον περιέχει 13,3
Σάκχαρον 0,50 Gm. } mEq καλίου

Παρεντερική χορήγησις

KCl διάλ. 0,2%. "Οχι πλέον του ένός λίτρον καθ' ώραν (ένδοφλεβίως), βραδέως και μετά προσοχής, ύπό συνεχή λατρικην παρακολούθησιν.

K₂HPO₄ 4,5 Gm./L } 1 λίτρον του διαλύματος αύ-
KH₂PO₄ 1 Gm./L } του προσφέρει 60 mEq κα-
} λίου. "Οχι πλέον του ένός λί-
} τρου ήμερησίως.

Διάλ. Darrow (35 mEq καλίου) 1 μέρος } "Οχι πλέον
5% ή 10% διάλ. γλυκόζης 3 μέρη } των 60-80
mEq ήμερ.

Διαταραχαί ECG :
"Επαρμα T — προϊούσα πτώσις και πλάτυνσις.
Διάστημα QT — επιμήκυνσις.
Τομεύς ST — πτώσις.
Κύμα U — ύψηλόν.

ΟΓΙΚΟΝ

ΑΙΜΙΑ

Αήθαργος, άμβλυωπία, διανοητική σύγχυσις.
Παριασθησίαι χειρών και ποδών.
Χαλαρά άνοιούσα παράλυσις των κάτω άκρων.
Ψυχρόν, ώχρόν, ύγρόν δέρμα.
"Αναπνευστική δυσχέρεια.
Βραδυκαρδία, άρρυθμία.
Κοιλιακή μαρμαρυγή.
Καρδιακή στάσις.

Λύσθηρά άπαγόρευσις χορηγήσεως K.
Φυσιολογικά ή υπερτονικά διαλύματα άλατούχου όρρου-γλυκόζης (ένδοφλεβίως).
"Ινσουλίνη επί σοβαρών περιπτώσεων.
Προπιονική τεστοστερόνη (ένδομυϊκώς).
Κατιόντα ρητινών (ελεύθερα K).
Τεχνητή διάλυσις (πειραματική).

Μεταβολαι ECG: "Επαρμα T — προϊούσα άνύψωσις με στενήν βάσιν, Σύμπλεγμα QRS — βαθμιαίως ευρύτερον, Τομεύς ST — άρνητικόν, "Επαρμα P — δυνατόν να έλλείπη.

αγυτέρας ενδείξεις επί διαταραχών των πυκνοτήτων καλίου, έφ' όσον ύποχωρήση ή ύπερβολική άφυδάτωσις.

κτρολύτας, ώς εκ τούτου, εκφράζεται σήμερα εις δεσμευούσας ή αντίδρώσας μονάδας (ισοδύναμα ή χιλιοϊσοδύναμα) μάλλον ή χιλιοστόγραμμα. "Η χρήσις των ισοδυνάμων και χιλιοστοϊσοδυνάμων κατά λίτρον (mEq/L) επιτρέπει εύχερή ποσοτικόν όξεο-βασικόν προσδιορισμόν και άνεύρεσιν των

ώσμωντικων σχέσεων μεταξύ των ηλεκτρολυτων των έντόν των διαμερισμάτων του σώματος ύγρών.

"Η συνολική περιεκτικότης εις κατιόντα είναι ίση με την των άνιόντων, άμφοτέρων εκφραζομένων εις mEq/L. "Η «ίσότης» δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθῆ, έφ' όσον

ΠΙΝΑΞ II

Σύνθεσις τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος εἰς ἠλεκτρολύτας
(ἐκφραζομένη εἰς mEq/L)

ΕΞΟΚΥΤΤΑΡΙΟΝ ΥΓΡΟΝ

ἠλεκτρολύται	Ἐνδοαγγειακὸν (πλάσμα καὶ ὀρρὸς αἵματος)	Ἐνδιάμεσον (λῆμφος καὶ ὑγρὸν ἰσθῶν)	Ἐνδο- κυτ- τῶν
Κατιόντα βάσεων			
Na +	140	147	35
K +	5	4	115
Ca + +	5	2,5	5
Mg + +	3	2	27
Ἀνιόντα ὀξέων			
Cl —	103	114	25
HPO ₄ =	2	2	80
SO ₄ =	1	1	20
HCO ₃ —	27	30	10
ὄργανικά ὀξέα— πρωτεΐναι—	6 16	7,5 1	— 47

ἡ περιεκτικότης ἀναφέρεται εἰς χιλιοστό-
γραμματα τοῖς ἑκατόν, διότι αἱ οὐσίαι ἀντι-
δρῶν πρὸς ἀλλήλας ἀναλόγως τῶν ἰσοδύ-
νάμων βαρῶν των καὶ οὐχὶ χιλιοστόγραμ-
μον πρὸς χιλιοστόγραμμον. Ἴσοδύναμον βάρους
ἐνὸς ἠλεκτρολύτου εἶναι τὸ βᾶρος τὸ
ὅποσον ἀντιδρᾷ διὰ 1,008 ὑδρογόνου (1 gr.
ἀτομικοῦ βάρους). Ἐπομένως, τὸ ἰσοδύνα-
μον ἠλεκτρολύτου τίνος δύναται νὰ προσ-
διορισθῇ διὰ διαιρέσεως τοῦ ἀτομικοῦ του
βάρους διὰ τοῦ μοριακοῦ του σθένους. Ἐπὶ
βιολογικῶν ὑγρῶν, ἐπειδὴ αἱ περιεκτικότη-
τες εἰς ἠλεκτρολύτας εἶναι μικραί, γίνεται
χρῆσις τοῦ 1/1000 τοῦ ἰσοδύναμου (mEq).
Χιλιοστόγραμμα τοῖς ἑκατόν δύνανται νὰ
μετατραποῦν εἰς mEq/L ἢ ἀντιθέτως, διὰ
τῆς χρησιμοποίησεως τῶν κατωτέρω δύο
τύπων:

$$\text{mg}\% = \frac{\text{mEq/L} \times \text{ἀτομικὸν βᾶρος}}{10 \times \text{μοριακὸν βᾶρος}}$$

$$\text{mEq/L} = \frac{\text{mg}\% \times 10 \times \text{μοριακὸν σθένος}}{\text{ἀτομικὸν βᾶρος}}$$

Μεταβολαὶ τῆς ἐνδο- καὶ ἐξωκυτταρίου
περιεκτικότητος εἰς κάλιον προκαλοῦν κλι-
νικὰ συμπτώματα καὶ σημεῖα, τὰ ὅποια δύ-
νανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς δύο σαφῶς κα-
θωρισμένα σύνδρομα.

Ἐποκαλιαιμία

Ἡ εἰς κάλιον περιεκτικότης τοῦ ὀρροῦ
διατηρεῖται σταθερά, συνήθως δαπάναις τοῦ
ἐνδοκυτταρίου καλίου. Ὅταν τὸ κάλιον τοῦ
ὀρροῦ εἶναι ἡλαττωμένον, παρουσίᾳ φυσιο-
λογικῆς περιεκτικότητος εἰς νάτριον καὶ ὕ-
δαρ, κάλιον ἐξέρχεται ἐκ τῶν κυττάρων
ἐνῶ εἰσέρχεται ἐντὸς αὐτῶν νάτριον, πρὸς
διατήρησιν τῆς ἰσοτονικότητος. Ἐνῶ ἡ νε-
φρική λειτουργία εἶναι φυσιολογική, τὸ ἐπὶ
πλέον ἐντὸς τοῦ ὀρροῦ κάλιον ἀπεκκρίνεται
διὰ τῶν οὐρῶν, ἐπερχομένης οὕτω περαιτέ-
ρω ἐξόδου καλίου ἐκ τῶν κυττάρων, ἧτις ἐ-
πιβαρύνει ἐτι μᾶλλον τὴν εἰς κάλιον κυττα-
ρικὴν ἀνεπάρκειαν. Κατὰ τὰ ἀρχικὰ στάδια
τῆς τοιαύτης ἀνεπάρκειας παρατηροῦνται
κλινικαὶ διαταραχαί, αἵτινες εἶναι ἐπανορ-
θώσιμοι. Ἐν συνεχείᾳ, ἐν τούτοις, αἱ μετα-
βολαὶ αὐταὶ καθίστανται σοβαραὶ καὶ κατα-
λήγουν εἰς μοιραίαν ἀλκάλωσιν μετὰ βα-
ρείας μυοκαρδιακῆς βλάβης. Ἀντιθέτως,
ἀπώλεια καλίου, ἐπὶ παρουσίᾳ πτώσεως
τοῦ νατρίου καὶ τοῦ ὕδατος, προκαλεῖ ὀξέ-
ωσιν. Ἐπὶ πλέον, ἡ μείωσις τοῦ καλίου τοῦ
ὀρροῦ δρᾷ κατασταλτικῶς ἐπὶ τοῦ μυοκαρ-
δίου, προκαλοῦσα ἐπίσης ἀποκλεισμὸν τῶν
νευρικῶν ἐρεθισμάτων καὶ μυϊκὴν παράλυ-
σιν.

Ἐλλείψις καλίου δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ ἐπὶ
παθολογοανατομικῶν καταστάσεων παθο-
λογικῆς καὶ χειρουργικῆς φύσεως. Ἡ κλι-
νικὴ διάγνωσις τῆς ἐλλείψεως καλίου ἐπι-
βεβαιοῦται διὰ προσδιορισμοῦ τοῦ καλίου
τοῦ ὀρροῦ, ἠλεκτροκαρδιογραφικῶς καὶ ἐκ
τῆς ἀνεπαρκοῦς ἀντιδράσεως τοῦ ἀσθενοῦς
μετὰ χορήγησιν διαλυμάτων περιεχόντων
μόνον γλυκόζην καὶ ἀλατοῦχον ὀρρόν. Ἡ
ἀναπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος καλίου δύνα-
ται νὰ γίνῃ ταχέως καὶ ἀσφαλῶς διὰ χορη-
γήσεως ἀπὸ τοῦ στόματος ἀλάτων καλίου.
Ἡ παρεντερικὴ χορήγησις ἀλάτων καλίου
πρέπει νὰ γίνηται μετὰ μεγάλης προσοχῆς
(βλέπε πίνακα I). Ἐπὶ περιπτώσεων, καθ'
ἂς παρατηρεῖται διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας
καὶ ἄλλων ἠλεκτρολυτῶν, πλὴν τοῦ καλίου,
ἐνδείκνυται ἡ λήψις τῶν ἀπαιτουμένων ἐκά-
στοτε θεραπευτικῶν μέτρων.

Σημεῖα ἀναρράσεως εἶναι ἡ ἀποκατά-
στασις εἰς τὸ κατὰ φύσιν τῆς μυϊκῆς ἰσχύος,

ἐπανεμφάνισις τῆς ὀρέξεως καὶ τῆς κινητικότητος τοῦ γαστρεντερικοῦ σωλῆνος καὶ αὐξήσις τῆς πνευματικῆς διαυγείας, ἥτις παρατηρεῖται μόνον μετὰ θεραπείαν ἀρκετῶν ἡμερῶν.

Ἡ δίαιτα ἀποτελεῖ σημαντικὸν θεραπευτικὸν παράγοντα. Ἐπειδὴ ἡ ὑποκαλιαιμία παρατηρεῖται συχνάκις μετὰ χειρουργικὴν ἐπέμβασιν (μετεγχειρητικὸν σύνδρομον), ὁ Randall καὶ οἱ συνεργάται του συνιστοῦν τὴν χορήγησιν καλίου προφυλακτικῶς εἰς δόσιν 30 mEq ἡμερησίως, ἀπὸ τῆς δευτέρας ἀπὸ τῆς ἐπεμβάσεως ἡμέρας.

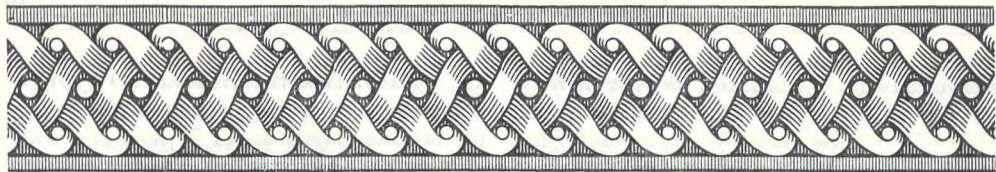
Ἵπερκαλιαιμία

Αὐξήσις τοῦ καλίου δὲν παρατηρεῖται συχνά, ἀλλ' ἐμφανίζεται ἐπὶ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ σοβαρῶν παθολογικῶν καταστάσεων (βλέπε πίνακα I). Ἡ θεραπεία τῆς ὑπερκαλιαιμίας εἶναι πάντοτε δυσχερής, λόγῳ τῆς συνυπαρχούσης νεφρικῆς ἀνεπαρκείας, σοβαρᾶς ἀφυδατώσεως καὶ καταπληξίας. Πρῶτον μέλημα πρέπει νὰ εἶναι ἡ αὐστηρὰ ἀπαγόρευσις λήψεως οἰασδήποτε ποσότη-

τος καλίου. Διὰ τῆς ἐνδοφλεβίου χορηγήσεως φυσιολογικῶν ἢ ὑπερτονικῶν διαλυμάτων ἀλατούχου ὄρου ἢ γλυκόζης, ἀποκαθίσταται ὁ ὄγκος τοῦ πλάσματος καὶ ἡ κυκλοφορικὴ ἀνεπάρκεια, καθὼς ἐπίσης ἐπέρχεται ἀνύψωσις τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως καὶ βελτίωσις τῆς νεφρικῆς λειτουργίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπέκρισιν τοῦ ἐπὶ πλέον καλίου. Συνιστᾶται ἡ χρῆσις ἰνσουλίνης, προπιονικῆς τεστοστερόνης καὶ τεχνητῆς διαλύσεως. Ἀποτελεσματικὰ διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ καλίου εἶναι τὰ κατιόντα τῶν ρητινῶν, ἀλλ' ἡ συμπεριφορὰ των δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐκ τῶν προτέρων.

Ἐν περιλήψει, προκειμένου περὶ τῆς θεραπείας τῶν διαταραχῶν τῆς ἰσορροπίας τοῦ καλίου ἀπαιτεῖται πλήρης γνῶσις τῆς φυσιολογίας τοῦ ὕδατος καὶ τῶν ἠλεκτρολυτῶν. Ὁ κλινικὸς πρέπει νὰ εἶναι πλήρως κατατοπισμένος ἐπὶ τῶν κλινικῶν ἐκδηλώσεων τῶν διαταραχῶν τῆς ἰσορροπίας των καὶ νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἔκβασιν τῶν τοιούτων καταστάσεων, ἐπὶ μὴ ἐγκαίρου ὑποβολῆς των εἰς θεραπείαν.

Η ΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΠΑΙΤΗΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ

Πολλά παιδιά εγείρουν μεγάλες απαιτήσεις και ζητούν ανέφικτα πράγματα, ακριβώς επειδή, όταν ήταν μικρά, τὰ είχαν κατοχυρώσει οί γονεῖς τους και ἔτσι δὲν απέκτησαν ποτὲ τὴν αἴσθησι τοῦ μέτρου, γιὰ τὸ τί εἶναι δυνατό και τί ἀδύνατο.

Τὸ παιδί πρέπει νὰ μαθαίνη νωρὶς και ἐγκαίρως, ὅτι στὶς ἀπαιτήσεις του ὑπάρχουν ὀρισμένα ὅρια. Μὲ λογικὸ και ἀπλό τρόπο πρέπει νὰ ἐξηγοῦμε στὸ παιδί γιὰ ποῖο λόγο αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο εἶναι ἀδύνατο, και ποτὲ δὲν τὸ διώχνουμε μὲ μιὰ ξηρὴ ἄρνησι τῶν ἐπιθυμιῶν του ἢ μὲ ἀπότομες ἀπαγορεύσεις.

Γιὰ τὰ ἐντελῶς μικρὰ παιδιὰ ποὺ δὲν καταλαβαίνουν, μεταχειριζόμεθα ἐπιτηδείως τὸ μέσον τῆς ἀποσπάσεως τῆς προσοχῆς τους, ἐνῶ γιὰ τὰ μεγαλύτερα περιορίζουμε τὶς ὑπερβολικὲς ἀπαιτήσεις τους στὰ φυσικὰ ὅρια.

Στὰ παιδιὰ ποὺ εἶναι ἤδη σὲ θέσι νὰ καταλαβαίνουν, οἱ γονεῖς μιλοῦν καθαρὰ γιὰ τὶς οικονομικὲς συνθήκες και δυνατότητες τῆς οἰκογενείας, τοὺς μεταδίδουν τὶς φροντίδες τους και συζητοῦν μαζί τους γιὰ τὴν κατανομή τοῦ εἰσοδήματος, μέχρι τοῦ σημείου φυσικὰ ποὺ μπορεῖ νὰ γίνη αὐτὸ μὲ ἓνα παιδί. Τὸ παιδί ποὺ βλέπει κατὰ τὸν

τρόπον αὐτὸ τὶς οἰκογενειακὲς συνθήκες, εἶναι ἔτοιμο νὰ συμμερισθῇ μὲ τοὺς ἄλλους τὴν εὐθύνη και δὲν εγείρει ἀπαιτήσεις ποὺ ξεπερνοῦν τὰ ὅρια τοῦ δυνατοῦ.

Ἄν οἱ γονεῖς δὲν ἐπιτύχουν νὰ ὀδηγήσουν τὸ παιδί τους ἔως ἐκεῖ, ὥστε μόνο του νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ καλὸ τῆς οἰκογενείας, τότε ἔχομε μιὰ ἔνδειξι ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη μεταξὺ γονέων και παιδιοῦ εἶναι κλονισμένη.

Κάτω ἀπὸ τὶς συνθήκες αὐτὲς τὸ παιδί δὲν πιστεύει πλέον τοὺς γονεῖς, ὅτι δηλ. δὲν μποροῦν νὰ τοῦ προσφέρουν αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο ποὺ ζητεῖ, και στρέφεται πρὸς τὴν ἐπίθεσι.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὑπάρχουν και παιδιὰ ποὺ οἱ ἀπαιτήσεις τους ὀφείλονται στὸ ὅτι αἰσθάνονται πῶς δὲν τὰ ἀγαποῦν οἱ γονεῖς τους και τρέπονται πρὸς μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ προσδοκῶντας ὀφελήματα. Μερικὰ ἀπὸ τὰ τελευταῖα αὐτὰ παιδιὰ ἀφήνουν τὴ φαντασία τους ἐλεύθερη και ζητοῦν τὰ ἀδύνατα. Ἄκόμα κι ἂν μπορούσαμε νὰ ἱκανοποιήσωμε κι ὄλες αὐτὲς τὶς ἐπιθυμίες των, δὲν θὰ ὀφελούσαμε σὲ τίποτα:

Ἡ νοσταλγία τοῦ παιδιοῦ γιὰ λίγη στοργὴ πρέπει νὰ ἱκανοποιηθῇ.

(Ἀπὸ τὸ *Λεξικὸν Ἀγωγῆς τοῦ Παιδιοῦ*, τοῦ κ. Π. Ἀμπλιανίτη)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΣ

Η ΝΟΜΙΚΗ, Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

Υπό

ΠΕΤΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΟΥ

Ἡ πολύπλευρος καὶ διαφωτιστικὴ προβολὴ τοῦ θέματος «Εὐθανασία» ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς χθεσινῆς δημοσίας συζητήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Εὐγονικῆς. Ἡ σημασία τοῦ προβλήματος—τόσον ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ὅσον καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴν πλευράν—ἀλλὰ καὶ ἡ σύνθεσις τῆς ομάδος τῶν συζητητῶν, προέκλεσαν πρωτοφανὴ κοσμοσυρροήν. Ἡ αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, ἀρκετὴν ὥραν πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξιν τῆς συζητήσεως, εἶχε κατακλυσθῆ ἀπὸ 1000 καὶ πλέον ἀκροατὰς, ἐκ τῶν ὁποίων πολλαὶ ἑκατοντάδες παρηκολούθησαν ὄρθοι. Μεταξὺ τοῦ ἀκροατηρίου ἦτο ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Δημοκρατικοῦ Κέντρου κ. Γ. Παπανδρέου, μεγάλος ἀριθμὸς Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, καθὼς καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, τῆς Θέμιδος καὶ τοῦ Κλήρου. Ἐπίσης σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ ἀκροατηρίου ἀποτελεῖτο ἀπὸ φοιτητῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Εὐγονικῆς Καθηγητῆς κ. Ν. Λούρος εἰς σύντομον εἰσηγήσιν του καθώρισε τὸν σκοπὸν τῆς δημοσίας συζητήσεως ἐνὸς τόσον πολυπλόκου θέματος, δηλαδὴ τὴν προβολὴν καὶ ὄχι τὴν λύσιν, μὲ ἄξονα τὸ πρόβλημα ποῦ ἀντιμετωπίζει ὁ ἰατρός, ἐὰν δηλαδὴ ἔχη τὸ δικαίωμα καὶ ὑπὸ ποίας συνθήκας εἶναι δυνατόν νὰ ἀποβῆ «ἐκτελεστικὸν ὄργανον» ἐνὸς ἀνάταξ πάσχοντος ἀτόμου.

Ὁ Ὑφηγητῆς τῆς Παιδιατρικῆς κ. Σπ. Δοξιάδης ἀνεφέρθη εἰς τὸ θέμα ὅπως τὸ ἀντιμετωπίζουν οἱ παιδίατροι, καὶ μὲ πυρῆνα τῶν ἀπογόνων του τὸ ἐὰν ἔχη δικαίωμα ὁ ἰατρός νὰ δίδῃ τέρμα εἰς τὴν ζωὴν ἐνὸς καταδικασμένου παιδιοῦ, ἔθεσε καὶ τὴν ἀφετηρίαν τῆς σχετικῆς διώρου συζητήσεως. Ἀκολούθως ὁ δημοσιογράφος κ. Θ. Παπακωνσταντῖνος ἀνεφέρθη, ἐν συντομίᾳ, εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς εὐθανασίας, τόνισας ὅτι ἀπὸ τεσσάρων αἰῶνων ἀπέτελεσεν αὕτη κίνητρον διὰ στοχαστὰς καὶ φιλοσόφους. Ὁ κ. Παπακωνσταντῖνος ἐπεσήμανε τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐξέτασιν τοῦ θέματος τοῦ Θωμᾶ Μοῦρ, τοῦ Βάκωνος, τοῦ Ἐρνέστου Χαϊκελ, ὑπεγράμμισε δὲ ἐνδεικτικῶς τὴν ἔκδοσιν, κατὰ τὸ 1919, ἀπὸ Γάλλον ἱατρὸν ἐνὸς βιβλίου περὶ τῆς

τέχνης τοῦ θανάτου (τεχνικῆς τῆς «βοηθημένης» αὐτοκτονίας). Κατὰ τὰ τελευταῖα 40 ἔτη ἐσημειώθη εἰς διαφόρους χώρας κινήσις πρὸς νομιμοποίησιν τῆς εὐθανασίας, εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν ἰδρῦθη καὶ «Ἑταιρεία Εὐθανασίας». Ἐπίσης ἐτόνισεν ὅτι, ἀνεξαρτήτως τῶν ποικίλων κινήσεων εἰς διαφόρους χώρας, οὐδὲν κράτος ἔχει ἐφαρμόσει νομοθετικῶς τὴν εὐθανασίαν, πλην τῆς Χιτλερικῆς Γερμανίας, ὅπου δύο ἡμέρας πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου ἐξεδόθη διάταγμα ἐκκαθάρισεως τῶν παθητικῶν καὶ ἀνικάνων ἀνθρώπων στοιχείων, μὲ κατάληξιν τὰς τρομερῶν διαστάσεων ἀπανθρώπου ἐνεργείας τοῦ ναζιστικοῦ καθεστώτος.

ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Ὁ Καθηγητῆς τῆς Νομικῆς κ. Ἄλ. Τσιριντάνης ἀνεφέρθη εἰς τὴν νομικὴν πλευράν τοῦ θέματος, εἶπε δὲ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Ποινικὸς Κώδιξ ἀναγνωρίζει τὴν εὐθανασίαν ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς «ἀνθρωποκτονίας ἐν συναιέσει» ἐφ' ὅσον συντρέχουν τρεῖς θεμελιώδεις παράγοντες (ἐπιμονὴ τοῦ πάσχοντος, ἀνίατον νόσημα, ἐνέργεια τοῦ ἱατροῦ ἐξ οἴκου). Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς τὸ δικαστήριον ἔχει τὴν δυνατότητα ἐπιβολῆς ποινῆς φυλακίσεως ἀπὸ 10 ἡμέρας ἕως 5 ἔτη. Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ Π.Κ. ἀποτελεῖ συνάρτησιν τῆς ἀναλόγου ἐξελίξεως τῶν νομοθεσιῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἀκολούθως ὁ Καθηγητῆς τῆς Θεολογίας κ. Κ. Μπόννης προέβη εἰς τὴν θεωρητικὴν τεκμηρίωσιν τῆς θεολογικῆς ἀπόψεως—ρητῶς ἀπορριπτικῆς—διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἀποσπασμάτων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ κ. Μπόννης εἶπε χαρακτηριστικῶς ὅτι ὑπάρχει τεράστιον χάσμα μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως, καὶ ἀκολούθως προέβη εἰς ἐξέτασιν τοῦ θέματος ἀπὸ καθαρὰ λογικῆς πλευρᾶς. Ὁ κ. Μπόννης ὑπεστήριξεν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ δικαιολογία διὰ τὸν ἱατρὸν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ «θεράπων» μετατρέπεται εἰς «δήμιον», ἐπὶ πλέον δὲ ὑφίσταται κίνδυνος νὰ χάσων οἱ ἀσθενεῖς τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν ἱατρὸν ἐὰν τοῦ παρασχεθοῦν καὶ νομικὰ δικαιώματα.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Τὴν περὶ εὐθανασίας συζήτησιν ἐξακμήτισε, κατὰ κάποιον τρόπον, ὡς δέξυμρον, ὁ Καθηγητῆς τῆς Φιλοσοφίας κ. Ι. Θεοδωρακόπουλος, αἰτιολογήσας τὴν γνώμην του αὐτὴν μὲ τὸ ὅτι σήμερον ὁ ἄνθρωπος ἐπινοεῖ ἀκαταπαύστως τόσα καὶ τόσα μέσα ὁμαδικῆς ἐξοντώσεως. Ὁ κ. Θεοδωρακόπουλος ἀνεφέρει ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἡ ἔννοια τῆς εὐθανασίας ἔχει πολὺ ἐνρύτερον περιεχόμενον ἀπὸ αὐτὸ πού τῆς διδεδίκεται ἡ ἱατρικὴ, καὶ ὅτι ὁ θάνατος ὡς θάνατος εἶναι ἕνα «ἀπόλυτον γεγονός», δηλαδή ἡ λογικὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ προσπελάσῃ, ἀλλὰ κἀμὲν τὸν ἀρνητικὸν καθορισμὸν του. Ὁ Καθηγητῆς ἐπέμεινε ἰδιαιτέρως εἰς τὸ ὅτι φιλανθρωπία σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπόλυτον ἀξίαν καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ ὅποιοσδήποτε ἄνθρωπος εἶναι ἀναντικατάστατος. Ἐν κατακλείδι εἶπεν ὅτι ὁ ἱατρός, ὅσα ἐπιχειρήματα καὶ ἂν ἔχη, δὲν ἔμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ τί ἐπιφυλάσσει αὐρίον ἢ ἐπιστήμη δι' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θεωρεῖται σήμερον ἀνάτονος.

Καὶ μίᾳ παρένθεσις: ὁ προεδρεύων τῆς συζήτησεως Καθηγητῆς κ. Λούρος συνέστησε νὰ περιορισθῶν ὠρισμένοι ἐπιδοκιμαστικαὶ ἐκδηλώσεις ἐκ μέρους τοῦ ἀκροατηρίου, διότι, ἄλλως, θὰ παρετεινέτο ἡ ταλαιπωρία τῶν ὀρθίων ἀκροατῶν. Ὅποτε παρενέβη ὁ κ. Παπανδρέου: «Δηλαδή δὲν πρέπει νὰ γίνωνται διακοπαί, χάριν τῆς... εὐζωίας».

Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ συνεργάτης τοῦ «Βήματος» κ. Ε. Παπανοῦτσος, ὁ ὅποιος ἐξακμήτισε τὴν εὐθανασίαν ὄχι βράχυνσιν τῆς ζωῆς ἀλλὰ συντόμωσιν τῆς διαδικασίας τοῦ θανάτου. Ὁ κ. Παπανοῦτσος προέβαλε, μὲ ἐνάργειαν, διάλογον μὲ ἱατρὸν καὶ ἐτόνισεν ὅτι εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις θὰ τοῦ ἔλεγε: «Πάρε καὶ αὐτὴν τὴν εὐθύνην καὶ βοήθησέ με». Ὁ ὁμιλητῆς προσέθεσεν ὅτι εἶναι φοβερὰ σκληρὸν νὰ παρατείνεται ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀγωνία ἐνὸς καταδικασμένου ἀσθενοῦς. Φυσικὰ τὸ πρόβλημα εἶναι δύσκολον, ἀλλὰ ὁ ἱατρός πρέπει νὰ εἶναι συνηθισμένος νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸσον δύσκολα προβλήματα.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑΙ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

Ἡ δευτέρα φάσις τῆς συζήτησεως ἀφεῶρα τὴν διατύπωσιν συγκεκριμένων προτάσεων ἐκ μέρους τῶν ὁμιλητῶν. Ὁ κ. Παπακωνσταντίνου ἐτόνισεν ὅτι ἐνὸς χιλιάδες ἀτόμων εἰς ὀλόκληρον τὸν Κόσμον αὐτοκτονοῦν ἑτησίως ἐπειδὴ πάσχουν ἀπὸ ἀνιάτους νόσους, διατὶ νὰ εἶναι ἀνήθικος, ἀπάν-

θρωπος καὶ ἀντικοινωνικὴ ἢ βοήθεια πού παρέχει ὁ ἱατρός εἰς ἕνα ἀνεκκλήτως καταδικασμένον ἀσθενῆ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ βίου, καὶ μάλιστα ἀνωδύτως; Καὶ προέτεινε τὴν σύστασιν συμβουλίου μὲ πλειονας τοῦ ἐνὸς ἱατροῦς.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας Εὐγονικῆς κ. Μάριος Ραφαῆλ ἀνεφέρθη εἰς τὸ θέμα ἀπὸ τὴν σκοπιὰν τοῦ κοινωνιολόγου, τονίσας ὅτι οἱ νομικοὶ δέον νὰ ἀναζητήσουν σχήματα χαρακτηρισμοῦ τῆς εὐθανασίας ὡς μὴ ἀδικήματος. Ἄνεγνωρίσεν ὡς λίαν δυσχερῆ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας τοῦ θανάτου τοῦ ἀνιάτου πάσχοντος καὶ ἐξακμήτισεν ὡς ἀσυμβίβαστον τὴν ἰδέαν δημοουργίας Συμβουλίου Εὐθανασίας. Ἐπίσης ὁ παιδίατρος κ. Σπ. Δοξιάδης παρέσχε συμπληρωματικὰ καὶ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις ἱατροῦ καὶ ἀνιάτου πάσχοντος παιδίου, εἶπε δὲ ἐπιγραμματικῶς ὅτι τὸ «ἀπόλυτον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς» ἔχει παραβιασθῆ κατ' ἐπανάληψιν κατόπιν τῆς ἐπιβολῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ἐδευτερολόγησεν ὁ Καθηγητῆς κ. Τσιριντάνης, τονίσας ὅτι πᾶσα σκέψις περὶ ἐφαρμογῆς θεομοῦ τοῦ Καϊάδα εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ ὀδηγεῖ εἰς Ἄδολφους Χίτλερ. Ἀπὸ καθαρῶς νομικῆς πλευρᾶς εἶπεν ὅτι θὰ ἐψήφισεν ἐναντίον τῆς ἐξομοιώσεως τοῦ ἱατροῦ μὲ «φονέα» καὶ προέβαλε μίαν μέσην λύσιν. Δηλαδή ὁ ἱατρός εἰς περιπτώσεις εὐθανασίας νὰ κρίνεται ἀπὸ τοὺς ἐνόρκους, ἤτοι κρίσις ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπου, ἀποκλειομένης τῆς σχέσεως δικαστῶν πρὸς κατηγορούμενον.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Εὐγονικῆς Καθηγητῆς κ. Ν. Λούρος ἐκλείσει τὴν συζήτησιν ἀναφερθεὶς διεξοδικῶς εἰς τὴν εἰδικὴν θέσιν τοῦ ἱατροῦ. Ἐτόνισεν ὅτι ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ὁ ἱατρός εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δῆμιος, καὶ παραλλήλως ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν περὶ Συμβουλίου Εὐθανασίας. Ὁ κ. Καθηγητῆς ἐπεσήμανεν ἰδιαιτέρως τὴν ἀνάγκην ὅπως οἱ ἱατροὶ ἐξαντλοῦν τὰς δυνατότητάς των ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς διαγνώσεως καὶ ὅτι συχνάκις ἡ βούλησις τοῦ ἀσθενοῦς ἔχει περιέργους ἐκδηλώσεις. Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων τῶν ἀνιάτου πάσχοντων ὁ ἱατρός δύναται νὰ χρησιμοποίησῃ ἐπαρκῶς ἀναλγητικά, ἀλλὰ τὸ μαρτύριον διὰ τὸν ἀσθενῆ ἀφορᾷ τὴν ψυχικὴν κατάστασίν του. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τί θὰ συμβῇ αὐρίον, ἔχει φιλοσοφικὴν καὶ θεωρητικὴν ἀξίαν ὄχι ὅμως καὶ πρακτικὴν, ὁ δὲ ἱατρός ἐνεργεῖ ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ «σήμερον». Κατὰ συνέπειαν δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζεται τὸ πρόβλημα, ὁ ψυχικὸς πόνος, αὐτοῦ τούτου τοῦ ἱατροῦ.

Ἐφημερὶς *Τὸ Βῆμα*, 8 Μαρτίου 1961

Η ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΜΑΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ*

Υπό

ΑΝΝΑΣ ΣΤΕΛΕΤΑΡΗ

Διπλωματούχου Μαίας Μαιευτηρίου
«Μαρίνα Ήλιάδης»

Συχνά επίσης έχουμε την περίπτωση δευτέρου και τρίτου εξώγαμου παιδιού από την ίδια μητέρα και διαφορετικό κάθε φορά πατέρα. Τα περιστατικά αυτά θέλουν ιδιαίτερη μελέτη και προσοχή, διότι, ως επί το πλείστον, προϋποθέτουν μια ανώμαλη ψυχολογική κατάσταση αυτής της γυναίκας, συνυφασμένη με μία ακόμη πιο ανώμαλη κοινωνική προσαρμογή. Θα ήταν ευχής έργον αν αντιμετωπίζοντας η Μαία όλες αυτές τις περιπτώσεις μπορούσε να συνεργασθῆ με μια ώρινωμένη προσπάθεια ειδική για τὰ κοινωνικά προβλήματα.

Αν π.χ. δίπλα στο Κέντρο Βρεφῶν εἴχαμε και ένα Κέντρο Ἀναμορφώσεως και Διαπαιδαγωγήσεως αὐτῶν τῶν μητέρων, οὕτως ὥστε, ζῶντας ἕνα χρονικό διάστημα μέσα σ' αὐτὸ ἢ ἐξώγαμος μητέρα, νὰ ἀποκτήσῃ κατὰ τὸ δυνατόν σωστὴ κοινωνικὴ προσαρμογὴ, νὰ μορφωθῆ, νὰ μάθῃ μιὰ τέχνη καὶ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν δύναμι πού χρειάζεται με μιὰ ψυχολογημένη ἄσκησι τῆς βουλήσεως γιὰ νὰ ξεφεύγῃ ἀπὸ τὸν μοιραῖο κύκλο πού τὴν τυλίγει, τὴν κάνει νὰ ἀσφυκτιᾷ καὶ τῆς στερεῖ τὴν φυσιολογικὴ καὶ ζωογόνο ἀναπνοὴ τῆς οἰκογενειακῆς χαρᾶς, τῆς τιμίας ἐργασίας, τῆς νομίμου συζυγικῆς ζωῆς καὶ τῆς νομίμου μητρότητος. Καὶ ἀκόμη περισσότερο, νὰ μάθῃ ἢ ἐξώγαμος μητέρα νὰ κατανοῆ, νὰ διαπιστώσῃ καὶ νὰ συναισθάνεται τὴν εὐθύνη της γιὰ τὴν ἀνεπανόρθωτη καταστροφὴ πού ὁ τρόπος τῆς ζωῆς της δημιουργεῖ ἀπέναντι τοῦ

ἑαυτοῦ της πρῶτα καὶ ἀπέναντι τῶν συνανθρώπων της ἔπειτα.

Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν αὐτῆς τῆς θετικῆς συνεργασίας δημιουργεῖ γιὰ τὴν Μαία πού νοιώθει τὴν ἱερὴ ὑποχρέωσι νὰ γίνῃ κοινωνικὴ ἐργάτις καὶ νὰ ἀνεβάσῃ τὸ ἐπάγγελμα της στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς, πολὺ μεγαλύτερη τὴν ὑποχρέωσι νὰ ἐτοιμάσῃ καὶ νὰ ἐφοδιάσῃ τὸν ἑαυτόν της, γιὰ νὰ ἔχῃ ἔτσι νὰ δώσῃ ὅ,τι καλύτερο μπορεῖ σ' αὐτὰ τὰ δύσκολα καὶ κατηφορικὰ μονοπάτια πού τόσο συχνὰ αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολὴ θὰ τὴν ὀδηγήσουν. Πολὺ χρησιμὴ, ἀποδοτικὴ καὶ ἐνδεδειγμένη θὰ εἶναι ἐπίσης ἡ καλὴ συνεργασία της με τὴν Ἐπισκέπτρια Ἀδελφὴ καὶ τὴν Κοινωνικὴ Λειτουργό, ὅταν βέβαια ὑπάρχουν στὴν περιφέρειά της. Ἡ ἀνταλλαγὴ τῆς πείρας τους, πού θὰ βασίζεται πάνω στὰ ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ στὴν χριστιανικὴ διδασκαλία καὶ ἠθικὴ, θὰ εἶναι σπουδαιοτάτη σὲ ἀποτελέσματα.

Ἰδιαιτέρα εὐθύνη δημιουργεῖ γιὰ τὴν Μαία τὸ ἐξώγαμο παιδί αἰμομιξίας, διότι ἡ περίπτωσις αὐτὴ διώκεται ποινικῶς καὶ αὐτεπαγγέλτως καὶ δικάζεται ὡς κακούργημα. Ἀπέναντι λοιπὸν σ' αὐτὴν τὴν κατάσταση, ἡ θέσις της εἶναι πολὺ λεπτὴ, ἀλλὰ καὶ ὑπεύθυνη. Βεβαίως ἀπὸ τὸ Νόμο ὑποχρεοῦται νὰ καταγγεῖλῃ τὸ περιστατικὸ σὲ οἰανδήποτε Ἀνακριτικὴν Ἀρχὴν (Εἰσαγγελίαν, Χωροφυλακὴν, Εἰρηνοδίκην κλπ.). Ἀλλὰ ποτὲ δὲν θὰ εἶναι στὴν καταγγελία της αὐτὴ ἀπόλυτη, ὅσο βεβαία καὶ ἂν εἶναι γιὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ περιστατικοῦ. Ἡ ἐνέρ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο φύλλο.

γιατὴ τῆς πρέπει νὰ εἶναι πάρα πολὺ προσεκτικὴ καὶ ἐπιφυλακτικὴ, ἀλλὰ καὶ σταθερὴ.

Προσοχὴ καὶ ἐπιφύλαξι, διότι πάντοτε ὑπάρχει ἡ πιθανότης νὰ μὴν εἶναι ἀπόλυτα βέβαιη ἡ αἰμομιξία, καὶ διότι τὸ οἰκογενειακὸ δρᾶμα ποὺ θὰ δημιουργηθῆθῆ θὰ εἶναι τραγικὸ στὶς συνέπειές του. Ἀλλὰ καὶ σταθερότητα, ποὺ θὰ ἀποτρέψῃ τελείως τὴν ἀνοχὴ καὶ τὴν συνέχισι μιᾶς τέτοιας βδελυρότητος.

Ἡ κρίσις τῆς, ὅταν θὰ διαπνέεται ἀπὸ ἀληθινὸ ἀνθρωπισμὸν, θὰ βρῆ καὶ στὴν περίπτωσι αὐτὴν τὴν ὀρθὴ συμβουλὴ ποὺ θὰ συντελέσῃ σημαντικὰ νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἡ κατὰστασις μετὰ ψυχραιμίᾳ καὶ λογικῇ.

Ἀλλὰ τὰ διάφορα περιστατικὰ ποὺ περιπλέκονται μετὰ τὸ ὅλον πρόβλημα τοῦ ἐξώγαμου παιδιοῦ δὲν τελειώνουν ἕως ἐδῶ. Ἡ πείρα, ποὺ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου θὰ

πλουτίσῃ τὴν Μαῖα, θὰ εἶναι πολὺμορφη.

Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ περιστατικὰ, περνώντας τόσο πολὺ κοντὰ τῆς, θὰ ζητοῦν κάθε φορὰ μιὰ λέξι, μιὰ συμβουλὴ, μιὰ γνώμη, μιὰ συμπαράστασι. Μπορεῖ νὰ τὴν ἀρνηθῆ; Ὅθι ἦταν σὰ νὰ ἀρνιόταν ὅλη τῆς τὴν ἐπαγγελματικὴ ἀλλὰ καὶ τὴν γυναικειὰ τῆς προσωπικότητα. Ὅθι τὴν δώσῃ λοιπὸν αὐτὴν τὴν συμπαράστασι, καὶ ὅσο μπορεῖ περισσότερο συνειδητά.

Βεβαίως τὸ μεγάλο πρόβλημα τοῦ ἐξώγαμου παιδιοῦ δὲν θὰ περιμένῃ κανεὶς νὰ ὀδηγῆται κάθε φορὰ στὴν λύσι τοῦ ἀπὸ τὴν Μαῖα μόνον. Σίγουρα δὲν μπορεῖ μόνη τῆς νὰ φέρῃ μεγάλα ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἀξία εἶναι νὰ μὴν παραλείψῃ αὐτὸ τὸ μικρὸ, τὸ ἐλάχιστο ἔστω, ποὺ μπορεῖ. Καὶ μέσα σ' αὐτὴν τὴν προσπάθειᾳ κρύβεται ὅλο τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ἀποστολῆς τῆς.

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Τὰ κοινωνικὰ νοσήματα εἶναι ἐπίσης τὸ πρόβλημα ποὺ συχνὰ θὰ συναντήσῃ ἡ Μαῖα καὶ ποὺ ὁ χειρισμὸς του θέλει ἰδιαίτερη προσοχὴ.

Καὶ πρῶτα ἡ ἀντιμετώπισις του θὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὴν Μαῖα γνώσεις ποὺ ξεπερνοῦν τὰ ὅρια τῆς Μαιευτικῆς, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ οἱ γνώσεις αὐτὲς τῆς παρέχονται πλούσια μέσα στὴ Σχολή. Μαζὺ ὅμως μετὰ τίς γενικὲς αὐτὲς γνώσεις χρειάζεται ἐκ μέρους τῆς Μαίας μεγάλη παρατηρητικότητα καὶ ἀντίληψις, συγχρόνως δὲ σταθερότητα στὶς ἐνέργειές τῆς, τόσο κοντὰ στὴν οἰκογένεια ὅσο καὶ στὶς ἀρμόδιες κρατικὲς ὑπηρεσίες, μετὰ τίς ὁποῖες ἡ περίπτωσις ἐπιβάλλει τὴν στενωπάτη συνεργασία τῆς.

Κοινωνικὰ νοσήματα λέγονται τὰ νοσήματα ποὺ ὀφείλονται ἀποκλειστικῶς εἰς κοινωνικὰ αἴτια, ὅπως π.χ. εἰς τὴν ὁμαδικὴ διαβίωσι τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν πυκνοκατοίκησιν, ἢ ὁποῖα, ἐπὶ πλέον, πολλὰς φορὰς δημιουργεῖ καὶ τὴν ἐπιδημικὴ μορφή αὐτῶν τῶν νοσημάτων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τὸν διαχωρισμὸ τῆς κοινωνίας σὲ τάξεις, ποὺ διαφέρουν μετὰξὺ των ὡς πρὸς τὰ μέσα συντηρήσεως, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (διατροφή, κατοικί-

κία κλπ.) ἐξαρτᾶται ἡ συντήρησις, ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἄμυνα τοῦ ὀργανισμοῦ.

Διὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν κοινωνικῶν νοσημάτων ὑπάρχει ἀκόμη ὁ μεγάλος παράγων τῆς ἀγνοίας τῶν στοιχειωδῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς καὶ ἐν γένει ὁ παράγων τῆς ἐλλιποῦς μορφώσεως καὶ διαπαιδαγωγώσεως τοῦ λαοῦ, μαζὺ μετὰ τὴν ἐλλιπῆ καὶ ἀνθυγιεινὰ μέσα τῆς ψυχαγωγίας.

Τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ νοσήματα αὐτά, τὰ ὁποῖα καὶ συχνότερα θὰ συναντήσῃ ἡ Μαῖα στὴν ἐξάσκησι τοῦ ἐπαγγέλματός τῆς, εἶναι ἡ φυματίωσις, τὰ ἀφροδίσια νοσήματα, τὸ τράχωμα, ὁ ἀλκοολισμὸς καὶ αἱ ψυχικαὶ νόσοι.

1) Φυματίωσις. Εἶναι τὸ κοινωνικὸ νόσημα τὸ ὁποῖον, συνδεόμενον μετὰ τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὸν τοκετό, δημιουργεῖ ἕνα τεράστιο κοινωνικὸ πρόβλημα ποὺ δὲν μπορεῖ ἀλλὰ οὔτε καὶ τῆς ἐπιτρέπεται νὰ παραγνωρίσῃ ἢ νὰ ἀγνοήσῃ ἡ Μαῖα.

Δύο εἶναι οἱ σπουδαιότερες εὐθύνες ποὺ τῆς δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν ἐπαφή τῆς μετὰ τὸ πρόβλημα αὐτό: ἡ εὐθὺνὴ γιὰ τὴν μητέρα καὶ ἡ εὐθὺνὴ γιὰ τὸ παιδί.

Ἄς δοῦμε πρῶτα τὴν μητέρα. Ἐὰν ἡ γυ-

ναῖκα ξέρη ὅτι εἶναι φυματικὴ καὶ τὸ πῆ στην Μαῖα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐγκυμοσύνης, τὸ πρῶτο τῆς καθῆκον εἶναι νὰ τὴν παραπέμψῃ σὲ εἰδικὸ φυματιολόγο, νὰ τῆς συστήσῃ δὲ νὰ τὴν παρακολουθήσῃ ἰατρὸς Μαιευτῆρ. Ἐπιβάλλεται ἐπίσης νὰ μὴν τὴν ἀφήσῃ νὰ γεννήσῃ σπῆτι τῆς, καὶ πολὺ περισσότερο εἰάν μὲνῃ στὸ χωριό, ἀλλὰ νὰ τὴν στείλῃ σὲ Μαιευτήριον ἢ, ἀκόμη καλύτερα, σὲ μαιευτικὸ τμήμα Γενικοῦ Νοσοκομείου, ὅπου θὰ μπορούν νὰ τὴν περιθάψουν ὅσο εἶναι δυνατὸν γρηγορώτερα καὶ ἀποτελεσματικώτερα.

Καθῆκον τῆς Μαῖας εἶναι νὰ πρωτοστατήσῃ καὶ νὰ συμπαρασταθῇ σὲ κάθε ἐνέργεια πού θὰ ἀπαιτήσῃ ἢ διαδικασία αὐτῆς τῆς μεταφορᾶς καὶ καθῆκον τῆς ἐπίσης εἶναι νὰ συμβουλεύσῃ, νὰ ὀδηγήσῃ καὶ νὰ διευκολύνῃ τόσο τὴν ἴδια ὅσο καὶ τοὺς δικούς τῆς σὲ ὅ,τι πρέπει νὰ κάνουν γιὰ νὰ θεραπευθῇ ἢ μητέρα ἀλλὰ καὶ νὰ προστατευθῇ τὸ νεογέννητο ἀπὸ τὴν μόλυνσι.

Ἰδιαιτέρη κοινωνικὴ εὐθύνη δημιουργεῖ γιὰ τὴν Μαῖα ἢ περίπτωσις τῆς φυματικῆς μητέρας πού ἀγνοεῖ τὴν κατάστασί τῆς, ἢ τῆς μητέρας πού ἀπὸ κακῶς ἐνοουμένη ντροπὴ προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ τὴν ἀρρώστια τῆς. Καὶ στὴν μία καὶ στὴν ἄλλη περίπτωσι, τὸ λεπτομερὲς ἱστορικὸ πού θὰ τῆς πάρῃ μαζὺ μὲ τὴν προσεκτικὴ παρατήρησι τῆς ὅλης καταστάσεως τῆς γυναικὸς θὰ ὀδηγήσῃ τὴν Μαῖα στὴν ὑποψία τῆς ἀρρώστιας. Ἡ δὲ ὅλη τῆς συμπεριφορὰ, τὸ εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον τῆς, ἢ λεπτότης τῆς καὶ ἢ ψυχικὴ ἐπαφὴ πού θὰ δημιουργήσῃ μὲ τὴν πελάτισσά τῆς θὰ κερδίσουν τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς καὶ θὰ προκαλέσουν τὴν αὐθόρμητὴ ἐξομολόγησί τῆς ἂν τὸ ξέρῃ καὶ τὸ κρύβῃ, θὰ τῆς δώσουν δὲ θάρρος στὴν περίπτωσι πού δὲν τὸ ὑποπτεύεται κἀν. Ἡ φτώχεια πού μπορεῖ νὰ συνοδεύῃ καὶ τὴν περίπτωσι αὐτὴ ἐπιβάλλει στὴν Μαῖα τὸ καθῆκον νὰ φροντίσῃ προσωπικῶς νὰ ἐξετασθῇ ἢ γυναικὸς ἀπὸ κρατικὸ ἀντιφυματικὸ ἱατρεῖο, πού στίς ἐπαρχίαις σήμερα ἔδρευει συνήθως στὸ Ὑγειονομικὸ Κέντρο.

Τὸ νεογέννητο βρέφος ἀπὸ φυματικὴ μητέρα (καὶ φυματικὸ γενικῶς περιβάλλον) πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἀντικείμενο μεγάλου

μέρους τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Μαῖας. Ἐξετάζοντας καὶ κατανοώντας τὴν κατάστασι, τίς εἰδικὲς συνθήκας πού περιβάλλουν κάθε οἰκογένεια, εἶναι ἀπαραβάτο καθῆκον τῆς νὰ καταβάλλῃ κάθε προσπάθεια πού θὰ συντελέσῃ στὴν προστασία τοῦ βρέφους ἀπὸ τὴν μόλυνσι. Καὶ ἡ πρώτη ἀπὸ τίς προσπάθειές τῆς περιλαμβάνει τὴν διαφώτισι τόσο τῆς μητέρας ὅσο καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας γύρω ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτό.

Βεβαίως, τὸ ἰδεῶδες θὰ ἦταν νὰ εἶχαμε ὀργανωμένη κοινωνικὴ πρόνοια, ἔτσι πού ἢ Μαῖα δὲν θὰ εἶχε παρὰ νὰ τηλεφωνήσῃ καὶ ἀπὸ τὸ πιὸ ἀπομεμακρυσμένο χωριὸ καὶ ἀμέσως νὰ δοθῇ ὑπεύθυνος περίθαλψις καὶ στὴν μητέρα καὶ στὸ παιδί. Ἐπειδὴ ὅμως σήμερα δὲν ὑπάρχει ἀκόμα στὴν Πατρίδα μας αὐτὴ ἢ πρόνοια, δημιουργοῦνται καὶ τόσο μεγαλύτερες οἱ εὐθύνες γιὰ τὴν Μαῖα ἀλλὰ καὶ γιὰ κάθε πρόσωπο πού τὸ ἐπάγγελμά του εἶναι κοινωνικόν. Θὰ ἤθελα δὲ νὰ τονίσω ἰδιαιτέρως ὅτι ἢ πρωτοπορικὴ προσπάθεια τῆς Μαῖας ἀλλὰ καὶ κάθε κοινωνικοῦ λειτουργοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἢ τέχνη νὰ ξυπνᾷ τὸ κοινωνικὸ αἶσθημα τῆς ἀλληλεγγύης, δίδοντας βέβαια πρῶτῃ τὸ παραδειγμα, νὰ κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ νὰ ζωντανεύῃ τὸ συναίσθημα τοῦ ἀλτρουισμοῦ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού θὰ βρεθοῦν γύρω τῆς κάθε φορὰ, καὶ ἔτσι νὰ τοὺς κἀνῃ πολῦτιμους συνεργάτας τῆς, συχνὰ δὲ πρωτεργάτας σὲ κάθε κοινωνικὴ ἀνάγκη.

Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἢ φροντίδα τῆς Μαῖας γιὰ τὸ νεογέννητο δὲν τελειώνει ὅμως ἔως ἐδῶ. Χρειαζέται ἀκόμη νὰ συστήσῃ τὸ ἀντιφυματικὸ ἐμβόλιο, νὰ πείσῃ τοὺς γονεῖς νὰ τὸ κάνουν καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ ἀντιφυματικὸ ἱατρεῖο τῆς περιφερείας τῆς γιὰ τὴν ἐκτέλεσί του. Ἀκόμη δὲ θὰ συστήσῃ τὴν τακτικὴ παρακολούθησι τοῦ παιδιοῦ στὰ ἱατρεῖα τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος ἢ σὲ ὅποιο ἄλλο παιδικὸ ἱατρεῖο εἶναι κοντὰ, ἂν δὲ στὴν περιφέρεια ἢ στὸ χωριὸ δὲν ὑπάρχουν τέτοια ἱατρεῖα, θὰ πρέπει μαζὺ μὲ τὸν κοινοτικὸ ἱατρὸ νὰ ἀναλάβῃ τὴν παρακολούθησι τοῦ παιδιοῦ (στὸ Βρεφικὸ Σταθμὸ πού πρέπει νὰ ἔχῃ διοργανώσῃ στὸ Κοινοτικὸ Ἰατρεῖο), διαφωτίζοντας συνεχῶς

τὸ περιβάλλον του γιὰ τὴν σωστὴ περιποιή-
ση καὶ διατροφή του.

Ὁ κίνδυνος ὅμως γιὰ τὸ νεογέννητο δὲν προκύπτει μόνο ὅταν ἡ μητέρα εἶναι φυμα-
τική, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἄρ-
ρωστο πρόσωπο τοῦ ἀμέσου, συχνὰ δὲ καὶ
τοῦ ἐμμέσου, περιβάλλοντός του. Ὁ δὲ κίν-
δυνος ἀπὸ τὰ ἄλλα αὐτὰ πρόσωπα εἶναι
συχνὰ μεγαλύτερος γιὰ τὸ βρέφος, διότι
συνήθως ἡ μητέρα ἀγνοεῖ τὴν ἀρρώστια τῶν
γύρω της καὶ ἐπομένως δὲν παίρνει κανένα
προφυλακτικὸ μέσον. Ἐπὶ πλεόν, τὰ τρίτα
αὐτὰ πρόσωπα (γιαγιά, παππούς, θεῖος
κλπ.) εἴτε ἀπὸ ἀγνοίαν εἴτε ἀπὸ ἀμέλεια
σκορποῦν τριγύρω τὰ μικρόβια χαϊδεύον-
τας καὶ φιλώντας τὸ μωρὸ καὶ φτύνοντας
δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Γι' αὐτὸ ἡ παρατηρη-
τικότης καὶ ἡ διορατικότης τῆς Μαΐας πρέ-
πει νὰ ἀγκαλιάσῃ τὰ πάντα γύρω της καὶ
νὰ μὴν τῆς ξεφύγῃ καμμιά λεπτομέρεια ἀπὸ
τίς συνθήκες διαβιώσεως τῆς οἰκογενείας
πού τὴν κάλεσε γιὰ τοκετό, ὅποτε τῆς ἐπι-
βάλλεται νὰ ἐξηγήσῃ στὴν μητέρα τοὺς κιν-
δύνους πού διατρέχει τὸ νεογέννητο καὶ πῶς
μπορεῖ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπ' αὐτούς.

Ὁ φυματικός πατέρας εἶναι ἡ περίπτω-
σις πού ἰδιαίτερος ἐπίσης θὰ προσεχθῇ.
Ἡ διαφώτισις θὰ παίξῃ καὶ ἐδῶ τὸν μεγα-
λύτερο ρόλο, μαζὺ μὲ τὸ ἀντιφυματικὸ ἐμ-
βόλιο, καθὼς καὶ ἡ ὁποιαδήποτε βοήθεια
καὶ διευκολύνσις νὰ εἰσαχθῇ ὁ ἄρρωστος
στὸ Σανατόριο.

Ἡ ἔγκυος γυναῖκα πού στὸ ἱστορικὸ της
ἀναφέρεται μία παλαιὰ πλευρίτιδα, μία ἀ-
δενόπαθεια ἢ ὅποια ἄλλη παρόμοια κατὰ-
στασις θεραπευθείσης ἐξῶπνευμονικῆς ἢ
πνευμονικῆς φυματίωσης, ἔχει ἐπίσης ἀ-
νάγκη ἰδιαίτερας παρακολουθήσεως κατὰ
τὸ διάστημα τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τῆς λο-
χείας. Ἡ Μαῖα ἔχει καθῆκον νὰ μὴν παρα-
βλέψῃ καθόλου αὐτὴ τὴν περίπτωσις, ἀλλὰ
νὰ παραπέμψῃ τὴν πελάτισσά της στὸν εἰ-
δικὸ γιατρό.

Τὸ κεφάλαιο ὅμως τοῦ κοινωνικοῦ προ-
βλήματος τῆς φυματίωσης δὲν τελειώνει
ἔως ἐδῶ. Μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀποστολῆς
τῆς Μαΐας, καὶ ἰδιαίτερος τῆς Μαΐας τῆς
ἐπαρχίας καὶ τοῦ Κοινοτικοῦ Ἰατρείου,
προέχει ἡ προσπάθεια τῆς διαφώτισεως τοῦ

κοινοῦ γύρω ἀπὸ τὰ θέματα τῆς ἀτομικῆς
ὑγιεινῆς, κατοικίας, διατροφῆς, καθαριό-
τητος καὶ διαφωτίσεως ἐν γένει, πού τόσο
θὰ βοηθήσουν νὰ προληφθῇ ἡ φυματίωσις,
ἀλλὰ καὶ τόσες ἄλλες ἀρρώστιες. Ἐπειδὴ
δὲ τὸ παιδί μπορεῖ νὰ μολυνθῇ καὶ ἀπὸ πρό-
σωπα ἔξω τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός του
(γείτονες, μακρυνούς συγγενεῖς), πρέπει
ἡ Μαῖα νὰ διαφωτίσῃ τὴν μητέρα καὶ γι'
αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἐξηγώντας της πῶς νὰ
προφυλάξῃ τὸ παιδί της. Ἰδιαίτερος δὲ σὲ
κάθε μητέρα, καὶ μάλιστα τοῦ χωριοῦ, μπο-
ρεῖ νὰ τονίσῃ καὶ νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι τὸ παιδί της
μπορεῖ νὰ μολυνθῇ καὶ νὰ ἀρρωστήσῃ πι-
νοντας ἄβραστο γάλα, καὶ μάλιστα ἀγελά-
δος. Ἀξίζει πολὺ ὁ κόπος νὰ μὴν κουρασθῇ
ἡ Μαῖα νὰ ἐξηγήσῃ σὲ κάθε μητέρα πῶς νὰ
βράσῃ τὸ γάλα πού θὰ δώσῃ στὰ παιδιά της,
οὕτως ὥστε καὶ τὰ διάφορα μικρόβια νὰ
καταστραφῶν καὶ οἱ βιταμίνες του νὰ δια-
τηρηθῶν.

2) Τὸ τράχωμα. Τὸ τράχωμα, ὡς
γνωστόν, εἶναι νόσος τῶν βλεφάρων τῶν
ὀφθαλμῶν, μεταδοτικὴ ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ
ἄνθρωπο. Εἶναι χρόνια νόσος, πού κατὰ ἓνα
μεγάλον ποσοστὸν μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ τύ-
φλωσιν. Ὑπολογίζεται ὅτι στὴν Ἑλλάδα
ἐφ' ὄλων τῶν τυφλῶν τὸ 7-10% εἶναι
συνέπεια τραχωμάτων. Εἶναι νόσος πού ἐν-
δημεῖ στίς πυκνοκατοικημένες συνοικί-
ες πού καλύπτονται ἀπὸ τὴν ἀνθυγιεινὴ ἀκά-
θαρτη κατοικία, τὴν φτώχεια, τὴν ἔλλειψι
τῶν στοιχειωδῶν μέσων ὑγιεινῆς καὶ γε-
νικὰ ἀπὸ τοὺς δυσμενεῖς κοινωνικοὺς πα-
ράγοντας. Ὅπου οἱ δυσμενεῖς κοινωνικοὶ
παράγοντες λείπουν, λείπει καὶ τὸ τράχω-
μα.

Ἡ πατρίδα μας θεωρεῖται ἀπὸ τίς πιὸ
τραχωματόπληκτες χώρες τοῦ κόσμου.
Ἡ συχνότης λοιπὸν αὐτῆ τοῦ τραχώματος,
καθὼς καὶ οἱ τόσο δυσάρεστες συνέπειές
του (τύφλωσις), δημιουργοῦν γιὰ τὴν
Μαῖα πού θὰ παρακολουθῇ τὴν ἐγκυμο-
σύνη μιᾶς τραχωματικῆς μητέρας πολὺ
μεγάλῃ εὐθύνη. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῆς
εὐθύνης αὐτῆς ἓνα ὄπλο ἔχει κυρίως νὰ χρη-
σιμοποιήσῃ: τὴν λεπτομερῆ καὶ ἐντατικὴ
διαφώτισι πού, μαζὺ μὲ τὴν τακτικὴ θε-
ραπεία στὸ ἀντιτραχωματικὸ ἱατεῖον, μπο-

ροῦν νὰ σώσουν τὴν κατάστασι. Ἡ διαφώτισις στὴν προκειμένη περίπτωσι πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ σὲ δύο σημεία: Πρῶτον, νὰ καταλάβῃ ἡ μητέρα ὅτι τὸ τράχωμα εἶναι μία σοβαρὴ ἀρρώστια πού μπορεῖ νὰ κάνῃ τὸ παιδί τῆς ἀνάπηρο, ἀνίκανο γιὰ κανονικὴ ἐργασία, τυφλό. Δεύτερον, νὰ μάθῃ ἡ μητέρα τί πρέπει νὰ κάνῃ γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὸ παιδί τῆς ἀπὸ τὴν μόλυνσι.

Ἡ προφύλαξις αὐτὴ δὲν εἶναι τόσο δύσκολο νὰ τὴν ἐπιτύχῃ ἡ μητέρα οὔτε ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερα ἔξοδα. Ἀρκεῖ μόνον νὰ καταλάβῃ ὠρισμένους κανόνες ὑγιεινῆς καὶ νὰ τοὺς ἐφαρμόσῃ ἀκριβῶς.

Τὸ τράχωμα εἶναι ἀρρώστια πού κυνηγᾷ τὰ βρώμικα χέρια. Τὸ ἄτομο λοιπὸν πού πλένει τακτικὰ τὰ χέρια του, κόβει τὰ νύχια του, δύσκολο μολύνεται καὶ ἂν ζῆ σὲ τραχωματικὸ περιβάλλον. Πρῶτος κανόνας, λοιπὸν, καθαρὰ χέρια, δεύτερος, καθαρὰ προσόψια, καθαρὰ μανδύλια πού δὲν θὰ τὰ χρησιμοποιῆ ποτὲ ἄλλος, καθαρὰ σεντόνια, καθαρὸ πάτωμα, χωρὶς σκόνῃ καὶ χῶμα, καὶ πρὸ πάντων σπίτι χωρὶς

μύγες. Γιὰ ὅλα αὐτὰ δὲν ἀπαιτοῦνται παρὰ ἡ καλὴ διάθεσι τῆς μητέρας καὶ ἀφθονο νερὸ καὶ σαποῦνι. Ἀπαιτεῖται ὅμως καὶ ἡ μεγάλῃ ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ τῆς Μαίας, διότι πολὺ συχνὰ τὰ τόσο ἀπλᾶ αὐτὰ πράγματα, ὅπως δηλ. ἡ καθαριότης, τὸ πλύσιμο τῶν χειρῶν κλπ., γίνονται πολὺ δύσκολα καὶ φαίνονται ἀκατόρθωτα ὅταν πρέπει κανεὶς νὰ τὰ ἐπιβάλλῃ καὶ νὰ τὰ κάνῃ συνήθειες σὲ ἀνθρώπους πού γιὰ χρόνια ἔζησαν μὲ ἀκριβῶς ἀντίθετες συνήθειες καὶ πού ἀφομοιώθηκαν μὲ τὴν ἀπαθλίωσι τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ συνοικιακοῦ περιβάλλοντός των.

Βεβαίως οἱ ἴδιοι κανόνες ἰσχύουν καὶ γιὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέλος τῆς οἰκογενείας ἔχει τράχωμα. Ἡ Μαῖα καὶ στὴν περίπτωσι αὐτὴ ὀφείλει νὰ μὴ δῆ μόνον τὴν μητέρα ἀλλὰ ὅλους γύρω. Καὶ μόνον ὑποψία τραχώματος νὰ ὑπάρχῃ, ἔχει καθήκον νὰ διαφωτίσῃ τὴν μητέρα μὲ κάθε λεπτομέρεια πῶς θὰ προφυλάξῃ τὰ παιδιά τῆς ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο τῆς τὸν ἑαυτό.

(Συνεχίζεται)

Ἔχετε κλίση στὴ μηχανικὴ;

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Υπό

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Τῆς ὑποδείξει τῆς Florence Nightingale συστηματοποιεῖται καὶ ἡ φροντίς περὶ τῆς ψυχαγωγίας τῶν στρατιωτῶν. Εἰς τὸ Σκούταρι ἤδη τὴν ἀπησχόλει πολὺ τὸ ζήτημα αὐτό, καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας εἶχε κάμει ὅ,τι τῆς ἦτο δυνατὸν ὑπὸ τὰς ἐκεῖ συνθήκας καὶ μὲ τὰ μέσα τὰ ὅποια διέθετε. «Δώσατε εἰς τὸν στρατιώτην βιβλία καὶ περιοδικά, ἔγραφε ἀπὸ τότε εἰς ὅσους ἐξεφράζοντο αὐστηρῶς διὰ τὸ ἠθικὸν ἐπίπεδον τοῦ Στρατεύματος ἐν γένει, διοργανώσατε τοὺς διαλέξεις καὶ διαφόρους ἄλλας διασκεδάσεις, καὶ οὔτε θὰ σκεφθῆ πλεόν τὸ κρασί καὶ τὰ ἄτοπα γλέντια. Τὸν ὑποβάλλετε εἰς κακουχίας καὶ τὰς ὑποφέρει ἀγογγύστως, τοῦ ἐπιβάλλετε ἐργασίαν καὶ τὴν ἐκτελεῖ προθύμως· δὲν εἶναι αὐτὰ ἀποδείξεις ὅτι οἱ ἄνδρες μὲς εἶναι παιδιὰ πού τὰ διευθύνετε ὅπως θέλετε; Οἱ στρατῶνες πρέπει, βέβαια, νὰ ἐνθυμίζου κάπως τὸ σπίτι, πρέπει νὰ ἔχου βιβλιοθήκας καὶ ἀναγνωστήρια. Πρέπει νὰ ὑπάρχου ἰδιαιτεροὶ θάλαμοι ὅπου νὰ συγκεντρώνωνται οἱ ἄνδρες, νὰ συνομιλοῦν, νὰ διαβάζου τὴν ἔφημερίδα καὶ νὰ πίνου τὸν καφέ τους, νὰ παίζου συντροφικὰ παιγνίδια καὶ νὰ γράφου τὰ γράμματά τους». (Πρόγραμμα X.A.N.)

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πυρετώδους αὐτῆς δράσεώς της, τὴν καταβάλλει ἡ μεγαλυτέρα λύπη τὴν ὅποιαν, ἴσως, ἐδοκίμασεν εἰς τὸν βίον της: ἀποθνήσκει ὁ στενὸς φίλος καὶ συνεργάτης της, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Sidney Herbert, καὶ μὲ τὴν τελευταίαν του πνοὴν ψιθυρίζει: «Καημένη Florence, καημένη Florence! τὸ κοινόν μας ἔργον ἀτελείωτον!»

Θὰ ἐξετάσωμεν τώρα τὴν δρᾶσιν τῆς Florence Nightingale πρὸς συστηματοποίησιν τῆς νοσηλείας ἐν γένει, ἀφοῦ εἶδα-

με τί κατῶρθωσεν εἰδικῶς εἰς τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα. Ἴδου τί ἔγραφεν εἰς θαυμασίαν μελέτην, ἡ ὅποια ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Σκέψεις ἐπὶ τῆς Νοσηλευτικῆς» (καὶ εἶναι ἀναρίθμητα τὰ συγγράμματά της): «Ἡ καθημερινὴ φροντίς μεγάλου θαλάμου, δὲν λέγω καὶ ὀλοκλήρου Νοσοκομείου, ἡ γνῶσις τῶν κανόνων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τῶν κανόνων ὑγιεινῆς εἰς τοὺς θαλάμους (καὶ οἱ θάλαμοι εἶναι ὑγιεῖνοι ἢ ἀθυγιεῖνοι, σύμφωνα ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν μόρφωσιν ἢ ἑλλειψιν μορφώσεως τῶν Ἀδελφῶν), δὲν εἶναι αὐτὰ θέματα ἀρκετὰ σημαντικά καὶ δύσκολα διὰ ν' ἀπαιτοῦν βαθεῖαν μελέτην καὶ τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν, τοὐλάχιστον ὅσον κάθε ἄλλη τέχνη;»

Προκαλεῖ ἡ Florence Nightingale τὸν καταρτισμὸν Κυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ ζητήματος, καὶ πρὸ τῆς φρικτῆς πραγματικότητος ἡ ὅποια φανερόνεται, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχου Νοσοκομεῖα εἰς τὰ ὅποια ἐνδημοῦν εἰς ἄλλα μὲν αἰ διαπυήσεις, εἰς ἄλλα πάλιν ἡ γάγγραινα ἢ τὸ ἐρυσίπελας κτλ., πρὸ τῆς ἐξακριβώσεως τῆς τρομακτικῆς, τῷ ὄντι, εἰς αὐτὰ θνησιμότητος, ἢ Ἐπιτροπῆ παρουσιάζει ὡς πόρισμα τὸ ἐρώτημα: «Ἄν τὰ μεγάλα Νοσοκομεῖα δὲν εἶναι, καὶ δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ εἶναι, κέντρα μολύνσεως ἐπικίνδυνα διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν».

Ἐκθέτει τότε ἐκτενῶς ἡ Florence Nightingale τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀποψὶς αὐτῆ εἶναι ἐσφαλμένη, τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους αἱ μολύνσεις αὐταί, ὑπὸ τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας, ἐξαπλοῦνται, καὶ ἐκθέτει ἐν ταῖς ἐλαχίσταις λεπτομερείαις τὰς ἀνάγκας μεταρρυθμίσεων εἰς τὰ κτίρια, εἰς τὰ ἐπιπλα καὶ σκευή, εἰς τὸ νοσοκομειακὸν ὕλικόν.

Μᾶς φαίνεται ἴσως παράδοξον σήμερον, ἐν τούτοις ἠναγκάσθη ν' ἀγωνισθῆ μὲ πεῖ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

σμα και ἐπιμονὴν διὰ νὰ πείσῃ τόσον τοὺς ἰατροὺς, ὅσον και ἐν γένει τὰς ἀρμοδίαις Ἀρχὰς ὅτι ὁ καθαρὸς ἀήρ, τὰ ἀνοικτὰ παρὰ θύρα, τὸ φῶς, ὁ ἥλιος, εἶναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες τῆς υγείας. Τὸ φῶς και ὁ ἀέρας ἐθεωροῦντο βλαβερά διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, και ὅταν ὑπῆρχαν παρὰ θύρα εἰς τοὺς θαλάμους, ἢ τὰ ἔφραζαν μὲ σανίδες ἢ τὰ ἔκλειαν μὲ χονδρὰ παραπετάσματα. Καὶ σιγὰ-σιγὰ ἐπιβάλλει τὰς ἀρχὰς τῆς, και γίνεται ζωηρὰ κίνησις, ὅχι μόνον μέσα εἰς τὸ Λονδίον και εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ και εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς συνεχῆ συνεννόησιν μαζὶ τῆς, ἀνταγωνιζόμενα εἰς μίαν τεραστίαν προσπάθεια διὰ νὰ βελτιώσουν τὴν κατάστασιν τῶν νοσοκομείων των.

Τέλος πραγματοποιεῖται τὸ ὄνειρόν τῆς, και τὴν 24ην Ἰουνίου τοῦ 1860 γράφει ὁ Τύπος: «Εἶναι σήμερον μεγάλη, ἱστορικὴ ἡμέρα τοῦ 19ου αἰῶνος: Κηρύσσεται ἡ ἐναρξὶς τῆς Σχολῆς Νοσοκόμεων Nightingale εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ». Εἶχαμε ἰδεῖ προηγουμένως πῶς εἶχε διενεργηθῆ ὁ ἔρανος μὲ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὡς δεῦγμα εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν μεγάλην ἡρωίδα τῆς Κριμαϊκῆς ἐκστρατείας. Ἡ βραδύτης εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ συλλεγέντος ποσοῦ, και ἡ τελικὴ τῆς ἀπόφασις νὰ μὴ ἰδρῦσῃ ἰδίαν Σχολὴν μὲ πρότυπον νοσοκομεῖον προήλθεν ἀναγκαστικῶς λόγῳ τοῦ κλονισμοῦ τῆς υγείας τῆς και εὐρέθῃ τέλος εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν πραγματικότητα: δὲν τῆς ἦτο δυνατόν νὰ ἐργασθῆ ἡ ἰδία, ν' ἀναλάβῃ ἡ ἰδία τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς, ὅπως ἦτο τὸ ὄνειρόν τῆς, και προσκολλᾶ τὴν Σχολὴν εἰς τὸν καλύτερον ὑπάρχοντα ὀργανισμόν, τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ. Τὸ Νοσοκομεῖον, κατὰ τὰ συμφωνηθέντα, θὰ παρεῖχε τὰς εὐκολίας διὰ τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μαθητριῶν, και διὰ τῆς δωρεᾶς Nightingale θὰ ἐπληρώνοντο αἱ δαπάναι και οἱ μισθοὶ τῶν Ἀδελφῶν. Ἐγγράφονται, κατόπιν ἐκκλήσεως διὰ τοῦ Τύπου, δεκαπέντε μαθήτριά. Ἔτσι ἐσχηματίσθη, κατόπιν πολὺ μεγάλης προκαταρκτικῆς μελέτης, ὁ πολὺ μικρὸς πυρῆν, ἀπὸ τὸν ὅποιον

ἐβλάστησαν κατόπιν ὅλαι αἱ καλαὶ σημεριναὶ σχολαί. Μέρος τῆς δωρεᾶς Nightingale διέθεσεν ἡ ἰδία ὀλίγον ἀργότερα πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως μαιῶν, εἰς σχολὴν τὴν ὅποιαν ἐπίσης προσεκόλλησεν εἰς ἡδὴ ὑπάρχοντα ὀργανισμόν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν γωαστῆς τῆς, ἀρτίως μορφωμένης Προϊσταμένης. Εἶναι ἀφάνταστος ἡ θνησιμότης ἡ ὅποια ὑπῆρχε τότε μεταξὺ τῶν λεχωίδων. Ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς ἐθέριζε χιλιάδας γυναικῶν ἐτησίως, ἡ Florence Nightingale ὅμως κατάρθρωσε νὰ θέσῃ φραγμὸν και εἰς τὸ αἶσχος αὐτό.

Δύο ἦσαν αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ τοῦ σχεδίου Σχολῆς Nightingale: α) ὅτι αἱ νοσοκόμοι πρέπει νὰ ἀποκτοῦν τὴν τεχνικὴν των μορφωσιν ἐντὸς νοσοκομείων ἰδιαιτέρως ὀργανωμένων διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, β) ὅτι πρέπει αἱ μαθήτριά να εἶναι οἰκότροφοι τῆς Σχολῆς, νὰ ζοῦν ἐντὸς περιβάλλοντος ἀρμόζοντος και καταλλήλου διὰ νὰ σχηματισθῆ ὁ χαρακτήρ των, διὰ ν' ἀντιληφθοῦν τὰς ἠθικὰς των ὑποχρεώσεις και νὰ συνηθίσουν τὸ πνεῦμα τῆς πειθαρχίας.

Αἱ μαθήτριά ἀκολουθοῦν θεωρητικὰ μαθήματα και ἐξασκοῦνται εἰς τοὺς θαλάμους ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς Προϊσταμένης τῶν Ἀδελφῶν, ὡς και τῶν ἰατρῶν.

Ἡ Florence Nightingale, καταδικασμένη νὰ μένη περιωρισμένη εἰς τὸ σπίτι τῆς, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐπιβλέπῃ αὐτοπροσώπως τὴν Σχολὴν, ἀλλὰ τῆς ὑποβάλλεται καθημερινῶς ἀκριβῆς λογοδοσία, και μακρόθεν διευθύνει τὰ πάντα. Τὸ ἔργον εὐδοκιμεῖ, και ὀλονὲν αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν μορφωμένων Ἀδελφῶν, αἱ ὅποια, ἀποστελλόμενα εἰς τὰ διάφορα Νοσοκομεῖα, διαδίδουν παντοῦ τὸ πνεῦμα τῆς Σχολῆς Nightingale. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διὰ τὸ ἔργον και διὰ τὰ παιδιὰ τῆς οὐδὲ ἐπὶ στιγμήν ἐλαττοῦται, μὲ ὅλα ὅσα υποφέρει· ζῆ ζωὴν ἐρημίτου και δέχεται ἀπολειστικῶς μόνον ὅσους ἔχουν πραγματικὴν ἀνάγκην νὰ τὴν βλέπουν διὰ νὰ συνεννοοῦνται διὰ τὰ ἔργα τὰ ὅποια ἔχει δημιουργήσει.

Ἀπὸ παντοῦ τῆς γράφουν: «Μεταρρυθμίζομεν τὰ νοσοκομεῖα μας σύμφωνα μὲ τὰς οδηγίας ποῦ μᾶς ἐδώσατε, ἀλλὰ δὲν θὰ ἤμπορέσουν νὰ λειτουργήσουν καλὰ ἂν δὲν

μας ἀποστείλετε ἐπαρκῆ ἀριθμὸν μορφωμένων Ἀδελφῶν τῆς Σχολῆς σας». Καὶ ἀπαντᾷ: «Θὰ κάμω ὅ,τι εἶναι δυνατόν διὰ νὰ σᾶς στείλω καλὰς Ἀδελφάς, ἀλλὰ θέλω πρῶτα νὰ βεβαιωθῶ ὅτι τὰ κτίριά σας ἐκπληροῦν τοὺς ὄρους τῆς ὑγιεινῆς». Καὶ γράφει, γράφει συνεχῶς καὶ παντοῦ διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ γυναικας ὠρίμου ἡλικίας καὶ καλῆς κοινωνικῆς τάξεως, με γενικὴν μὀρφωσιν καὶ ἀνατροφῆν, νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Σχολήν, διότι ὀλονέν παρουσιάζεται μεγαλυτέρα ἀνάγκη νὰ παρέχῃ αὕτη Προϊσταμένης Ἀδελφάς ὅπως ἀποστέλλωνται εἰς τὰ διάφορα νοσοκομεῖα ὡς Διευθύντρια καὶ ἀναδιοργανωταί.

Εἶναι ἡ Florence Nightingale ἡ πραγματικὴ Μητέρα ὄλων τῶν Ἀδελφῶν. Τὰς δέχεται οἰανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ὀμιλῇ μαζί τους, νὰ τὰς συμβουλεύῃ, νὰ τὰς ὀδηγῇ, νὰ τὰς παρηγορῇ καὶ νὰ τοὺς δίδῃ θάρρος ὁσάκις αἰσθάνεται ὅτι ἕνας καλὸς λόγος ἡμπορεῖ νὰ τοὺς κάμῃ καλό. «Ἐπέστρεφαν πάντοτε, γράφει μία Προϊσταμένη, ἀστράπτουσαι ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, γεμᾶτες ἀγάπην καὶ θάρρος διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου των. Ὅλαι ἡσθάνοντο ἑαυτὰς καλυτέρας καὶ δυνατωτέρας ὅταν ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς».

Ἐπιπλήττει ὁσάκις αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἀνάγκη. Γράφει εἰς μίαν Ἀδελφὴν, πού τῆς ἐξέφραζε παράπονον διὰ τὴν συμπεριφορὰν κάποιας ἀνωτέρας Ἀρχῆς: «Φαντάζεσαι ὅτι θὰ εἶχα ἐπιτύχει εἰς τὸ ἔργον μου ἂν κάθε τόσο εἶχα φέροι ἀντιρρήσεις, εἶχα ἐναντιωθῆ, ἢ εἶχα ἐκδηλώσει δυσθυμίαν; Ἡνέχθην καὶ ν' ἀποκλεισθῶ ἀκόμη ἀπὸ νοσοκομεῖα εἰς τὰ ὁποῖα με εἶχε διατάζει νὰ παρουσιασθῶ ὁ Ἀρχιστράτηγος. Ἡναγκάστην κάποτε νὰ μείνω μέχρι νυκτὸς ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρταν, μέσα εἰς τὰ χιόνια μου συνέβη νὰ μου ἀρνηθῶν μερίδας συσσιτίου ἐπὶ δέκα ὀλοκλήρους ἡμέρας, ἐνίοτε δι' Ἀδελφάς τὰς ὁποίας εἶχα φέροι μαζί μου συνεπεῖα ἀνωτέρας διαταγῆς. Καὶ συμμορφούμενη πρὸς ὅλα, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἤμουν πάλιν στενῆς συνεργάτις τῶν Ἀρχῶν πού εἶχαν διαπράξει αὐτὰ, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὰ περασμένα ἐπεισόδια χάριν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ γενικοῦ σκοποῦ. Ξεύρω

καλὰ ὅτι ἔχεις ὕψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθηματα, εἶδ' ἄλλως δὲν θὰ σοῦ ἔγραφα ἔτσι. Ἀλλὰ τὸ ἐπαναστατικὸ, ἀνταρτικὸ μυαλό σου πού ἐκδηλοῦται κάποτε καὶ με τὸ ὀποῖον ἐν τούτοις κάμεις τόσοσιν θαυμασίαν ἐργασίαν καὶ κάμεις τόσοσιν καλὰ, θὰ σὲ ἐδυσκόλευε μόνον, ἂν τυχὸν σὲ ἐκυρίευε, εἰς τὸ ἔργον σου, εἰς τὸ ὀποῖον ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶσαι τελείως ἀφωσιωμένη». Ἔτσι ἡξέυρε νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὴν ψυχὴν ὅσον ἀγαποῦσε, καὶ σὰν καλὸς ἄγγελος νὰ θεραπεύῃ ὅλας τὰς ἀδυναμίας τῶν Ἀδελφῶν.

Τὸ 1871 τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ μεταφέρεται ἀπὸ τὸ παλαιὸν κτίριον εἰς νέον, τοῦ ὁποῖου τὸν θεμέλιον λίθον εἶχε θέσει ἡ βασίλισσα Βικτωρία τὸ 1868. Νέας προσπαθείας, διπλασίους κόπους καταβάλλει ἡ Florence Nightingale διὰ νὰ ἀνυψώσῃ ἀκόμη τὸ τεχνικὸν καὶ ψυχικὸν ἐπίπεδον τῶν Ἀδελφῶν, τώρα ὅπου τὸ μεγαλοπρεπὲς νέον κτίριον δὲν προβάλλει πλέον κανὲν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνελλιπῆ μὀρφωσιν, παράστασιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Σώματος.

Ἡ διαμονὴ εἶναι ἄνετος καὶ εὐχάριστος, αἱ τάξεις τέλειαι, τὰ ὄργανα τῆς διδασκαλίας πλήρη, τὸ νοσοκομειακὸν ὕλικὸν πλούσιον, καὶ παρὰ τὴν Προϊσταμένην Ἀδελφὴν Διευθύντριαν τοῦ Νοσοκομείου, διορίζεται Βοηθὸς τῆς Προϊσταμένης, ἡ Home Sister, Ἀδελφὴ τοῦ Σπιτιοῦ, ἡ ὁποία ἔχει κύριον ἔργον νὰ παρακολουθῇ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς μαθητριάς, νὰ μεριμνᾷ τόσοσιν διὰ τὴν σωματικὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν ψυχικὴν τους υγείαν, νὰ τὰς κάμῃ νὰ ζοῦν μέσα εἰς ἀτμοσφαῖραν οἰκογενειακὴν.

Συναίσθάνεται πολὺ βαθιὰ ἡ Florence Nightingale τὴν καταδίκην τῆς νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ διευθύνῃ ὅλα μόνη τῆς: «Εἶχα συνηθίσει, λέγει, νὰ καθοδηγῶ τοὺς ἄλλους μόνον με τὸ παράδειγμα πού τοὺς ἐδίδα ἢ ἴδια με τὴν ἐργασίαν μου, καὶ μοῦ εἶναι πάρα πολὺ σκληρὸν νὰ τοὺς δίδω συμβουλὰς μόνον, με τὰ λόγια καὶ τὰ γραψίματα μου. Πολὺ φρικτότερον ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ ἐξουδετερώνῃ ὁ θάνατος εἶναι νὰ σὲ ἐκμηδενίξῃ ἢ ζωῆ, ὅταν σὲ καταδικάζῃ νὰ ζῆς εἰς τὴν κατάστασιν πού εἶμαι.»

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐρχόμενον)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Ο έορτασμός τῆς Διεθνoῦς Ἡμέρας Ὑγείας

Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Διεθνoῦς Ἡμέρας τῆς Ὑγείας ὠμίλησεν εἰς τὸ Μ.Μ.Η. ὁ Καθηγητῆς κ. Π. Π. Παναγιώτου, μὲ θέμα: «Τὸ ἀτύχημα δὲν εἶναι ἓνα τυχαῖο περιστατικόν».

Ἀναχώρησις

Ὁ ἰατρὸς τῆς Β' Κλινικῆς τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδην» (Ἑλενας Βενιζέλου) Δρ Ν. Α. Παπανικολάου ἀνεχώρησε πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν σπουδαιότερων γυναικολογικῶν καὶ μαιευτικῶν κέντρων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας.

Προκήρυξις

Προκειμένου τὸ Γενικὸν Κρατικὸν Νοσοκομεῖον Ἄργους νὰ προβῇ εἰς τὴν τακτικὴν πλήρωσιν κενῆς ὀργανικῆς θέσεως Μαιῶς τοῦ Ἰδρύματος, ἐπὶ βαθμῶ 10ω, καλοῦμεν τὰς ἐνδιαφερομένας νὰ διορισθῶσιν ὅπως, ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ τύπου δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Νοσοκομείου αἰτήσιν μετὰ τῶν κατὰ Νόμον δικαιολογητικῶν, ἦτοι:

1) Πιστοποιητικὸν Δήμου ἢ Κοινότητος. 2) Ἀντίγραφον ληξιαρχικῆς πράξεως γεννήσεως. 3) Δίπλωμα Σχολῆς Μαιῶν. 4) Ἀδειαν ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος ἐν Ἑλλάδι. 5) Ἀντίγραφον Ποινικοῦ Μητρώου. 6) Πιστοποιητικὸν Εἰσαγγελέως Πλημμελειοδικῶν. 7) Πιστοποιητικὸν Ὑγείας παρὰ κρατικοῦ ἱατροῦ στηριζόμενον καὶ ἐπὶ ἀκτινογραφίας θώρακος. 8) Δῆλωσιν Νομιμοφροσύνης. 9) Βεβαίωσιν Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς περὶ νομιμοφροσύνης. 10) Ὑπεύθυνον δῆλωσιν τῆς ὑποψηφίας, ἐν ἧ' νὰ δηλώσῃν πᾶσα πράξις τοῦ βίου της ἣ ὅποια θὰ ἦσκει ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν κρίσιν περὶ τῆς καταλληλότητός της διὰ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν κλπ. 11) Δύο φωτογραφίαι τῆς ὑποψηφίας.

Πλείονες πληροφορίες παρέχονται ὑπὸ τῆς Γραμματείας τοῦ Νοσοκομείου καθ' ἐκάστην ἐργασίμον ἡμέραν καὶ ὥραν.

Ἀνακοίνωσις

Τὸ Γενικὸν Νοσοκομεῖον Κρεσταινῶν ἀνακοινοῖ ὅτι, προκειμένου νὰ πληρωθῶσιν αἱ κατωτέρω θέσεις καλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅπως ὑποβάλωσιν αἰτήσεις καὶ τὰ λοιπὰ δικαιολογητικὰ ἐντὸς 60 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὰς ἡμερησίας ἐφημερίδας.

Γενικὸν Νοσοκομεῖον Κρεσταινῶν: Μιᾶς θέσεως Ἐμφανιστοῦ Χειριστοῦ Ἀκτινολογικοῦ Ἐργαστηρίου.

1. Μαιῶι διορίζονται ἀρχικῶς μὲ βαθμὸν Γραμματέως Β' καὶ ὄχι μὲ 10ον, ὡς ἡ ἀνωτέρω προκήρυξις, βάσει τοῦ Ν.Δ. 2593/53 «Περὶ διαβαθμίσεως καὶ προσλήψεως Μαιῶν».

Ὑγειονομικὸς Σταθμὸς Ἐπιταλίου: Μιᾶς θέσεως Μαιῶς.

Ὑγειονομικὸς Σταθμὸς Ἀνδριτσαινῆς: α) Μιᾶς θέσεως Μαιῶς. β) Μιᾶς θέσεως Ἀδελφῆς τριετοῦς φοιτήσεως Ἐπισκεπτριῶν ἢ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων.

Περισσότεραι πληροφορίες καθ' ἐκάστην ἐργασίμον ἡμέραν εἰς τὴν Γραμματείαν τοῦ Νοσοκομείου.

Κεναὶ θέσεις Μαιῶν

Εἰς τὸ Κοινοτικὸν Ἱατρεῖον Τζανάτων Κεφαληνίας ὑφίσταται κενὴ ἡ θέσις τῆς Μαιῶς.

Διὰ πλείονας πληροφορίας αἱ ἐνδιαφερόμεναι δύνανται νὰ ἀποταθοῦν εἰς τὸ Νομαρχιακὸν Συμβούλιον Ὑγείας καὶ Ἀσφαλίσεως Ἀγροτῶν Κεφαλληνίας, εἰς Ἀργοστόλιον.

Τοποθετήσεσις Μαιῶν

Αἱ κάτωθι Μαιῶι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὰς ἐξῆς Κοινότητας:

1) Ἀναστασίου Ἐλένη, εἰς Παναγιούδαν Λέσβου, 2) Καπανίδου Δέσποινα, Μεμβροῖαν Ἀγυῶς Λαρίσης, 3) Κατελάνου Κυριακῆ, Χαλκίδου Νάξου Κυκλάδων, 4) Κατσαροῦ Λικατερίνη, Καστοριᾶν Λακωνίας, 5) Συναπίδου Μαρία, Κάτω Σχολάριον Θεσσαλονίκης, 6) Λαμπροπούλου Βικτωρία, Κριθιᾶν Θεσσαλονίκης, 7) Φραγκούλη Ἐλισάβετ, Παπαδάτου Πρεβέζης, 8) Κυριακίδου Ἐλισάβετ, Παραμυθίαν Θεσπρωτίας, 9) Τζούφα Μαρία, Τρίλοφον Θεσσαλονίκης, 10) Τζώρτζη Βασιλικῆ, Μύκονον Κυκλάδων, 11) Κατσαροῦ Ὀλγα, Μεσημέριον Πέλλης, 12) Παπαευγενίου Πασχαλίνα, Νησίον Ἡμαθίας, 13) Σαραντάκη Βασιλικῆ, Μαιευτήριον «Ἀλεξάνδρα», 14) Θεοφάνους Δήμητρα, Μυρτιᾶν Τριγωνίδας Αἰτωλοακαρνανίας, 15) Ἐκατομάτη Βύφροσύνη, Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον «Ἐλις» Ἀθηνῶν, 16) Κοκκόρου Ἀγγελικῆ, Φιτσίον Ἐηρομέρου Αἰτωλοακαρνανίας, 17) Μουτσούδη Λικατερίνη, Ὠραιόκαστρον Θεσσαλονίκης, 18) Κυριακῆ Σοφία, Μαιευτήριον «Μαρίκα Ἡλιάδην», 19) Κωλέττου Θεολογία, Μουριᾶν Τρικάλων, 20) Χουρίδου Δέσποινα, Βαμβακοῦντα Φαρσάλων Λαρίσης, 21) Τζήκα Ζωή, Δρυμὸν Ἐλασσόνος Λαρίσης, 22) Σίσκου Ἀγγέλα, Ἐμμ. Παππά Σερρών, 23) Βουρδάλᾶ Χαρίκλεια, Δημητρώπουλον Ἀχαΐας, 24) Πασχαλίδου Μαγδαληνῆ, Ἀρίσβην Ροδόπης, 25) Κουτσούκου Μαρίνα, Κρουσῶνα Κρήτης, 26) Βλέμμα Ἰωάννα, Μαραθῶνα Ἀττικῆς.

Ἀξιόμιμητον παράδειγμα Μαιῶς

Συνεχίζουσα τὴν πολύμορφον δρᾶσιν της ἡ εἰς τὴν περιοχὴν Μόλου ὑπηρετοῦσα Κοινοτικὴ Μαιῶ Δις Καίτη Θεοχάρη, ἔκαμε ὀμιλίαν εἰς τὴν Κοινότητα Σκάρφειας Λοκρῆδος μὲ θέμα «Ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἐγκύου», τὴν ὅποιαν παρηκολούθησεν, ἐκτὸς

τῶν ἀρχῶν τῆς Κοινότητος, ἀρκετὸν πλῆθος, τὸ ὁποῖον μὲ ἐνδιαφέρον ἤκουσε τὰς συμβουλὰς ποὺ ἐδόθησαν κατὰ τὴν ὁμιλίαν.

Τὸ παράδειγμα τῆς ἐν λόγῳ Μαίας θὰ ἔπρεπε νὰ μιμηθοῦν καὶ αἱ εἰς ἄλλα Κοινοτικά Ἱατρεία ὑπηρετοῦσαι Μαῖαι.

(Ἐκ τῆς τοπικῆς ἐφημερίδος «Ἐρευνα»)

Διορισμοί

Αἱ κάτωθι Μαῖαι, περατώσασαι τὸ ἔτος τῆς ὑποχρεωτικῆς των θητείας, διορίσθησαν εἰς τὸ Μ.Μ.Η.:

1) Κασσιμάτῃ Ἀδριανῇ, 2) Κιτσιούκῃ Μαριάνθῃ, 3) Γιαννοπούλου Ἀδριανῇ, 4) Μηδιούρη Φιλίῳ, 5) Μιχαηλίδου Ἀναστασίᾳ, 6) Μάστορη Δέσποινα, 7) Παυλίδου Ἀθηνᾶ.

Ὑπομνήσεις

Ὑπενθυμίζομεν εἰς τὰ μέλη μας ὅτι ἐκάστην πρώτην Τρίτην τοῦ μηνὸς καὶ ὥραν 8-9 μ.μ. συνελθόνταί αἱ ὁμιλίας τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ν. Λούρου εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον τοῦ Μαιευτηρίου «Ἀλεξάνδρα».

Παρακαλεῖσθε ὅπως προσέρχεσθε.

* * *

Τὴν τελευταίαν Πέμπτην τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐγένετο εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου ἡ καθιερωθεῖσα συγκεντρωσις τῶν Μαϊῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεπτύχθησαν τὰ κάτωθι ἐνδιαφέροντα θέματα:

1) «Ἐκλαμψία» ὑπὸ τῆς δ. Προέδρου Γεωρ. 2) «Περὶ ἰσχυρῆς προβολῆς» ὑπὸ τῆς δ. Βουρεξάκη Σοφ.

3) «Ἀνωμαλίας λειτουργίας θυροειδοῦς ἀδένο» ὑπὸ τῆς δ. Δερμοῦση Δόμνας.

Ἐπίσης προβλήθησαν ταινίαι.

Οἱ Ἐφετειακοὶ Σύλλογοι Ἑλλάδος εἰς τὴν Διεθνή Συνομοσπονδίαν Μαϊῶν

Ἄπαντες οἱ Ἐφετειακοὶ Σύλλογοι τῆς Ἑλλάδος ἐνεγράφησαν παρὰ τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. εἰς τὴν Διεθνή Συνομοσπονδίαν Μαϊῶν.

Οἱ Συμβουλευτικοὶ Σταθμοὶ Μητρότητος καὶ Παίδων

Τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας ἔδωκεν ἐντολήν πρὸς τὰ Ὑγειονομικὰ Κέντρα ὅπως ἐνδιαφεροῦν διὰ τὴν καλύτεραν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Συμβουλευτικῶν Σταθμῶν Μητρότητος καὶ Παίδων, διὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ ὑγειονομικὴν παρακολούθησιν ἐπιτόκων, βρεφῶν καὶ παίδων.

Προαγωγαί

Αἱ Διπλωματοῦχοι Μαῖαι τοῦ Μ.Μ.Η. Λιακάκου Σοφία, Κοντοῦ Δήμητρα, Μουσαφίρη Κασσιανή καὶ Παφλιωτέλλῃ Μαρία προήχθησαν εἰς Προϊσταμένας.

Θερινὰ συγχαρητήρια.

Γάμοι

Ἡ Παιδιάτρος δις Παπαγιαννοπούλου Ματίνα καὶ ὁ Ὀρθοπαιδικὸς Ἱατρὸς κ. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Ἱατροπούλου Σοφία ὁ κ. Ἀλέξ. Ράμφος ἐτέλεσαν

τοὺς γάμους των.

Ἡ Μαῖα Γαγάνη Αἰκατερίνη, Προϊσταμένη τοῦ Μ.Μ.Η. καὶ ὁ κ. Γεώργιος Δημητρακάκης ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ δις Γαλάνη Στέλλα, Διπλωματοῦχος Μαῖα τοῦ Μ.Μ.Η. καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Φλουτσάκος ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ δις Σιδέρη Σοφία, Διπλωματοῦχος Μαῖα τοῦ Μ.Μ.Η. καὶ ὁ κ. Τσέπερης Δημήτριος ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Ἡ Διευθύνσις τοῦ περιοδικοῦ ἐκφράζει τὰ θερμὰ τῆς συγχαρητήρια.

Ἀρραβῶνες

Ἡ Μαῖα Ἰουλία Ντονᾶ καὶ ὁ κ. Περάκης Γεώργιος ἡρραβωνίσθησαν.

Ἡ Μαῖα Γιακουμογιαννάκη Παγ. καὶ ὁ κ. Χρ. Ἀντωνίου ἡρραβωνίσθησαν.

Ἡ Μαῖα Γαβαλᾶ Ἐύαnthία καὶ ὁ κ. Μιχ. Καραντώνης ἡρραβωνίσθησαν.

Ἡ «Ἐλευθῶ» συγχαίρει ἐγκαρδίως.

Βαπτίσεις

Ἡ Μαῖα Κα Κουταβᾶ-Στεφάνου ἐτέλεσε τὴν βάπτισιν τῆς κορούλας τῆς τὴν 23.4.61 μὲ τὸ ὄνομα Καρολίνα.

Ἡ Μαῖα Κα Παναγάκη-Κουρτέση ἐτέλεσε τὴν βάπτισιν τοῦ υἱοῦ τῆς τὴν 23.4.61 μὲ τὸ ὄνομα Θεόδωρος.

Γεννήσεις

Ἡ Προϊσταμένη Μαῖα Κα Θωμ. Χριστοδουλάκη-Παγιώτα ἔτεκε θῆλυ.

Ἡ Μαῖα Κα Σάρρα Μαντζιάρη-Μπαλωμένου ἔτεκε θῆλυ.

Ἡ Μαῖα Κα Ἀντ. Δαλεζίου-Παπουτσῆ ἔτεκε θῆλυ.

Νὰ τῶν ζήσουν!

Θάνατοι

Ἡ Μαῖα Γκιώζου Σ., Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαϊῶν Ναυπλίου, ἀπεβίωσεν.

Ἡ Μαῖα Παππᾶ Ἐλένη, Μέλος τοῦ Σ.Ε.Μ.Α., ἀπεβίωσεν.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. ἐκφράζει τὰ θερμὰ του συλληπητήρια εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἀποθανουσῶν Μαϊῶν.

FISSAN

Τὰ ἰδιο-
σκευάσματα
ΦΙΣΣΑΝ

Ἀπαραίτητα διὰ τὴν
περιποίησιν τοῦ δέρματος
καὶ τὴν θεραpeίαν τῶν
δερματοπαθειῶν

FISSAN

• Πούδρα • Ἀλοιφαὶ • Σάπων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ
DEUTSCHE MILCHWERKE ZWINGENBERG / BERGSTR.

HESSEN - GERMANY

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ • ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κ. ΚΑΝΑΡΟΓΛΟΥ - ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

ΑΝΘΟΣ ΟΡΥΖΗΣ-ΑΝΘΟΣ ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΥ-ΚΟΡΝ ΦΛΑΟΥΡ

“ΓΙΩΤΗ”

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΟΦΩΝ Ι. ΓΙΩΤΗΣ Ο.Ε. ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΙΧΤΙΝΟΥ 3

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Πότε είναι δυνατόν να συμβῆ ρήξις τῆς ἐγκύμονος μήτρας;

Ρήξις τῆς ἐγκύμονος μήτρας εἶναι δυνατόν νὰ συμβῆ πρὸ τοῦ τοκετοῦ ἢ κατὰ τὸν τοκετόν.

Πρὸ τοῦ τοκετοῦ, δηλαδὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κηύσεως, ἡ ρήξις τῆς μήτρας δύναται νὰ συμβῆ εἴτε αὐτομάτως εἴτε κατόπιν ἀσκήσεως φυσικῆς βίας. Ἡ αὐτόματος, πάλιν, ρήξις τῆς μήτρας, ἐὰν τὸ ὄργανον εἶναι ἄθικτον, εἶναι σπανιωτάτη καὶ συμβαίνει εἴτε εἰς ἀτελῶς διαπεπλασμένον κέρασ μιᾶς δικέρου μήτρας, εἴτε εἰς τὸν πυθμέναν μιᾶς μορφολογικῶς ἀρτίως μήτρας, παρουσιαζούσης ὅμως, ἐνδεχομένως, τοπικὴν ἀδανομύωσιν. Ἡ συνηθεστέρα αἰτία αὐτομάτου ρήξεως τῆς μήτρας πρὸ τοῦ τοκετοῦ εἶναι ἡ ὑπαρξις οὐλλῆς ἐκ προηγηθείσης καισαρικῆς τομῆς. Ρήξις τῆς μήτρας δυνατόν νὰ παρατηρηθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κηύσεως—εἰς προχωρημένον, φυσικὰ μῆνα—μετὰ πτώσιν τῆς ἐγκύου καὶ πλῆξιν ἢ πίεσιν κατὰ τὴν κοιλίαν αὐτῆς.

Κατὰ τὸν τοκετόν, ἡ μήτρα δύναται νὰ ραγῆ αὐτομάτως δι' ὅλους τοὺς ὡς ἄνω λόγους καὶ ἐπὶ πλέον ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει μηχανικὸν κώλυμα αὐτομάτου διεκπεραιώσεως τοῦ τοκετοῦ ἐκ τῶν κάτω, ὅπως π.χ. ἐπὶ δυσαναλογίας, ὄγκου τοῦ κατωτέρου τμήματος τῆς μήτρας ἢ ἐγκαρσίου σχήματος, καὶ ἰσχυραὶ ἢ τετανικαὶ συσπάσεις τῆς μήτρας. Ἡ πολυτοκία, ἡ ἄκριτος χρῆσις ὠκυτόκων καὶ διάφοροι ἐπεμβάσεις, δύναται νὰ προκαλοῦν ρήξιν τῆς μήτρας κατὰ τὸν τοκετόν.

2. Πότε ἡ θυμοφυσίνη δύναται νὰ προκαλέσῃ ρήξιν τῆς μήτρας;

Ἡ θυμοφυσίνη, ὡς περιέχουσα τὴν ὠκυτόκον ὁρμόνην τοῦ ὀπισθίου λοβοῦ τῆς ὑποφύσεως, προκαλεῖ κατὰ τὸν τοκετόν ὠδίναν, καί, εἰς μικρὰς δόσεις, κανονικὰς τοιαύτας. Εἰς σχετικῶς μεγάλαν δόσιν (ὑπὲρ τὰς 3-5 μονάδας) δύναται νὰ προ-

καλέσῃ εἴτε ἰσχυροτάτας ὠδίναν εἴτε τετανικὴν σύσπασιν τῆς μήτρας. Συνεπεία τῶν τελευταίων εἶναι δυνατόν νὰ συμβῆ ρήξις τῆς μήτρας, μάλιστα δὲ ἂν ὑπάρχουν καὶ συντρέχοντες λόγοι (δυσαναλογία, ἀνώμαλον σχῆμα, οὐλλῆ ἐκ προηγηθείσης καισαρικῆς τομῆς). Ἡ ἀντίληψις ὅτι τὸ ἐκχύλισμα τοῦ θύμου ἀδένος, τὸ περιεχόμενον εἰς τὴν θυμοφυσίνην, ἀποτρέπει τὴν ἐμφάνισιν ἰσχυροτάτων ὠδίνων ἢ τετανικῆς συσπάσεως τῆς μήτρας, δὲν εἶναι βέβαιος.

3. Πόσον βάρος κερδίζει περίπου ἡ ἐγκυὸς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ πῶς κατανέμεται τοῦτο εἰς τὰ διάφορα ὄργανα;

Μία γυναῖκα συνήθους σωματικῆς διαπλάσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς ἀυξάνει τὸ βάρος τῆς περιπού κατὰ 20%, ἤτοι κερδίζει περίπου 9-14,5 kg (δηλ. περίπου 1-1,5 kg κατὰ μῆνα ἐγκυμοσύνης, τὰ ὅποια κατανέμονται ὡς ἐξῆς, εἰς τὰ διάφορα ὄργανα, κατὰ μέσον ὄρον :

Ἐμβρυον	3,2 kg
Πλακοῦς	0,5 kg
Ἄμνιακὸν ὑγρὸν	0,9 kg
Αὐξησις βάρους μήτρας	0,9 kg
Αὐξησις βάρους μαστοῦ	0,4 kg
Αὐξησις ποσότητος κυκλοφορουμένου αἵματος	1,8 kg
Ἐξωκυτταρικὸν ὑγρὸν (μὴ ἀντιληπτὸν οἶδημα)	1,8 kg
Ἐναποτεθειμένον λεύκωμα	1,8 kg
	<hr/>
	11,3 kg

Ἄλλὰ τὸ 11,3 kg δὲν εἶναι τὸ πλήρες ὀλικὸν βάρος τὸ ὅποῖον κερδίζει ἡ ἐγκυὸς, δεδομένου ὅτι λαμβάνει χώραν καὶ ἐναπόθεσις λίπους, ἥτις δύναται νὰ εἶναι ἀξιόλογος. Ἡ ποσότης τοῦ ἐξωκυτταρικοῦ ὑγροῦ ἀυξάνεται μεγάλως ἐπὶ παθολογικῆς ἐκτροπῆς τῆς ἐγκυμοσύνης (τοξιναιμίας).

Γάλα κατ' έξοχήν « προφυλακτικόν »

Διά την κανονικήν διατροφήν τών υγιών βρεφών. Το Πελαργκόν αύξάνει την αντίστασιν εις τας λοιμώξεις, προλαμβάνει τας δυσπεψίας, καταπολεμεί τας άναγωγάς, έμποδίζει την ύποχλωρουδρίαν.

"Έτοιμον προς χρήσιν.

Pelargon

Γάλα πλήρες όξεινισθόν εις κόνιν

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΝΔΡΕΑΣ Ι. ΔΡΙΤΣΑΣ & ΥΙΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ: ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ 18 — ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: ΑΚΤΗ ΜΙΑΟΥΛΗ 3
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 27. 033 — 26. 602